

VOJENSKÉ REFLEXIE

vedecko-odborný časopis

AOS

ROČNÍK XII.
ČÍSLO 2/2017

AKADÉMIA OZBROJENÝCH SÍL
GENERÁLA MILANA RASTISLAVA ŠTEFÁNKA

VOJENSKÉ REFLEXIE

**Akadémia ozbrojených síl
generála Milana Rastislava Štefánika**

The background of the cover features a large, circular, embossed seal of the Academy of Armed Forces of General Milan Rastislav Štefánik. The seal is made of a light-colored metal and contains a central shield with an owl perched on top, holding a book. The shield is surrounded by a circular border with the text "AKADÉMIA OZBROJENÝCH SÍL GENERÁLA MILANA RASTISLAVA ŠTEFÁNIKA".

VOJENSKÉ REFLEXIE

VOJENSKÝ VEDECKO-ODBORNÝ ČASOPIS

**ROČNÍK XII.
ČÍSLO 2/2017**

Predseda:

doc. Ing. Pavel **BUČKA**, CSc.

AOS GMRŠ

Členovia:

doc. Ing. Jozef **PUTTERA**, CSc.

generál Ing. Milan **MAXIM**

generál v.v. Ing. Ľubomír **BULÍK**, CSc.

genpor. v.v. Ing. Peter **VOJTEK**

genmjr. Ing. Jindřich **JOCH**

brig. gen. Ing. Ľubomír **ŠVOBODA**

brig. gen. prof. Ing. Bohuslav **PŘIKRYL**, Ph.D.

col. prof. dr. hab. Dariusz **KOZERAWSKI**

brig. gen. v. v. prof. Ing. Miroslav **KELEMEN**, DrSc.

plk. gšt. Ing. Radoslav **IVANČÍK**, PhD.

col. prof. Klára S. **KECSKEMÉTHY**, PhD.

Dr. h. c. prof. Ing. Miroslav **LIŠKA**, CSc.

Dr. h. c. prof. Ing. Pavel **NEČAS**, PhD., MBA

prof. Ing. Vojtech **JURČÁK**, CSc.

doc. Ing. Peter **SPILÝ**, PhD.

MG (ret.) prof. Janos **ISASZEGI**, PhD.

plk. gšt. doc. Ing. Ivo **PIKNER**, Ph.D.

doc. PhDr. Rastislav **KAZANSKÝ**, PhD.

prof. nadzw. dr hab. Antoni **OLAK**

plk. dr. hab. Eugeniusz **CIEŚLAK**

Rektor AOS GMRŠ

Náčelník Generálneho štábu OS SR

Bývalý náčelník Generálneho štábu OS SR

Bývalý náčelník Generálneho štábu OS SR

Veliteľ PS OS SR

Veliteľ VzS OS SR

Rektor Univerzity obrany, Brno, ČR

Rektor Akademii Sztuki Wojennej, Warszawa, PL

Bývalý rektor AOSGMRŠ

Generálny riaditeľ SEL'UZ, MO SR, Bratislava

University of Public Service, Budapest, MR

AOS GMRŠ

Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

AOS GMRŠ

AOS GMRŠ

University of Public Service, Budapest, MR

Univerzita obrany, Brno, ČR

Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

WSBiP w Ostrowcu Swietokrzyskim, PL

Wojskowa Akademia Techniczna, Warszawa, PL

Šéfredaktor:

Ing. Dušan **SALAK**

AOS GMRŠ

Adresa redakcie/editorial board:

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika

Demänová 393

031 06 Liptovský Mikuláš 6

tel. +421 960 423875, +421 960 423388, fax. +421 960 423036

e-mail redakcie/editorial board: pavel.bucka@aos.sk, dusan.salak@aos.sk

Časopis dostupný na internete: http://www.aos.sk/?page=cas_reflexie

Poslaním vojenského vedecko - odborného elektronického časopisu „**VOJENSKÉ REFLEXIE**“ je publikovanie teoretických prác príslušníkov a absolventov kariérnych kurzov AOS, ako aj spolupracovníkov a partnerov AOS doma aj v zahraničí, bezpečnostnej komunity Slovenskej republiky, v širokej škále problematiky bezpečnosti, obrany, ochrany, vzdelávania, výcviku, vojenskej a policajnej teórie a praxe. Príspevky sú publikované v slovenskom jazyku, českom jazyku, poľskom jazyku, anglickom jazyku a sú recenzované. Názory a postoje prezentované v publikovaných príspevkoch nemusia byť v zhode so stanoviskom vydavateľa a redakčnej rady časopisu, ale za ne zodpovedajú autori.

Recenzenti/ Reviewers

genpor. v.v. Ing. Peter VOJTEK

Bývalý náčelník Generálneho štábu OS SR

prof. Ing. Vojtech JURČÁK, CSc.

*Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika,
Liptovský Mikuláš*

prof. Ing. Ľubomír BELAN, CSc.

*Žilinská univerzita v Žiline,
Žilina*

Col. prof. Klára Siposné KECSKEMÉTHY, PhD.

*University of Public Service,
Budapešť, Maďarsko*

doc. Ing. Pavel BUČKA, CSc.

*Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika,
Liptovský Mikuláš*

doc. Ing. Peter SPILÝ, PhD.

*Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika,
Liptovský Mikuláš*

doc. Ing. Jaroslav VARECHA, PhD.

*Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika,
Liptovský Mikuláš*

doc. Ing. Ľubomír BELAN, PhD.

*Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika,
Liptovský Mikuláš*

plk. Ing. Tomáš NOVOTNÝ, PhD., MSc.

*Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika,
Liptovský Mikuláš*

Mgr. Ján PÁPAY, PhD.

*Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika,
Liptovský Mikuláš*

OBSAH

CONTENTS

<i>doc. Ing. Pavel</i> BUČKA , CSc., SLOVO NA ÚVOD	6
--	---

VEDECKÉ ČLÁNKY:

<i>doc. Ing. Jaroslav</i> VARECHA , PhD., <i>Ing. Vladimír</i> ANDRASSY , PhD. OBJEKTÍVNE CHARAKTERISTIKY ÚČINNOSTI PALBY	7
<i>kpt. Ing. Michal</i> HRNČIAR , PhD., SÚČASNÝ POHĽAD NA OPERÁCIE PROTI POVSTANIU	25
<i>kpt. Ing. Michal</i> HRNČIAR , PhD., ÚLOHY BOJOVÝCH JEDNOTIEK POZEMNÝCH SÍL OS SR V OPERÁCIÁCH PROTI POVSTANIU	36
<i>Mgr. Dušan</i> LITVA , PhD., ZMENY KONDIČNÝCH SCHOPNOSTÍ ŠTUDENTOV 1. ROČNÍKA AKADEMIE OZBROJENÝCH SÍL GEN. M. R. ŠTEFÁNKA V ŠKOLSKOM ROKU 2013/14, 2014/15, 2015/16.	44

ODBORNÉ ČLÁNKY:

<i>Ing. Ján</i> MAREK , <i>Ing. Rudolf</i> PÁSTOR MIESTO A ÚLOHY STRATEGICKÉHO CENTRA KRÍZOVÉHO MANAŽMENTU V REZORTE MO SR	54
<i>prof. Klára Siposné</i> KECSKEMÉTHY , CSc., TWO LIVES IN TWO COUNTRIES - 195TH ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF JÁNOS CZETZE	68
<i>mjr. Ing. Ján</i> BREZULA , BEZPEČNOSTNÉ ASPEKTY TRADIČNÝCH A NOVÝCH HROZIEB SÚČASNOSTI	81
<i>Gyula</i> NÉMETH , A HISTORICAL OVERVIEW OF THE FORMATION OF THE UKRANIAN TERRITORIAL DEFENSE BATTALIONS	94

Sinan **GECI**,

prof. Klára Siposné **KECSKEMÉTHY**, CSc

KOSOVO: ITS PATH TO INDEPENDENCE AND THE STRIVE TO BUILDING
DEFENCE INSTITUTIONS _____

108

JUDr. Ivona **ONDREJKOVÁ**,

LEGISLATÍVNA ÚPRAVA A PROSTRIEDKY BOJA PROTI EXTRÉMIZMU
NA ÚZEMÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY _____

123

SLOVO NA ÚVOD

Vážení čitatelia,

Vojenské reflexie, ako vojenský vedecko-odborný časopis, sa venujú problematike bezpečnosti a obrany, vzdelávaniu, vojenskej teórii a praxi a ostatným aktuálnym témam už jedenásť rokov. Som rád, že členstvo v našej redakčnej rade prijal brigádny generál Ing. Ľubomír SVOBODA, ktorý je od 1. augusta 2017 novým veliteľom Vzdušných síl OS SR. Bývalý veliteľ Vzdušných síl OS SR generálmajor Ing. Miroslav KORBA odišiel plniť povinnosti na pozíciu pridelenca obrany SR v USA. Želáme mu úspešné pôsobenie na tejto veľmi zodpovednej funkcii. Členstvo v redakčnej rade prijal tiež Dr. h. c. prof. Ing. Pavel NEČAS, PhD., MBA, ktorý v súčasnosti pôsobí na Katedre bezpečnostných štúdií FPV a MV UMB v Banskej Bystrici. V rokoch 2008 až 2012 pôsobil na našej akadémii vo funkciách prorektora pre vedu a povereného rektora. Rád by som sa poďakoval Dr.h.c. doc. Ing. Stanislavovi SZABOVI, PhD., MBA, LL.M., ktorý pôsobí na ČVUT v Prahe na Ústave leteckej dopravy a ktorý je od 11. mája 2017 dekanom Leteckej fakulty TU v Košiciach, za jeho dlhoročnú výbornú spoluprácu v redakčnej rade Vojenských reflexií.

I v tomto čísle sme sa snažili vytvoriť atmosféru všeobecnej informovanosti so zameraním na vojenskú problematiku. Redakčná rada zostavila aktuálne číslo z príspevkov, v ktorých autori reagujú na široké spektrum otázok bezpečnostného prostredia. Za zodpovednú prácu sa chcem poďakovať všetkým členom redakčnej rady a najmä recenzentom, ktorí sa významnou mierou podieľali na kvalite našich príspevkov.

Rád by som upriamil Vašu pozornosť na články kpt. Ing. Michala HRNČIARA, PhD., ktorý pri ich spracovaní vychádzal zo svojej dizertačnej práce, ktorú na Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika úspešne obhájil dňa 17. októbra 2017. Vo svojich článkoch sa venuje problematike operácií proti povstaniu. Ďalej by som upozornil na článok plk. gšt. v. v. Ing. Jána MAREKA a plk. Ing. Rudolfa PÁSTORA, ktorí sa vo svojom príspevku venujú problematike strategického centra krízového manažmentu, ktoré je rozhodujúcim prvkom velenia a riadenia OS SR pri riešení krízových situácií.

Vážení čitatelia, dovoľte mi poďakovať Vám za doterajšiu priazeň a verím, že i v tomto čísle nájdete pre Vás zaujímavé informácie a podnetné myšlienky, ktoré obohatia Váš vedomostný obzor v riešenej problematike. V mene členov redakčnej rady Vám prajem príjemné čítanie a pekné prežitie Vianočných sviatkov.

doc. Ing. Pavel BUČKA, CSc.

OBJEKTÍVNE CHARAKTERISTIKY ÚČINNOSTI PAĽBY

OBJEKTIVE CHARACTERISTIC OF THE FIRE EFFECTIVENESS

doc. Ing. Jaroslav VARECHA, PhD.; plk. v.z.

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika
e-mail: jaroslav.varecha@aos.sk

Ing. Vladimír ANDRASSY, PhD.; pplk. v.z.

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika
e-mail: vladimir.andrassy@aos.sk

ABSTRAKT

Cieľom článku je objasniť podstatu riešenia jedného z najzložitejších vojenských problémov, ktorým je teoreticko-praktický problém vedenia paľby na rôzne objekty. Vo všeobecnej i špecifickej rovine má určite čo povedať nielen delostreleckým špecialistom, ale aj širšiemu okruhu príslušníkov iných odborností a špecializácií.

Kľúčové slová: disperzia, matematická nádej, objektívna charakteristika, účinnosť paľby.

ABSTRACT

The aim of the article is to clarify the nature of solutions of one of the most difficult military problem, which is the theoretical and practical problems of the firing activity on various objects. In both general and specific level, it has a lot to say not only artillery specialist, but also a wider group of other expertise and specialization officers.

Keywords: dispersion, mathematical hope, objective characteristic, the effectiveness of fire.

ÚVOD

Funkciou delostrelectva je podporiť operujúce (manévrujúce) pozemné sily požadovanou paľbou a účinkami¹. Delostrelecké jednotky uskutočňujú v operáciách palebnú činnosť, pre ktorú sa vo všeobecnom zmysle používa pojem *delostrelecká strel'ba*. Úlohy, ktoré sú strel'bou plnené, sú veľmi rozmanité a mnohotvárne. Najčastejšie sa však strel'ba vedie s úlohou vyradiť určité objekty protivníka z ďalšej činnosti, čo je vlastným poslaním delostrelectva.

¹ SVD-30/Del-1. *Spoločná vojenská doktrína : palebná podpora pozemných operácií*. 2011.

Okrem úloh vyrad'ovania objektov protivníka z ďalšej činnosti sa môže vykonávať tzv. *technická strel'ba*, ktorá sa využíva na zisťovanie niektorých dôležitých technických parametrov, bez ktorých presná strel'ba na objekty protivníka sa dá len veľmi ťažko realizovať. K úlohám technickej strel'by patrí napríklad zisťovanie počiatkovej rýchlosti striel, zisťovanie zmien počiatkovej rýchlosti diel, zisťovanie zastrieľaných opráv alebo nezrovnalosti diel v rámci delostreleckej jednotky, zisťovanie veľkosti rozptylu v diaľke a v smere a pod.

Z uvedeného je zrejmé, že vlastná bojová strel'ba delostrelectva je vždy v rámci plnenia konkrétnych taktických aktivít a úloh² operujúcich (manévrujúcich) pozemných síl spájaná s dosiahnutím palebného účinku na objektoch protivníka. Z tohto hľadiska sa používa pojem delostrelecká paľba. Formálne je možné vysloviť definíciu, že *delostrelecká paľba* (účinná strel'ba) je tá časť delostreleckej strel'by, ktorej bezprostrednou úlohou je dosiahnutie stanoveného palebného účinku v cieli. *Cieľom* sa z delostreleckého hľadiska stáva v priebehu operácie každý objekt protivníka a to okamihom, keď je na neho zamýšľané uskutočniť delostreleckú strel'bu.

Jednou z hlavných úloh teórie strel'by pozemného delostrelectva je stanoviť čo najúčelnejšie pravidlá strel'by a riadenia paľby³. Ide o také pravidlá, ktoré s danými prostriedkami a v danom čase umožnia delostreleckým veliteľom splniť palebné úlohy čo najefektívnejšie. Na to, aby boli tieto pravidlá čo najracionálnejšie, je nutné vychádzať z objektívneho hodnotenia účinnosti paľby.

Hodnotenie účinnosti paľby sa môže chápať ako proces, ktorého výsledkom je stanovenie očakávaných výsledkov každej vykonanej paľby⁴. Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že hodnotenie účinnosti paľby zahŕňa:

- výber objektívnych charakteristík účinnosti paľby,
- vypracovanie metód na ich výpočet,
- stanovenie všetkých príčin, ktoré účinnosť ovplyvňujú,
- rozbor vplyvu rôznych podmienok strel'by na účinnosť paľby.

V tomto článku sa venujeme problematike výberu objektívnych charakteristík účinnosti paľby.

² SPILÝ, P., HRNČIAR, M. *Vojenská taktika*, 2013.

³ Del-2-1. *Vojenský predpis o pravidlách strel'by a riadenia paľby pozemného delostrelectva*. 2010.

⁴ VARECHA, J. *Stanovenie stupňov vyradenia pre potreby paľby delostrelectva OS SR*, 2003.

STRUČNÉ UVEDENIE DO PROBLÉMU

Pri výbere objektívnych charakteristík účinnosti paľby vychádzame zo základnej definície charakteristiky. *Charakteristika* je výstižný opis typických vonkajších znakov a vlastností osoby, vecí, javov⁵. Ak autor charakteristiky hodnotí, vymenúva vlastnosti komplexne (zlé aj dobré) a nezaujate (bez úmyslu škodiť alebo lichotiť), potom charakteristika dostáva prívlastok *objektívna*.

Dôležitým pojmom je aj pojem *vlastnosť*. *Vlastnosť* je to, čo je spoločné triede entít a čo ich odlišuje od iných⁶. Je to všetko, čo daná entita má a teda má aspekt kvalitatívny, ale aj kvantitatívny, javový i podstatový. *Vlastnosť* je predmetom skúmania ako kvalitatívnej, tak aj kvantitatívnej analýzy. Odhalenie vlastností a súvislostí je jedným z hlavných cieľov poznávania.

Historicky bolo preukázané, že palebné systémy delostrelectva sú charakteristické svojou činnosťou za podmienok neúplnej informácie, pôsobenia náhodných procesov, náhodného charakteru javov a stavov systému⁷. Preto i priebeh a výsledok činnosti delostrelectva (paľba a jej účinok) sú náhodné a je ich možné racionálne popísať len pomocou pravdepodobnostných charakteristík.

Dôležitým predpokladom na výber objektívnych charakteristík účinnosti paľby je presná klasifikácia cieľov, na ktoré môže byť paľba vedená.

KLASIFIKÁCIA CIEĽOV PRE POTREBY TEÓRIE STREĽBY

Z definície delostreleckej paľby je zrejmé, že predmetom jej pôsobenia sú ciele. Podrobným štúdiom a klasifikáciou cieľov sa zaoberá delostrelecký prieskum⁸. Teória streľby však niektoré poznatky využíva pre svoju potrebu.

Základným pojmom, ktorý sa pri klasifikácii cieľov používa, je pojem elementárny cieľ. *Elementárny cieľ* je najmenší prvok, na ktorý sa dá daný cieľ rozložiť. Napríklad pri paľbe na skupinu živej sily protivníka tvorí elementárny cieľ každý jednotlivý bojovník. Charakteristickou vlastnosťou elementárneho cieľa je skutočnosť, že následkom každého jednotlivého výstrelu pri delostreleckej paľbe buď celkom stráca svoju bojaschopnosť, resp. bojovú použiteľnosť alebo ju nestráca vôbec. V prvom prípade sa hodnotí, že cieľ je paľbou

⁵ Dostupné na internete: <<https://sk.wikipedia.org/wiki/Charakteristika>>

⁶ Dostupné na internete: <[https://sk.wikipedia.org/wiki/Vlastnost_\(charakteristika\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Vlastnost_(charakteristika))>

⁷ VARECHA, J. *Stanovenie stupňov vyradenia pre potreby paľby delostrelectva OS SR*, 2003.

⁸ Del-6-3. *Vojenský predpis o delostreleckom prieskume*. 2012.

vyradený, v druhom prípade sa hodnotí, že cieľ vyradený nie je. Pri elementárnom ciele sa teda neprípúšťa možnosť čiastočného vyradenia.

Pomocou zavedeného pojmu elementárneho cieľa sa vykonáva ďalšia klasifikácia cieľov. Z hľadiska teórie streľby je účelné ciele klasifikovať:

- podľa možnosti pozorovania,
- podľa veľkosti (rozmerov) cieľov,
- podľa charakteru cieľov.

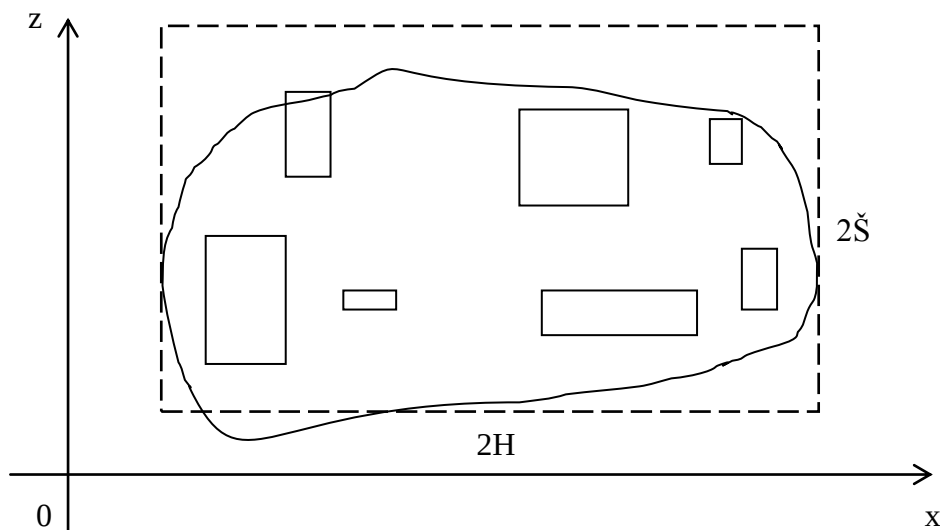
Podľa možnosti pozorovania sa ciele delia na pozorované a nepozorované. Kritériom pri tomto triedení je možnosť pozorovať zmeny v stave elementárnych cieľov (ich vyradenie) v priebehu vykonávania paľby. Tam, kde sú možnosti hodnotiť dosahované výsledky pri vyradovaní elementárnych cieľov, hovorí sa o cieľoch pozorovaných, v opačnom prípade sa hovorí o cieľoch nepozorovaných. Z uvedeného tvrdenia logicky vyplýva, že do skupiny nepozorovaných cieľov patria ciele, ktoré sú pre delostrelecké jednotky skryté (neviditeľné), ale do tejto skupiny patria aj ciele, ktoré sú síce pred začatím paľby viditeľné, najmä z pohľadu použitia rôznych druhov prieskumných prostriedkov, ale v priebehu paľby sa stanú neviditeľnými resp. nepozorovateľnými a to následkom oblakov dymu alebo prachu, ktoré vzniknú výbuchmi delostreleckých striel alebo vplyvom iných pre pozorovanie negatívnych javov.

Podľa veľkosti (rozmerov) je vhodné ciele deliť na jednotlivé a skupinové. *Jednotlivý cieľ* je tvorený jediným alebo malou skupinou elementárnych cieľov, ktoré sú rozmiestnené blízko seba a tvoria tak kompaktný celok. Za jednotlivý cieľ je možné považovať napríklad delo s obsluhou, tank s posádkou, rádiolokátor s obsluhou, pozorovacie stanovište a pod. Pri delostreleckej paľbe na jednotlivý cieľ sa predpokladá len dvojaký výsledok, obdobne ako pri elementárnom ciele, tzn. buď vyradenie celého jednotlivého cieľa alebo jeho nevyradenie. Vzhľadom na to, že sa jedná o ciele malých rozmerov, je ich vyradenie nepozorovanou paľbou obtiažne. Preto sa jednotlivé ciele pre nepozorovanú paľbu nepovažujú za typické ciele. Obvyklejšia je paľba pozorovaná, ktorá sa vedie do okamihu vyradenia cieľa.

Skupinový cieľ môže byť tvorený niekoľkými alebo väčším počtom elementárnych cieľov, ktoré sú spravidla nerovnomerne rozmiestnené na určitej ohraničenej oblasti alebo ploche, ktorá má tiež obvykle nepravidelný tvar. Ako príklad skupinového cieľa je možné uviesť delostreleckú čatu (batériu) vo vyčkávacom alebo palebnom postavení, veliteľské stanovište práporu (a vyššie), mechanizovanú čatu (rotu) v priestore obrany, skupinu vrtuľníkov alebo skupinu rádiolokátorov, pochodový prúd vozidiel a pod. Pri vedení

delostreleckej paľby môže byť skupinový cieľ vyradený celý, môže byť vyradená jeho časť alebo nemusí byť vyradený vôbec.

Skutočnú oblasť, na ktorej je skupinový cieľ rozmiestnený, je potrebné vhodným spôsobom upraviť na pravouholník, ktorého strany sú rovnobežné (kolmé) s výstrelnou rovinou (Obr. 1). Takto upravená oblasť sa nazýva *úsekom*. Jeho hĺbka sa označuje $2H$ a šírka $2Š$.

Obr. 1 Schéma skupinového cieľa

Skupinové ciele sa podľa Pravidiel streľby⁹ ešte delia na:

- malorozmerné ciele (malé) $2Š < 200 \text{ m}$, $2H < 100 \text{ m}$
- ciele strednej veľkosti (stredné) $200 \text{ m} \leq 2Š \leq 400 \text{ m}$, $100 \text{ m} \leq 2H \leq 400 \text{ m}$
- veľkorozmerné ciele (veľké) $2Š > 400 \text{ m}$, $2H > 400 \text{ m}$

Podľa charakteru je vhodné ciele deliť na živú silu, bojovú i inú techniku a stavby. V skutočnosti sú jednotlivé a skupinové ciele tvorené z prvkov všetkých alebo aspoň dvoch charakterov. Napríklad akýkoľvek zbraňový systém je tvorený vlastnou zbraňou a obsluhou. V takomto prípade je nevyhnutné vždy rozhodnúť, ktorý charakter je v danej situácii potrebné považovať za rozhodujúci (určujúci) a teda ktorý bude celému cieľu pre potrebné výpočty prisúdený (určený).

Pri konkrétnych výpočtoch palebnej účinnosti je nevyhnutné brať do úvahy konkrétnu odolnosť cieľov rovnakého charakteru. Je známe, že ciele môžu byť nekryté, teda také, ktoré sa vyskytujú na teréne bez ochrany, môžu byť ľahko kryté alebo môžu byť kryté v žienijne

⁹ Del-2-1. *Vojenský predpis o pravidlách streľby a riadenia paľby pozemného delostrelectva*. 2010.

vybudovaných úkrytoch. Typické rozdiely v zraniteľnosti sú predovšetkým pri živej sile. Vyraďenie živej sily môže byť podstatne rozdielne v závislosti na tom, či sa živá sila nachádza na teréne stojaca alebo ležiaca, či sa nachádza v okopoch či rôznych úkrytoch alebo v obrnenej technike. Na konkrétne ohodnotenie odolnosti cieľov voči ničivým účinkom delostreleckých striel sa využívajú zákony ničivých účinkov striel. Podrobnejšie je možné sa s nimi zoznámiť v literatúre (Seček, F., 1989)¹⁰ alebo (Varecha, J., 1997)¹¹ alebo aj (Navrátil, J., 2000)¹². Na tomto mieste uvedieme len dosiahnutie možných palebných účinkov, v závislosti na charaktere cieľov.

Pri delostreleckej paľbe na elementárny cieľ charakteru *živá sila* môže byť dosiahnutý nasledujúci palebný účinok:

- *smrteľné zranenie*, tzn. zranenie, ktorého následkom je smrť živej sily,
- *ťažké zranenie*, tzn. zranenie, ktoré vyžaduje dlhodobé lekárske ošetrovanie a má spravidla za následok trvalé zníženie schopností živej sily,
- *stredné zranenie*, tzn. zranenie, ktoré vyžaduje dlhšie lekárske ošetrovanie, ale nemá za následok trvalé zníženie schopností živej sily,
- *ľahké zranenie*, tzn. zranenie, pri ktorom živá sila nestráca bojaschopnosť a ktoré je možné ošetriť priamo na mieste činnosti, napríklad v prestávkach bojovej činnosti,
- *nezranenie* v prípade, že živá sila nie je vôbec paľbou zasiahnutá.

Na elementárny cieľ charakteru *bojovej i inej techniky a stavby* môže byť dosiahnutý nasledujúci palebný účinok:

- *úplné zničenie*, tzn. také poškodenie, ktorého oprava nie je účelná,
- *ťažké poškodenie*, tzn. také poškodenie, ktoré pri bojovej i inej technike vyžaduje odsun a opravu vo výrobnom alebo opravárenskom závode a pri stavbách generálnu prestavbu,
- *stredné poškodenie*, tzn. také poškodenie, ktoré je možné pri bojovej i inej technike opraviť v logistických zariadeniach ozbrojených síl a pri stavbách vyžaduje rozsiahlu prestavbu,
- *ľahké poškodenie*, tzn. také poškodenie, pri ktorom nie sú zasiahnuté funkčné časti bojovej i inej techniky alebo uzlové časti stavieb, takže nedochádza k strate najmä bojovej použiteľnosti,

¹⁰ SEČEK, F. *Základy hodnocení palebné účinnosti*, 1989.

¹¹ VARECHA, J. *Ničivé účinky striel a zákony vyradenia delostreleckou paľbou*, 1997.

¹² NAVRÁTIL, J., SEBERA, M. *Základy teorie palebné účinnosti delostřelectva*, 2000.

- *nepoškodenie*, keď objekty ničenia nie sú vôbec paľbou zasiahnuté.

Pod pojmom *vyradenie elementárneho cieľa* je potrebné rozumieť dosiahnutie takého palebného účinku, pri ktorom elementárny cieľ stráca svoju bojaschopnosť alebo použiteľnosť, tzn. pri ktorom sú živej sile spôsobené aspoň stredné zranenia alebo bojovej i inej technike a stavbám aspoň stredné poškodenia.

Vyradenie jednotlivého cieľa sa dosahuje buď súčasným vyradením všetkých elementárnych cieľov, ktoré ho tvoria alebo vyradením aspoň toho elementárneho cieľa, ktorého charakter bol prijatý ako rozhodujúci a prisúdený celému jednotlivému cieľu. Ak nie sú tieto podmienky splnené, považuje sa jednotlivý cieľ za nevyradený.

Vyradenie skupinového cieľa znamená vyradenie takého počtu jeho elementárnych cieľov, pri ktorom skupinový cieľ stráca trvalo alebo dočasne svoju bojaschopnosť (použiteľnosť). V prvom prípade ide o zničenie cieľa, v druhom o jeho umlčanie.

CHARAKTERISTIKY ÚČINNOSTI PAĽBY NA POZOROVANÉ CIELE

Pri paľbe na pozorované jednotlivé i skupinové ciele je spravidla možné výsledky paľby priebežne pozorovať a hodnotiť, tzn. pri jednotlivých cieľoch zisťovať okamih ich vyradenia a pri skupinových cieľoch zisťovať počet(percento) vyradených elementárnych cieľov. Paľba sa zastaví, ako náhle bol požadovaný palebný účinok dosiahnutý.

Z uvedeného vyplýva, že požadovaný palebný účinok pri pozorovaných cieľoch nie je javom náhodným, ale javom istým. Náhodným javom bude v tomto prípade spotreba striel, s ktorou bol požadovaný palebný účinok dosiahnutý. Prakticky to znamená, že pri vedení paľby na pozorované ciele za zdanlivo rovnakých podmienok sa spotreba striel bude prípad od prípadu meniť.

Vykonanými pokusmi bolo zistené¹³, že rozloženie náhodných spotrieb striel na pozorované ciele sa riadi zákonom normálneho rozloženia náhodných premenných veličín. Má tieto charakteristiky:

- matematickú nádej spotreby striel na pozorované ciele, ktorá sa označuje symbolom M alebo M_N ;
- disperziu spotreby striel na pozorované ciele, ktorá sa v praxi vyjadruje v pravdepodobných odchýlkach spotreby striel a označuje sa symbolom E_N .

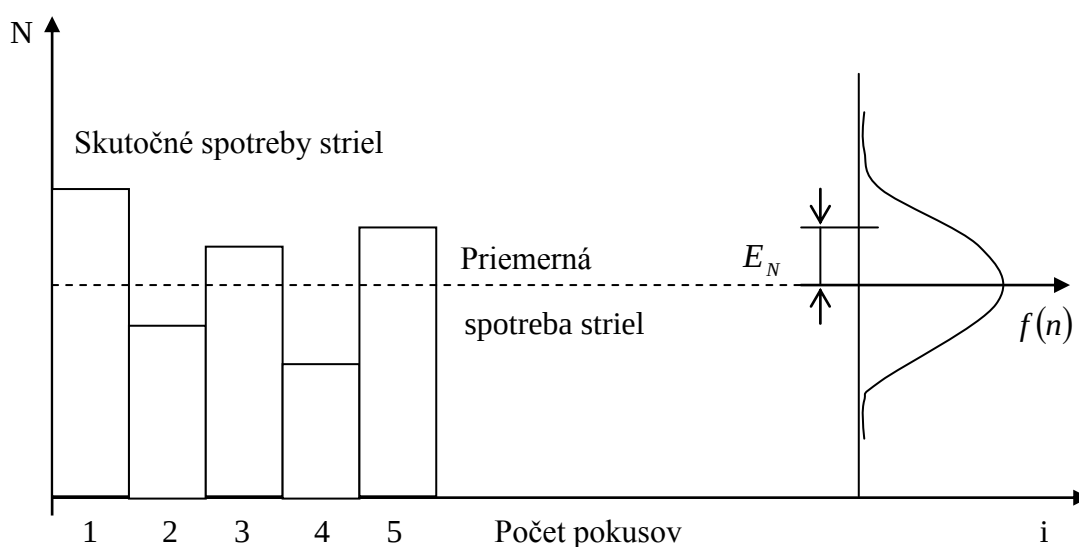
¹³ JIRSÁK, Č., KODYM, P. *Vnější balistika a teorie střelby*, 1984.

kde:

N celková spotreba striel.

Matematická nádej spotreby striel na pozorované ciele je hlavnou charakteristikou účinnosti paľby na pozorované ciele. Vyjadruje priemernú spotrebu striel v daných podmienkach a využíva sa ako kalkulačná jednotka na stanovenie palebných možností pri plánovaní palebného ničenia i ako podklad pre požiadavky na zásobovanie muníciou.

Disperzia spotreby striel je pomocnou charakteristikou účinnosti paľby na pozorované ciele. Vyjadruje údaj o rozptyle skutočnej spotreby striel na pozorované ciele od matematickej nádeje.

Obr.2 Schéma matematickej nádeje a rozptylu spotreby striel na pozorované ciele¹⁴

CHARAKTERISTIKY ÚČINNOSTI PAĽBY NA NEPOZOROVANÉ CIELE

Pri paľbe na nepozorované ciele nie je spravidla možné určiť okamih ich vyradenia ani spôsobené straty. Preto sa paľba vykonáva do spotrebovania stanoveného množstva striel. Spotreba striel je preto v tomto prípade javom istým a výsledok každej konkrétnej paľby je javom náhodným.

Vykonanými pokusmi bolo zistené¹⁵, že náhodné výsledky palieb na nepozorované ciele sa tiež riadia zákonom normálneho rozloženia náhodných premenných veličín a majú tieto charakteristiky:

¹⁴ VARECHA, J. *Stanovenie stupňov vyradenia pre potreby paľby delostrelectva OS SR*, 2003.

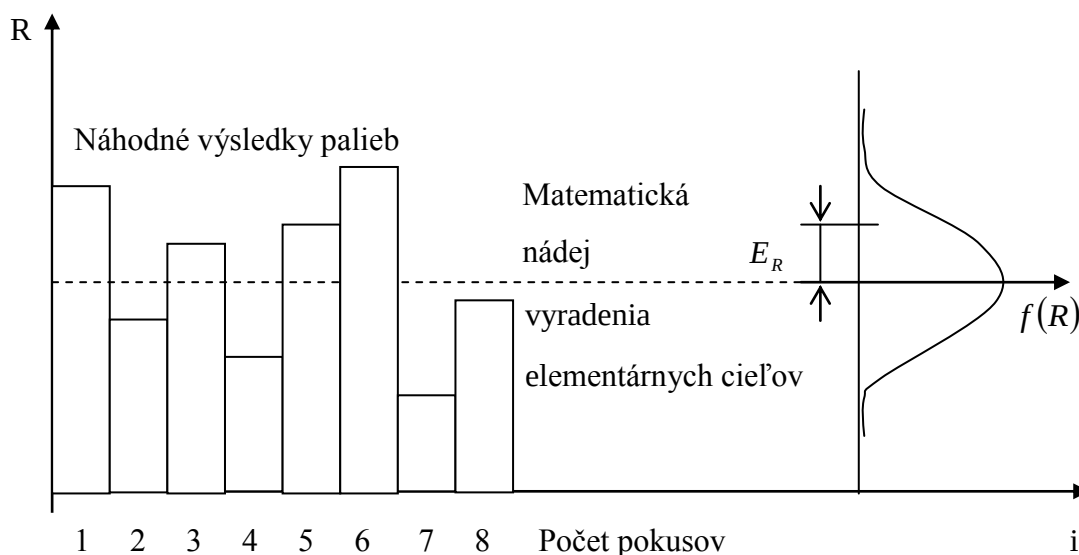
a/ Pri palbe na jednotlivý nepozorovaný cieľ:

- pravdepodobnosť vyradenia jednotlivého cieľa, ktorá sa v praxi označuje symbolom P .

b/ Pri palbe na skupinový nepozorovaný cieľ:

- matematickú nádej početnosti (percenta) vyradených elementárnych cieľov, ktorá sa v praxi označuje symbolom M .

V obidvoch prípadoch sa ako pomocná charakteristika na hodnotenie palebnej účinnosti používa disperzia očakávaného palebného účinku, ktorá sa v praxi vyjadruje pravdepodobnou odchýlkou palebného účinku a označuje sa symbolom E_R

Obr.3 Schéma matematickej nádeje a rozptylu palebných účinkov pri vedení palby na nepozorované ciele¹⁶.

Charakteristiky P a M sa v teórii strelby často nazývajú ukazovatele účinnosti (efektívnosti) palby. Je však potrebné vždy mať na pamäti, že sú to pravdepodobnostné ukazovatele, ktoré sa prejavujú pri skutočných strelbách svojimi náhodnými hodnotami, ktoré sa od ukazovateľov účinnosti palby viac či menej odchyľujú.

Pravdepodobnosť vyradenia jednotlivého cieľa (P) ukazuje, ako často z celkového dostatočne veľkého počtu palieb, vykonaných za rovnakých podmienok, bude cieľ vyradený.

¹⁵ JIRSÁK, Č., KODYM, P. *Vnější balistika a teorie střelby*, 1984.

¹⁶ VARECHA, J. *Stanovenie stupňov vyradenia pre potreby palby delostrelectva OS SR*, 2003.

Matematická nádej početnosti (percenta) vyradených elementárnych cieľov (M) ukazuje, aké množstvo z celkového počtu elementárnych cieľov, ktoré tvoria skupinový cieľ, bude pri jednej paľbe priemerne vyradených za predpokladu, že za rovnakých podmienok bol vykonaný dostatočne veľký počet palieb na nepozorované ciele.

Číselná hodnota prvého i druhého ukazovateľa účinnosti paľby sa nazýva **očakávaný (požadovaný) palebný účinok (R)** alebo skrátene **stupeň vyradenia**.

STANOVENÉ STUPNE VYRADENIA

Požadované hodnoty stupňov vyradenia cieľov pri palebnom ničení sa v minulosti až do súčasnej doby postupne menili v závislosti na viacerých faktoroch, ale najmä na taktike boja, na počte a veľkosti väčšiny objektov ničenia protivníka, na ich stupni odolnosti voči účinkom delostreleckých striel, na počte delostrelectva, ktorý bol pre palebné ničenie na bojisku k dispozícii, na účinnosti používaných delostreleckých striel a pod.

V prvej svetovej vojne dochádzalo na bojiskách k masovému nasadeniu vojsk, pri ktorom bola živá sila v obrane väčšinou krytá v zákopoch a pri útoku sa nachádzala na teréne celkom nekrytá. Delostrelectvo bolo tiež nasadzované vo veľkom počte. V dôsledku hromadného nasadzovania živej sily a veľkého počtu palebných prostriedkov a hlavne používanej taktike bojovej činnosti sa dosahovali veľké straty na živej sile. Teória palebnej účinnosti nebola v danej dobe ešte dostatočne prepracovaná, preto nie sú k dispozícii charakteristiky, ktorými by bolo možné exaktne popísať účinnosť paľby.

Svoj vrchol dosiahli vyššie uvedené parametre počas druhej svetovej vojny a analytický aparát ich vyjadrenia bol vypracovaný v päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch minulého storočia¹⁷. Pri palebnom ničení boli požadované nasledujúce stupne vyradenia:

a) pri jednotlivých cieľoch:

- $P = 0,7 - 0,9$ na ničenie jednotlivých nepozorovaných cieľov. Na výpočet noriem spotreby striel bola použitá hodnota $P = 0,8$.
- $P = 0,4 - 0,6$ na umlčovanie niektorých odolnejších jednotlivých nepozorovaných cieľov. Na výpočet noriem spotreby striel bola použitá hodnota $P = 0,5$.

b) pri skupinových cieľoch:

¹⁷ NAVRÁTIL, J., SEBERA, M. *Základy teorie palebné účinnosti delostřelectva*, 2000.

V^oJENSKÉ REFLEXIE

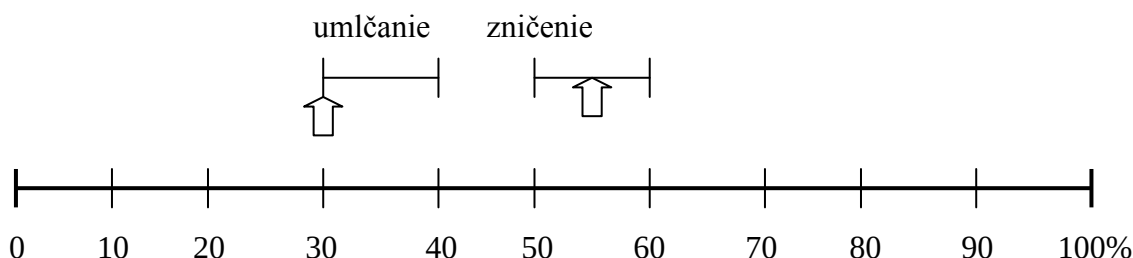
- $M = 0,5 - 0,6$ na ničenie skupinových nepozorovaných cieľov. Na výpočet noriem spotreby striel bola použitá hodnota $M = 0,55$.
- $M = 0,3 - 0,4$ pri umlčovaní nepozorovaných cieľov. Na výpočet noriem spotreby striel bola použitá hodnota $M = 0,3$.

Pre lepšiu názornosť sa často používa 100 násobok stupňa vyradenia, čím sa vyjadruje jeho hodnota v percentách (Obr. 4).

Jednotlivý cieľ

Skupinový cieľ

Obr. 4 Schéma používaných stupňov vyradenia pri nepozorovaných cieľoch¹⁸

Uvedené hodnoty boli spracované na základe dlhoročných výskumov, ktoré vychádzali z vojnových skúseností aj poznatkov, zhromaždených v povojnovom období. Za základ pri stanovení požadovaných hodnôt stupňov vyradenia bola vzatá empiricky odvodená závislosť medzi veľkosťou očakávaného palebného účinku a priemernou hodnotou dosahovanej doby, potrebnej na obnovu bojaschopnosti. Bližšie pozri¹⁹ alebo²⁰, ale aj²¹. Na základe prijatých hodnôt stupňov vyradenia bol spracovaný vojenský predpis Del-75-1²², ktorý delostrelecké jednotky využívali pri plánovaní palebného ničenia.

Zmeny v spoločnosti po roku 1989 vyvolali aj zmeny vo vojenstve, delostrelectvo nevynímajúc. K podstatným zmenám patrili zníženie početného stavu delostrelectva, reorganizácia delostreleckých jednotiek, zmeny v zásadách bojového použitia delostrelectva, aplikované na nových zásadách rozmiestňovania batérií po čatách i uplatňovaní taktického

¹⁸ VARECHA, J. *Stanovenie stupňov vyradenia pre potreby palby delostrelectva OS SR*, 2003.

¹⁹ JIRSÁK, Č., KODYM, P. *Vnější balistika a teorie střelby*, 1984.

²⁰ NAVRÁTIL, J., SEBERA, M. *Základy teorie palebné účinnosti delostřelectva*, 2000.

²¹ Ref. 18.

²² Del-75-1. *Normy spotřeby střel a zvláštnosti vedení palby v dělostřelecké podpoře útoku*, 1987.

manévru na princípe MANÉVER-PALBA-MANÉVER, vyzbrojovanie delostrelectva modernými zbraňovými systémami a muníciou (155 mm ShKH vz. 2000 ZUZANA, 81 mm a 98 mm mínomety, AVBVRP²³ DELSYS), zavádzanie dokonalejšej techniky a materiálu, ale aj postupné približovanie sa štandardom NATO v rámci programu PfP²⁴.

Uvedené zmeny vyvolali potrebu veľmi vážne sa zaoberať prehodnocovaním a aktualizáciou používaných stupňov vyradenia cieľov. Na základe znalosti objektívnych charakteristík účinnosti paľby na pozorované a nepozorované ciele i metód na ich výpočet je zrejmé, že nevyhnutnými podkladmi sú charakteristiky sústavy chýb paľby delostreleckých zbraňových systémov a charakteristiky ničivých účinkov striel. Kolektív Katedry OBP RVD Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši pripravil rad štúdií, v ktorých boli zdôvodňované zmeny v dosahovanej presnosti prípravy prvkov pre streľbu delostrelectva²⁵, zmeny v číselných charakteristikách sústavy chýb paľby delostreleckých zbraňových systémov²⁶ a opodstatnené zmeny v hodnotách stanovených stupňov vyradenia²⁷, vrátane návrhov opatrení. Kriticky je nutné zhodnotiť, že závery a odporúčania neboli v uvedenom období akceptované.

V súvislosti s nízkou úrovňou rizík a hrozieb na úseku obrany štátu, angažovaním sa Slovenskej republiky v podpore mieru, bezpečnosti a stability vo svete a získaním zmluvných garancií v oblasti obrany členstvom v NATO a EÚ sa posilnil pocit bezpečnosti občanov a spoločnosti, ale zároveň sa oslabila pozornosť venovaná obrane Slovenskej republiky²⁸. Prednostné využívanie zdrojov na zabezpečenie plnenia úloh ozbrojených síl Slovenskej republiky mimo územia Slovenskej republiky viedli k zaostávaniu tvorby a rozvoja kapacít potrebných na zaručovanie vlastnej obrany.

Pozitívne je možné hodnotiť snahu o zjednotenie rôznych parametrov v rámci štátov NATO, čoho dôsledkom bolo aj prijatie požadovaných stupňov vyradenia cieľov²⁹, kritiku si však zaslúži skutočnosť, že tieto parametre boli jednoducho prevzaté, bez adekvátnej analýzy ich dopadov na činnosť palebných systémov. Opäť je potrebné kriticky hodnotiť skutočnosť, že vojenský predpis Del-75-1, ktorý stanovuje normy spotreby striel delostreleckých jednotiek na dosiahnutie účinkov v celi, je do súčasného obdobia platný, ale

²³ AVBVRP – automatizovaný systém bojového velenia a riadenia paľby delostrelectva DELSYS

²⁴ The Partnership for Peace program (PfP) – program Partnerstvo za mier.

²⁵ VARECHA, J., MAJCHÚT, I., BELAN, L. *Dosahovaná presnosť prípravy prvkov streľby delostrelectva Armády SR*, 2002.

²⁶ VARECHA, J. *Sústava chýb paľby súčasných zbraňových systémov delostrelectva Ozbrojených síl SR*, 2003.

²⁷ VARECHA, J. *Stanovenie stupňov vyradenia pre potreby paľby delostrelectva OS SR*, 2003.

²⁸ *Obranná stratégia Slovenskej republiky*, 2017 (návrh).

²⁹ SVD-30/Del-1. *Spoločná vojenská doktrína : palebná podpora pozemných operácií*. 2011.

je nepoužiteľný. V prvom rade bol vydaný v roku 1987, keď boli v platnosti vyššie hodnoty stupňov vyradenia a v druhom rade bol pripravený pre zbraňové systémy, ktoré nie sú v súčasnom období v ozbrojených silách SR zavedené. Výnimkou je 122 mm H D-30, ktorá je síce zavedená, ale normy spotreby boli vypočítané pre vyššiu hodnotu stupňov vyradenia.

V súvislosti s uvádzanou kritikou je vhodné položiť si niekoľko praktických otázok. Akým spôsobom sa v súčasnom období uplatňuje plánovanie palieb? Ako delostreleckí špecialisti dokladajú nadriadenému veliteľovi palebné možnosti svojich jednotiek pri plánovaní operácií? Akým spôsobom sa plánuje zásobovanie delostreleckých jednotiek strelivom, keď nie sú k dispozícii normy spotreby? Akým spôsobom prebieha celý proces „Targetingu“³⁰?

Za pozitívne je možné v súčasnom období považovať skutočnosť, že v podmienkach ozbrojených síl Slovenskej republiky sa uvažuje s hodnotením účinnosti palieb viacerými spôsobmi³¹. Účinnosť palieb sa už nehodnotí len z pohľadu fyzických strát na živej sile a technike, ale účinky sa rozdeľujú do niekoľkých skupín:

- fyzický účinok,
 - psychologický účinok,
 - terénny účinok,
 - operačný (taktický) účinok.
- } účelový účinok

Uvedené členenie účinkov nie je novinkou, pretože návrhy na zavedenie zmien v hodnotení účinnosti paľby už boli prezentované³². Podstatnou sa v tomto prípade javí skutočnosť, že na hodnotenie účinnosti delostreleckej paľby bol vypracovaný celý rad presných i približných, analytických i simulačných metód, ktoré umožňujú zhodnotiť palebnú účinnosť z kvantitatívneho hľadiska. Ich spoločnou nevýhodou je, že neberú do úvahy pravdepodobnosť včasného splnenia palebnej úlohy a že neumožňujú exaktne hodnotiť morálne a psychologické účinky vykonanej paľby na živú silu, ktorá nebola paľbou vyradená. Inými slovami povedané, všetky doteraz používané metódy umožňujú stanoviť číselné hodnoty vyššie uvedených objektívnych charakteristík účinnosti paľby tzn., že umožňujú hodnotiť fyzický účinok paľby.

³⁰ Targeting – proces výberu cieľov, určovania prostriedkov na ich napadnutie a vyhodnotenia účinkov napadnutia.

³¹ SVD-30/Del-1. *Spoločná vojenská doktrína : palebná podpora pozemných operácií*. 2011.

³² VARECHA, J. *Možné zmeny v hodnotení účinnosti delostreleckej paľby*, 2004.

Použitie ozbrojených síl v ľubovoľnom variante je vyvolané existenciou určitého problému, ktorý sa rozhodla politická reprezentácia štátu eliminovať pôsobením ozbrojených síl³³, pričom pod pojmom „pôsobenie ozbrojených síl“ sa rozumie konanie použitých jednotiek, spočívajúce v organizovanom výkone určitého súboru aktivít, spojených s aplikáciou bojovej sily v priestore výskytu „vojensky riešiteľného problému“.

Variantné použitie ozbrojených síl naznačuje potrebu širokej škály vojenských aktivít, ktorými sa dosahuje splnenie cieľov. V súlade s tým sa rozlišujú tieto druhy vojenských aktivít³⁴:

- bojové aktivity,
- stabilizačné (nebojové) aktivity,
- umožňujúce aktivity,
- asistenčné aktivity.

Každý druh vojenských aktivít sa člení na súbor príbuzných aktivít taktického charakteru, ktoré sú v doktrinálnom prostredí NATO nazývané „pozemné taktické aktivity“ (land tactical activities). Prívlastok „pozemné“ znamená, že tieto aktivity sú vykonávané na zemskom povrchu a ich vykonávateľmi môžu byť okrem jednotiek pozemných síl i jednotky námorného, vzdušného výsadku a jednotky špeciálnych síl.

Pri plnení akejkoľvek aktivity je nevyhnutné hodnotiť aj dosahované účinky resp. hodnotiť splnenie úlohy. Na hodnotenie splnenia úloh musia byť k dispozícii relevantné ukazovatele, pomocou ktorých dokážeme vyhodnotiť mieru splnenia úlohy. Ukazovatele môžu byť kvantitatívne alebo kvalitatívne. Vzhľadom na to, že ozbrojené sily plnia okrem bojových aktivít aj iné aktivity, ktorých cieľom nie je len vyradovanie živej sily a techniky z ďalšej činnosti, je potrebné venovať pozornosť stanoveniu parametrov, pomocou ktorých sa môžu hodnotiť psychologické, terénne a operačné (taktické) účinky.

V texte tohto článku bolo načrtnuté, že na hodnotenie fyzického účinku delostreleckej paľby sú zavedené a používajú sa ukazovatele (objektívne charakteristiky), ktoré je možné používať i v nasledujúcom období. Iná situácia je pri hodnotení účelových účinkov. Pozitívne je, že v súčasných nových vojenských predpisoch, doktrínach či služobných pomôckach sú stanovené metodiky, ako pristupovať k plneniu stanovených úloh, pričom indikujú spôsob

³³ ŽÍDEK, R., MAJCHÚT, I. *Ozbrojené sily demokratického štátu*, 2015.

³⁴ ŽÍDEK, R., MAJCHÚT, I. *Ozbrojené sily demokratického štátu*, 2015.

realizácie úloh. Sú založené na skúsenostiach a svojou podstatou nie sú predpisujúce. Preto sa musia aplikovať uvažlivo, prípad od prípadu, podľa vzniknutej situácie.

Negatívom je skutočnosť, že v súčasných vojenských predpisoch a publikáciách nie sú riešené postupy, ktoré sú detailné a zaväzujúce, predstavujúce štandardné kroky (metódy), podľa ktorých sa umožní kvantitatívnymi alebo kvalitatívnymi ukazovateľmi hodnotiť dosahovaná účelová účinnosť paľby. Pozornosť chceme sústrediť predovšetkým na úvahu o operačnej (taktickej) účinnosti, ktorá podľa nášho názoru naberá na dôležitosti.

V jednom článku nie je možné obsiahnuť celú problematiku tvorby postupov, ale ako príklad prístupu k tvorbe postupov môžeme uviesť situáciu pri plánovaní palebnej podpory. Plánovanie palebnej podpory je plynulý proces analyzovania, prideľovania a rozvrhovania palebnej podpory, ktorý určuje:

- ako bude palebná podpora a teda i delostrelectvo použité,
- aké typy cieľov budú napadnuté,
- kedy budú napadnuté,
- s akými prostriedkami budú napadnuté,
- kto vyhodnotí dosiahnutý účinok v cieľi.

Z jednotlivých činností, aj keď sú všetky dôležité, má určenie cieľov dominantné postavenie. Vo všeobecnosti prieskum zisťuje a určuje polohu cieľov, pričom stredisku na vyhodnocovanie cieľov dodáva potrebné údaje, ktorými môžu byť:

- doba zistenia cieľa,
- číslo, druh, charakter a ráz cieľa,
- súradnice cieľa a podľa možností aj súradnice najdôležitejších prvkov skupinového cieľa,
- rozmery cieľa (šírku a hĺbku),
- prostriedok, ktorým bol cieľ zistený,
- pri pohybujúcich sa cieľoch smer a rýchlosť ich pohybu,
- i ďalšie údaje.

V stredisku na vyhodnocovanie cieľov je vykonávaná analýza zistených cieľov, podľa dopredu stanovených kritérií. Príkladom kritérií môže byť hľadanie odpovedí na otázky:

- Ohrozuje cieľ paľbou vlastné jednotky?

- Môže umiestnenie cieľa ohroziť splnenie bojovej úlohy vlastných jednotiek?
- Je cieľ krytý?
- Je cieľ obrnený?
- Je cieľ pohyblivý (pohybujúci sa)?
- Sú rozmery cieľa malé, stredné alebo veľké?
- Je cieľ vzhľadom na čas zistenia ešte na stanovišti?
- A ďalšie kritériá.

Pri analýze cieľov pôjde v podstate o riešenie viackritériálnej funkcie, pričom každému kritériu sa priradí váhové číslo, ktoré vyjadruje prioritu (vážnosť). Výsledkom sčítania jednotlivých váhových čísel môže byť hodnotiace číslo, podľa ktorého sa cieľ zaradí do určitej skupiny, napríklad:

- ak hodnotiace číslo dosiahne hodnotu 0 až 15, cieľ sa zaradí do zoznamu cieľov, určených na ďalšie sledovanie,
- ak hodnotiace číslo dosiahne hodnotu 16 až 40, cieľ sa zaradí do zoznamu cieľov,
- ak hodnotiace číslo dosiahne hodnotu 41 až 75, cieľ sa zaradí do zoznamu cieľov prvého poradia,
- ak hodnotiace číslo dosiahne hodnotu 76 a viac, cieľ sa zaradí do zoznamu prioritných cieľov.

Pripravené postupy, vrátane stanovených kritérií a im zodpovedajúce váhové čísla je možné aplikovať vo vhodne spracovanom a implementovanom programovom produkte, ktorý bude ponúkať jeho široké využitie ako vo vedeckej práci, tak i pri riešení praktických otázok palebnej podpory.

ZÁVER

Cieľom článku je objasniť podstatu riešenia jedného z najzložitejších vojenských problémov, ktorým je teoreticko-praktický problém vedenia palby na rôzne objekty. Ukazujeme na možnosť, ale zároveň aj nutnosť širokej aplikácie rôznych objektívnych charakteristík, umožňujúcich hodnotiť dosahovaný palebný účinok v cieľi, vrátane ich využitia pri tvorbe modelov, implementovaných v programových produktoch, ktoré môžu pomôcť pri riešení praktických problémov použitia najmä delostreleckých jednotiek v rámci procesu poskytovania palebnej podpory v operáciách.

Docenenie úplného programového produktu, najmä simulácie účinnosti paľby, bude možné posúdiť po jeho začlenení do systému modelovania komplexného palebného pôsobenia na rôzne objekty (ciele) v rámci pozemných síl alebo pri jeho aplikácii v integrovaných automatizovaných systémoch velenia a riadenia, najmä pri príprave a uskutočňovaní palebnej podpory operujúcich (manévrujúcich) síl.

LITERATÚRA

- [1] SVD-30/Del-1. *Spoločná vojenská doktrína: palebná podpora pozemných operácií*. Bratislava: Generálny štáb Ozbrojených síl Slovenskej republiky, 2011.
- [2] Del-2-1. Vojenský predpis o pravidlách streľby a riadenia paľby pozemného delostrelectva (delo, čata, batéria, oddiel). Bratislava: Generálny štáb Ozbrojených síl Slovenskej republiky, 2010.
- [3] Del-6-3. *Vojenský predpis o delostreleckom prieskume*. Bratislava: Generálny štáb Ozbrojených síl Slovenskej republiky, 2012.
- [4] Del-75-1. Normy spotreby striel a zvláštnosti vedení paľby v delostrelecké podpore útoku. Praha: Ministerstvo národnej obrany, 1987.
- [5] JIRSÁK, Č., KODYM, P. 1984. *Vnější balistika a teorie střelby*. 1 vyd. Praha: Naše vojsko, 1984, 400 s.
- [6] NAVRÁTIL, J., SEBERA, M. 2000. *Základy teorie palebné účinnosti delostřelectva*. 1. vyd. Vyškov: Vysoká vojenská škola pozemního vojska, 2000, 192 s.
- [7] *Obranná stratégia Slovenskej republiky, 2017 (návrh)*.
- [8] SEČEK, F. 1989. *Základy hodnocení palebné účinnosti*. 1. vyd. Brno. Vojenska akademie, 1989, 55 s.
- [9] SPILÝ, P., HRNČIAR, M. 2013. *Vojenská taktika*. 1. vyd. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika, 2013. 272 s. ISBN 978-80-8040-471-0.
- [10] VARECHA, J., MAJCHÚT, I., BELAN, L. *Dosahovaná presnosť prípravy prvkov streľby delostrelectva Armády SR, úplná príprava*: Výskumná štúdia. Liptovský Mikuláš: Vojenská akadémia, 2002. 106 s.
- [11] VARECHA, J. *Sústava chýb paľby súčasných zbraňových systémov delostrelectva Ozbrojených síl SR*: Výskumná štúdia. Liptovský Mikuláš: Vojenská akadémia, 2003. 109 s.
- [12] VARECHA, J. Ničivé účinky striel a zákony vyradenia cieľov delostreleckou paľbou. In: *Zborník Vojenskej akadémie*. ISSN 1335-0935, 1997, roč. IV, č. 3, s. 5-17.
- [13] VARECHA, J. *Stanovenie stupňov vyradenia pre potreby paľby delostrelectva OS SR*: výskumná správa. VVÚ-RVD-003. – 15. 1. 2002-15. 5. 2003. Liptovský Mikuláš: Vojenská akadémia, 2003. 106 s.

- [14] VARECHA, J. Možné zmeny v hodnotení účinnosti delostreleckej paľby. In: *Zborník Vojenskej akadémie*. ISSN 1335-0935, 2004, roč. XI, č. 2, s. 53-61.
- [15] ŽÍDEK, R., MAJCHÚT. I. 2015. *Ozbrojené sily demokratického štátu*. 1. vyd. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika, 2015. 254 s. ISBN 978-80-8040-521-2.

Recenzenti:

prof. Ing. Ľubomír BELAN, CSc.,

doc. Ing. Ľubomír BELAN, PhD.,

SÚČASNÝ POHĽAD NA OPERÁCIE PROTI POVSTANIU

THE CURRENT VIEW ON COUNTERINSURGENCY OPERATIONS

kpt. Ing. Michal HRNČIAR, PhD.

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika

Katedra bezpečnosti a obrany

e-mail: michal.hrnciar@aos.sk

ABSTRACT

The article deals with the current view of the research group of experts from the Armed Forces of the Slovak Republic and the Armed Forces Academy of General M. R. Štefánik on counterinsurgency operations. In the article are presented results from empirical research, which was thematically focused on the semantic perception of key concepts, relevance and topicality of these operations in the current operating environment.

Keywords: insurgency, counterinsurgency operations, current operating environment

ÚVOD

Cieľom článku, prvého zo série príspevkov, je prezentovať prvú časť výsledkov expertných rozhovorov z empirického výskumu. Výskum bol zrealizovaný s cieľom získať názory, postoje a skúsenosti výberového výskumného súboru expertov v oblasti použitia ozbrojených síl v operáciách medzinárodného krízového manažmentu (ďalej len „MKM“), a to v špecifickej oblasti operácií proti povstaniu (counterinsurgency, ďalej len „COIN“). Výskumným problémom bolo budovanie spôsobilostí bojových¹ jednotiek pozemných síl ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „PS OS SR“) ako vojenského príspevku do koalíčných operácií COIN. Výstupy z tohto výskumu spolu s ďalšími poznatkami tvorili vstupné dáta, ktoré boli použité pri spracovaní dizertačnej práce² autora článku.

¹ Výskumným objektom boli len mechanizované jednotky PS OS SR do stupňa rota.

² HRNČIAR, M. Možnosti zvýšenia efektívnosti operácií proti povstaniu. 2017.

Skladba otázok expertného rozhovoru, celkovo deväť otázok, bola diferencovaná do troch skupín.

Interpretácia a vybrané podstatné citácie jednotlivých odpovedí respondentov na úvodnú skupinu otázok predstavujú hlavnú časť tohto príspevku. Predmetné otázky boli zámerne koncipované veľmi všeobecne. Účelom bolo preniknúť do postojov jednotlivých respondentov týkajúcich sa sémantického vnímania základného pojmového aparátu riešenej témy v OS SR, vrátane jeho kľúčových prvkov a osobitostí, ale najmä názorov respondentov vzťahujúcich sa na relevantnosť, aktuálnosť a miesto operácií COIN v súčasnom operačnom prostredí.

1. VÝSKUMNÝ SÚBOR

Výskumný súbor bol za účelom získania relevantných poznatkov vytvorený zámerným výberom príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „OS SR“) a Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika (ďalej len „AOS“) s predpokladom odbornej znalosti problematiky COIN a funkčným prepojením na stanovený výskumný problém. Títo respondenti navyše spĺňali minimálne jedno z nasledujúcich kritérií:

- 1) Nasadenie v operácii COIN³ (Iraqi Freedom, ISAF, Resolute Support) alebo účastník odborného vzdelávania, kurzu, školenia, výcviku doma alebo v zahraničí, ktoré bolo tematicky orientované na predmetnú problematiku.
- 2) Veliteľ, riadiaci pracovník, náčelník, príslušník štábu, príslušník jednotky, lektor alebo iný personál OS SR alebo AOS zodpovedný, alebo priamo podieľajúci sa na príprave (teoretickej príprave a/alebo praktickom výcviku) príslušníkov bojových jednotiek PS OS SR v predmetnej oblasti.

Vzhľadom na obmedzený počet respondentov spĺňajúcich stanovené kritériá výskumný súbor obsahoval 17 respondentov, z 31 oslovených, ktorí prejavili ochotu podieľať sa na predmetnom výskume.

S cieľom dosiahnutia čo najväčšej miery zovšeobecniteľnosti zistení bolo do výskumu zapojených spektrum fundovaných odborníkov z praxe pôsobiacich na rôznych úrovniach velenia a riadenia v OS SR, od taktickej, cez operačnú až po strategickú úroveň. Zároveň, aby výskum dosiahol čo najvyššiu mieru všeobecnej platnosti výstupov boli do výskumu zámerne

³ Resp. v operácii spadajúcej do operačného námetu Bezpečnosť (Security).

oslovení experti zastupujúci obidve mechanizované brigády PS OS SR, pôsobiaci na stupňoch rota až brigáda.

Do výskumu bol zapojený aj expert z Výcvikovej jednotky vojenských misií (ďalej len „VJVM“), zo Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania v Martine, ktorý sa priamo podieľa na príprave príslušníkov OS SR počas výcviku kľúčového personálu pred ich nasadením aj do operácií COIN. Taktiež aj odborníci z AOS (bývalí príslušníci mechanizovaných práporov, resp. VJVM, účastníci operácie ISAF, Iraqi Freedom), v súčasnosti sa venujúci predmetnej problematike v rámci vzdelávania a/alebo výcviku v AOS.

Za účelom umožnenia komparácie výstupov z výskumu, identifikácie ich spoločných, tzn. prienikových názorov a zároveň aj kontrastov bol výskumný súbor respondentov zámerne rozdelený do dvoch skupín:

- **skupina „A“** (8 respondentov), ktorú tvorili vrcholoví a hlavní funkcionári GŠ OS SR, veliteľstva PS OS SR (strategická a operačná úroveň) a vrcholový funkcionár mechanizovanej brigády PS OS SR,
- **skupina „B“** (9 respondentov), do ktorej boli zaradení výkonní funkcionári z vybraných podriadených útvarov PS OS SR a z AOS, ktorí sa priamo podieľajú na vzdelávaní a/alebo riadení výcviku vo svojej pôsobnosti (taktická úroveň).

2. METODIKA VÝSKUMU

V záujme efektívneho vedeckého poznania, objektívnosti výskumu a dosiahnutia aplikovateľnosti jeho výsledkov, najmä v praktickej rovine, bol výskumný problém skúmaný prostredníctvom empirickej kvalitatívnej výskumnej metódy expertný rozhovor.

Vlastný výskum bol zrealizovaný v období od 26. 01. 2017 do 03. 04. 2017. V úvodnej fáze výskumu boli jednotliví respondenti oslovení osobne, telefonicky alebo elektronickou poštou. Po odsúhlasení spolupráce boli následne zoznámení s tematikou, účelom, formou a metódou vykonania samotného výskumu.

Z dôvodu veľkého časového vytiaženia respondentov bol výskum u desiatich osôb zrealizovaný elektronickou poštou. U štyroch z nich boli jednotlivé vypracované odpovede po ich spätnom doručení odosielateľovi detailne rozanalyzované a prediskutované, a to telefonicky alebo prostredníctvom elektronickej pošty. U siedmich respondentov bol vykonaný individuálny expertný rozhovor na ich alebo autorovom pracovisku. Forma výskumu prostredníctvom elektronickej pošty sa ukázala ako vhodnejšia, a to z dôvodu,

že respondentom poskytla väčší časový a psychický komfort, čo sa odzrkadlilo na rozsahu ich odpovedí na jednotlivé otázky.

Respondentom bol položený identický súbor deviatich otvorených otázok. Otázky boli respondentom kladené v stanovenom poradí 1 až 9. Počet a rozsah otázok bol formulovaný tak, aby ich zodpovedanie nepresiahlo 60 minút. Vykonané individuálne expertné rozhovory boli v závislosti od situácie účelovo moderované tak, aby bolo možné hlbšie preniknúť do postojov respondentov. Odpovede respondentov boli počas rozhovorov priebežne zaznamenávané do elektronickej podoby.

3. VÝSLEDKY VÝSKUMU

Respondenti na prvú otázku, *„ako vnímate význam pojmov „povstanie“ (insurgency) a „operácie proti povstaniu“ (counterinsurgency – COIN), ktoré sú používané v aliančnom doktrínálnom prostredí“*, odpovedali podľa konkrétnej úrovne znalostí, ktorých hĺbka spravidla zodpovedala zastávanej funkcii.

Z analýzy odpovedí je možné konštatovať, že vo väčšine prípadov u obidvoch skupín respondentov bola zastúpená značná miera všeobecnosti. Názory na vnímanie pojmu povstanie (insurgency), z hľadiska sémantiky, u obidvoch skupín respondentov oscilovali v podobnej rovine.

„Ide o účelové označenie špecifickej bezpečnostnej situácie vzťahnutej ku konkrétnej úrovni násilia v zmysle spektra konfliktu, ktorá na dosiahnutie požadovaného stupňa bezpečnosti v danom regióne vyžaduje zásah vojenskej sily“.

Povstanie sú „aktivity, ktoré sú vykonávané alebo organizované skupinou ľudí alebo hnutím s cieľom destabilizovať alebo zvrhnúť legitímne zvolenú vládu s použitím neregulárnych aktivít (kriminálne, teroristické, subverzia, ozbrojené výstupy) proti vládnym zložkám, ale aj civilnému obyvateľstvu s cieľom získať kontrolu nad obyvateľstvom a územím. Pre dosiahnutie cieľov môžu povstalci použiť aj regulárne aktivity (diplomatické, náboženské, ekonomické a sociálne) v kombinácii s neregulárnymi aktivitami“.

„Pojem povstanie vnímam ako politicky, nábožensky, etnický, ideologicky motivované hnutie využívajúce neregulárne aktivity, ktorého účelom je získať alebo ukoristiť moc a vládu v danom prostredí“.

„Cieľom a snahou povstania je uskutočniť alebo odvrátiť politickú zmenu štátnej moci (zvrhnutie vlády) v regióne presviedčaním alebo donucovaním obyvateľstva prostredníctvom násilia a podvratníctva.“

Veľmi podobne bol medzi respondentmi vnímaný aj pojem operácie COIN. Väčšina tento pojem vnímala ako:

„Vojenské, vládne, politické, ekonomické, psychologické a občianske aktivity, ktoré riadi vláda (v nutných prípadoch aj za pomoci koalíčných medzinárodných síl a medzinárodných organizácií) za účelom porazenia povstania“.

„Operácie COIN sa vedú hlavne za účelom porazenia povstalcov s cieľom začať riešenie hlavného zdroja nespokojnosti. Každé COIN sú politicky motivované a riadené aktivity za použitia či štandardnej, alebo neštandardnej vojenskej sily, ako aj diplomatickej, informačnej a ekonomickej stránky.“

Akýmsi zastrešujúcim názorom bola odpoveď respondenta zo skupiny „A“ priamo angažujúceho sa v tvorbe národného doktrinálneho prostredia, ktorý tieto pojmy vníma nasledovne:

„Keďže uvedené pojmy prešli od roku 2009 veľmi tvrdou praxou, myslím, že ich definície pregnantne vyjadrujú politický aj vojenský obsah a podstatu povstania aj „protipovstania“. Kľúčovým na definíciách je konštatovanie, že sa jedná o násilie na obyvateľstve v prospech nelegitímnych mocenských záujmov a zároveň, že bojovým poľom sú všetky oblasti života postihnutej spoločnosti/komunity/národa. A v konečnom dôsledku, predmetné definície sú výsledkom veľmi náročných diskusií v pracovnej skupine NSO NATO pre pozemné operácie a rovnako aj v pracovnej skupine COIN ACT NATO.“

Dôležitým kľúčovým aspektom týchto pojmov je význam miestneho obyvateľstva, ktoré predstavuje ťažisko (Centre of Gravity, ďalej len „COG“), prostriedok, objekt záujmu v konflikte, čo je možné vidieť napríklad aj v nasledujúcom konštatovaní:

„Je nutné podotknúť, že najdôležitejším prvkom obidvoch činností (COG) je obyvateľstvo. Obyvateľstvo v tomto prípade rozhodne, kto bude víťazom, a to tým, na koho stranu sa pridá, koho bude podporovať.“

Z hľadiska vnímania uvedených pojmov bola ojedinelou nasledovná odpoveď:

„Insurgency vnímam v rozsahu toho, ako ho poznáme z čias odboja 2. svetovej vojny (poľský, nórsky, holandský, francúzsky, československý odboj a ďalšie), či pôsobenie Banderu a jeho skupiny na územiach predovšetkým Ukrajiny – inými slovami hnutie odporu (resistance movement), ktoré môže byť od občianskej neposlušnosti cez partizánsky boj, až po otvorený boj. COIN robili aj fašistické vojská pri operácii na potlačenie SNP, robili to aj jednotky

ISAF v Afganistane. Domnievam sa, že kde existuje a funguje hnutie odporu, tam bude potrebné viesť aj COIN.“

V súvislosti s vymedzením predmetného pojmového aparátu respondent zo skupiny „A“ poukázal na dôležitosť korektného výkladu, čoho príkladom je nasledovné konštatovanie:

„Chápanie pojmu povstanie, resp. povstalci, sa však neustále mení. V závislosti od charakteru operácie / vojny, či v závislosti od toho, kto ten pojem používa sa chápe v pozitívnom či negatívnom význame. Napr. Taliban je vo všeobecnosti považovaný za reprezentanta povstalcov v Afganistane, pričom časť obyvateľstva ich podporuje ako bojovníkov za „lepší život“. Na Ukrajine sú zase „separatisti“ na východe krajiny označovaní za teroristov (zo strany vládnej moci), ale napr. zo strany Ruska za separatistov či bojovníkov za samostatnosť. Kurdi sú zase označovaní za povstalcov zo strany napr. USA či Sýrie (ale nie bojovníkov za samostatnosť), ale zo strany Turecka sú označovaní za teroristov. Nehľadiac na to, že mnohokrát sa používajú aj iné označenia pojmu povstalec ako synonymum – napr. partizán, separatista, terorista. Podľa mňa najmenej správne je označovať takéto sily za teroristické. Terorizmus má iné ciele a hlavne iné metódy ako „insurgency“, čo však nevylučuje, že aj povstalci môžu používať aj teroristické metódy. Tie im však veľmi nepomáhajú naplniť svoje ciele.“

V druhej otázke, **„ako, vzhľadom na zmeny v súčasnom komplexnom operačnom prostredí, hodnotíte relevantnosť operácií COIN v medzinárodnom krízovom manažmente“**, niektorí respondenti spájali odpoveď na túto otázku s odpoveďou na prvú otázku.

Vo svojich odpovediach sa znovu orientovali na výklad pojmového aparátu, kde vybraní respondenti zo skupiny „A“ upriamili pozornosť na existenciu terminologického problému:

„Osobne totálne nesúhlasím so spájaním COIN operácií s pojmom medzinárodný krízový manažment (MKM). Preferujem označenie operácie mimo vlastného územia, prípadne ekvivalent odborne správnejší. Pojem MKM následne komplikuje činnosť. Slovensko totiž nemá jasne nastavený systém na vysielanie jednotiek do vojnovnej situácie, možno aj z dôvodu používania nevhodnej terminológie (jednotky stále vedú mierovú dokumentáciu a evidenciu – čo je z pohľadu stratéga, prípadne doktoranda marginálne, no veliteľ v operácii musí i po padlých zložiť vracať materiál a pri bojovej činnosti viesť výkaz vzor 16 na muníciu...).“

Iným príkladom je nasledovné tvrdenie:

„Aká je definícia medzinárodného krízového manažmentu? Podľa mňa nesprávne používaný názov, Aliancia pozná crisis response.“

Odhliadnuc od uvedeného, väčšinu odpovedí zastúpených u oboch skupín respondentov tvorili názory, že operácie COIN, aj napriek neustálym zmenám v súčasnom operačnom prostredí sú a v budúcnosti aj naďalej budú relevantné. Typickými príkladmi tohto konštatovania sú nasledovné odpovede:

„Povstanie a operácie proti povstaniu v súčasnej dobe predstavujú vlastne základný vojenský prístup pri riešení krízových situácií vo svete. Operácie, v ktorých sa NATO angažuje, napr. Afganistan, či Kosovo, alebo Irak, majú primárne za (vojenský) cieľ odstrániť, resp. eliminovať sily, ktoré vo všeobecnosti môžeme označiť za povstalcov. V súvislosti s tým, že väčšina takýchto operácií nie je namierená proti štátu ako takému, ale len proti časti „obyvateľstva“, ktoré má diametrálne odlišné (politické či vojenské) ciele namierené (zvyčajne) proti vládnej moci, cieľom vojenskej operácie je ich eliminácia. Cieľom operácií proti povstaniu, teda operácií COIN zo strany NATO tak nie je zničiť a ovládnuť (podrobiť si) niektorý štát, ale odstrániť či eliminovať sily, ktoré majú deštruktívny, protidemokratický vplyv na chod štátu a na jeho vnútornú bezpečnosť a s tým spojený vplyv na regionálnu či medzinárodnú bezpečnosť. Len málo súčasných konfliktov má charakter medzištátneho, či medzinárodného konfliktu alebo vojny. Väčšina z tých, kde sa NATO angažuje, sú konflikty skôr s vnútroštátnym charakterom ako vojnou s iným štátom. Fakt je, že vojna proti Iraku spočiatku začala kvôli medzištátnemu konfliktu Iraku s Kuvajtom, ale čoskoro sa zmenila na vnútroštátny konflikt, ktorý si vyžiadaval prejsť na operácie proti povstaniu.“

Iné príklady:

“Operácie COIN sú nadčasové a ich relevantnosť je aj v súčasnom operačnom prostredí nespochybniteľná.“

„... Povstania a tým pádom aj operácie proti povstaniu sú súčasťou sveta od pradávna a pravdepodobne tento spôsob boja bude používaný ešte veľmi dlho.“

„Záleží na tom, či sa NATO bude aj v budúcnosti angažovať v operáciách, ktoré si takýto prístup budú vyžadovať. Napriek zmene, resp. dynamickému vývoju operačného a samozrejme aj bezpečnostného prostredia, je veľký predpoklad, že vo svete nebude ubúdať „vnútorných“ konfliktov, teda konfliktov, ktoré majú svojou povahou charakter vnútroštátneho konfliktu, či občianskej vojny a vyžadujú si COIN prístup. Z tohto pohľadu

nielenže sa nebude znižovať „potreba“ takéhoto prístupu, ale práve naopak. Nevyriešených otázok vo svete je veľa, či už Kurdi a ich snaha o vlastný štát, viaceré „povstalecké“ hnutia v Ruskej federácii, prebiehajúce konflikty v Sýrii, Afganistane, Líbyi, ..., tie všetky si vyžadujú a budú vyžadovať COIN prístup zo strany krajín a spoločenstiev, vrátane NATO, ktoré sa v takýchto konfliktoch budú angažovať. Samozrejme, to si bude vyžadovať aj prispôsobovanie charakteru a hlavných zásad vedenia operácií COIN v závislosti od vývoja samotných konfliktov.“

„Je evidentné a jasné, že COIN má svoje opodstatnenie a je relevantný v medzinárodnom krízovom manažmente a to z toho dôvodu, že vojenské konflikty tejto doby nie sú vedené na konvenčnom bojisku (CONVENTIONAL WARFARE). Jedná sa o konflikty vedené v takzvanom nepravidelnom prostredí (IRREGULAR ENVIRONMENT), ktoré predstavujú neregulárne aktivity (IRREGULAR ACTIVITIES).“

Opačný a zároveň jediný názor prezentoval respondent skupiny „A“, ktorý uviedol nasledovné:

„Nie je to módna vlna vo vojenstve, ako si to niektorí vysvetľujú a vnímajú. Zavedenie, resp. orientácia NATO a OS SR na COIN bola jasne účelovo ohraničená, a to predovšetkým charakterom a potrebou expedičných operácií, ktorá vyplývala zo strategickej koncepcie NATO a politických/vojenských úloh, na ktorých sa zhodli jeho členovia.“

Boli však prezentované aj názory, ktoré síce s vysokou mierou relevantnosti operácií COIN v súčasnom operačnom prostredí súhlasili, ale zároveň načrtli, že v prostredí OS SR im v súčasnosti nie je venovaná náležitá pozornosť.

„Z pohľadu príslušníka OS SR ich vnímam ako „zapadnuté prachom“. V minulosti a to hlavne v dobe našich najpočetnejších príspevkov do operácie ISAF sa pojmy COIN a povstanie skloňovali vo všetkých pádoch. Postupne sa „všetci“ stali expertmi v tejto oblasti. Čo sa nedotklo aspoň okrajovo COIN, ako keby nebolo. Postupne sme sa nabažili a pomaly, ale iste nastal proces utlmenia aktivít spojených s COIN, a tak ako sa príspevok do ISAF zmenšoval klesal aj záujem o danú oblasť. Oba pojmy, ale bezpochyby svoj význam pre pôsobenie vojsk nestratili.“

Vybraní respondenti v tejto otázke naznačili, že aj keď operácie COIN sú síce relevantné, tvoria a pravdepodobne aj v budúcnosti budú tvoriť len integrálnu časť vojenského ťaženia, čo je vidieť v nasledujúcich odpovediach:

„COIN, vzhľadom na to, že sa zmenilo ťažisko na „mysle a srdcia ľudí“ bude vždy predstavovať jednu z operačných línií súčasných aj budúcich operácií.“

„Vo svetle vývoja bezpečnostnej situácie je potrebné COIN chápať, ako veľmi pravdepodobnú súčasť prípadnej operácie, avšak už nie ako jej hlavný námet.“

„Konflikty posledných rokov COIN obsahujú, ale jeho aktéri sú spravidla neidentifikovateľní (nevie sa kto je kto)... a v konečnom dôsledku COIN teda neprevažuje natoľko, aby bol námetom ťaženia.“

Tretia otázka, **„ako hodnotíte aktuálnosť a vzťah operácií COIN vzhľadom na operácie vedené proti hybridným hrozbám“**, bola položená za účelom získať názory respondentov týkajúcich sa posúdenia aktuálnosti a vzájomného vzťahu operácií COIN a operácií proti hybridným hrozbám, ktoré sú v súčasnom operačnom prostredí intenzívne diskutované.

Aj v tomto prípade jednotlivé odpovede u obidvoch skupín respondentov vykazovali značný názorový prienik. Tento prienik sa týkal postavenia operácií COIN ako integrálnej súčasti hybridných konfliktov čo je napríklad vidieť v nasledovných odpovediach:

„Som presvedčený, že COIN je integrálnou, aj keď nie prevažujúcou súčasťou hybridných hrozieb.“

„Operácie proti hybridným hrozbám v sebe COIN integrálne zahŕňajú...“.

„Hybridný konflikt ako tranzitná fáza medzi symetrickým a asymetrickým konfliktom musí v sebe zahŕňať prvky COIN filozofie, lebo víťazstvo len obsadením územia bude viesť k opozičným výstupom, ktoré môžu prerásť znovu k vzniku povstaleckých – teroristických elementov.“

Dôležitým poznatkom poukazujúcim na vzťah operácií COIN a operácií vedených proti hybridným hrozbám je aplikovateľnosť jednotlivých princípov, prístupov a poznatkov, čo je možné konštatovať z nasledovných tvrdení:

„Operácie COIN potrebujú iba implementovať poznatky získané v rôznych operáciách vedených proti povstalcom koalíčnými silami, t. j. uplatniť proces LI/LL (proces získavania poznatkov a využívania skúseností– pozn. autora článku) v praxi. Na základe týchto záverov aktualizovať operácie COIN a princípy sú použiteľné aj vo vedení operácií proti hybridným hrozbám.“

„... Na takéto hrozby (hybridné – pozn. autora článku) nie je možno zo strany NATO alebo demokratických štátov či ich zoskupení reagovať štandardným vojenským prístupom, teda vojnou proti tomu ktorému štátu. Z tohto pohľadu je ťažko predstaviteľné, že NATO

sa bude vojensky a priamo (vojnou) angažovať v takomto type konfliktu. Skôr sa bude angažovať na strane „demokratických síl“ a ich podporou (vrátane hrozby použitia vojenských síl) bude dosahovať ciele, ktoré v minulosti by sa možno dosahovali priamou konfrontáciou...“.

ZÁVER

Cieľom článku bolo prezentovať prvú časť výsledkov expertných rozhovorov, ktorá obsahuje subjektívne názory, postrehy a skúsenosti výberového výskumného súboru expertov z OS SR a AOS z taktickej, operačnej i strategickej úrovne.

Z komparácie vyjadrení respondentov je možné konštatovať, že v jednotlivých odpovediach, až na jeden prípad týkajúci sa sémantického vnímania pojmov povstanie (insurgency) a operácií COIN, ktorý nekorešponduje s obsahovým vymedzením týchto pojmov tak ako sú definované v aliančnom doktrínálnom prostredí a taktiež jediný prípad rozdielného pohľadu na aktuálnosť týchto operácií, neboli identifikované výrazné rozdiely.

Z analýzy výstupov z prvej časti empirického výskumu je možné prijať závery, že povstanie a COIN sú aktuálnou a nadčasovou témou a ich relevantnosť je aj v súčasnom operačnom prostredí nespochybniteľná, čoho príkladom sú prebiehajúce konflikty a angažovanie sa Severoatlantickej aliancie napr. v Afganistane, Sýrii či v Iraku. Aj napriek neustálemu dynamickému vývoju bezpečnostného prostredia, opierajúc o vyjadrenia respondentov, je možné predpokladať, že „*nielenže sa nebude znižovať „potreba“ COIN prístupu, ale práve naopak*“. Dôvodom je fakt, že operácie COIN predstavujú model prístupu k súčasnému asymetrickému operačnému prostrediu, zároveň ich treba vnímať ako integrálnu súčasť hybridného vedenia vojny.

Paradoxom však je, že predmetnej téme v OS SR v súčasnosti nie je venovaná patričná pozornosť⁴, sú vnímané ako „*zapadnuté prachom*“, a to i napriek konkrétnym ustanoveniam uvedeným v platných riadiacich dokumentoch⁵ na výcvikový rok 2017 a v podporných výcvikových dokumentoch⁶, v ktorých je táto problematika (a s ňou spojené úlohy

⁴ Dôraz, z hľadiska obsahu a námetu prípravy OS SR, je v súčasnosti položený na plnenie základnej úlohy OS SR, tzn. na obranu SR, kde sú vo väčšej miere precvičované základné taktické aktivity ako sú obrana a útok, čoho príkladom je aj séria cvičení s názvom Slovenský štít.

⁵ Výcvikové nariadenie veliteľa 1. mechanizovanej brigády na obdobie január 2017 – marec 2018. 2016.
Výcvikové nariadenie veliteľa 11. mechanizovaného práporu na výcvikový rok 2017. 2016.

Nariadenie veliteľa 22. mechanizovaného práporu pre výcvik na obdobie január 2017 – december 2017. 2016.

⁶ SPG-3-57/Všeob Programy veliteľskej prípravy veliteľov mechanizovaných.... 2014.
SPG-3-50/1/Vševojšk Programy výcviku mechanizovaného práporu. 2012.

a prevažujúce taktické aktivity a úlohy vojenského príspevku) stále nariadovaná, resp. odporúčaná.

Ďalšia časť empirického výskumu bola preto zameraná na identifikáciu rozhodujúcich úloh koaličných vojenských síl v operáciách COIN a zároveň na vymedzenie tých relevantných taktických aktivít a úloh, ktoré sú bojové jednotky PS OS SR reálne spôsobilé v týchto operáciách v súčasnosti plniť a ktoré sú pre ich prípadné budúce nasadenie rozhodujúce. Výsledky druhej časti expertných rozhovorov sú publikované v nasledujúcom článku tohto vydania vedecko-odborného časopisu Vojenské reflexie⁷.

LITERATÚRA

- [1] HRNČIAR, M. Možnosti zvýšenia efektívnosti operácií proti povstaniu : dizertačná práca [1. vyd.] - Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2017. 195 s.: 1 CD-ROM
- [2] *Nariadenie veliteľa 22. mechanizovaného práporu pre výcvik na obdobie január 2017 – december 2017*. Michalovce: 22. mechanizovaný prápor, 2016. 48 s. Č.: 22.mpr-197/2016-PAB
- [3] SPG-3-50/1/Vševojsk *Programy výcviku mechanizovaného práporu, časť 1 (Spoločné ustanovenia. Mechanizované jednotky)*. Trenčín: Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2012. 413 s.
- [4] SPG-3-57/Všeob *Programy veliteľskej prípravy veliteľov mechanizovaných (tankových, motorizovaných) jednotiek mechanizovanej brigády*. Trenčín: Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2014. 80 s.
- [5] *Výcvikové nariadenie veliteľa 1. mechanizovanej brigády na obdobie január 2017 – marec 2018*. Topoľčany: Veliteľstvo 1. mechanizovanej brigády pozemných síl OS SR, 2016. 49 s. Č.:1.mb-649/2016
- [6] *Výcvikové nariadenie veliteľa 11. mechanizovaného práporu na výcvikový rok 2017*. Martin: 11. mechanizovaný prápor, 2016. 38 s. Č.:11.mpr – 1371/2016

Recenzenti:

doc. Ing. Peter SPILÝ, PhD.,

plk. Ing. Tomáš NOVOTNÝ, PhD., MSc.

⁷ Pozri Vojenské reflexie, ročník XII, číslo 2/2017, HRNČIAR, M. *Úlohy bojových jednotiek...*

ÚLOHY BOJOVÝCH JEDNOTIEK POZEMNÝCH SÍL OS SR V OPERÁCIÁCH PROTI POVSTANIU

THE TASKS OF THE GROUND FORCES COMBAT UNITS OF THE ARMED FORCES OF THE SLOVAK REPUBLIC IN COUNTERINSURGENCY OPERATIONS

kpt. Ing. Michal HRNČIAR, PhD.

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika
Katedra bezpečnosti a obrany
e-mail: michal.hrnciar@aos.sk

ABSTRACT

The article deals with the current view of the research group of experts from the Armed Forces of the Slovak Republic and the Armed Forces Academy of General M. R. Štefánik on counterinsurgency operations. In article are presented results of empirical research that was thematically oriented towards the identification of the relevant tactical activities and tasks that the combat units of the Ground Forces of the Slovak Armed Forces are actually capable of performing in these operations and which are crucial for their future deployment.

Keywords: counterinsurgency operations, operation tasks, capabilities

ÚVOD

Cieľom článku, druhého zo série príspevkov, je prezentovať druhú časť výsledkov expertných rozhovorov z empirického výskumu. Výskum bol orientovaný do oblasti použitia ozbrojených síl v operáciách medzinárodného krízového manažmentu (ďalej len „MKM“), a to v špecifickej oblasti operácií proti povstaniu (counterinsurgency, ďalej len „COIN“).

Výskumným problémom bolo budovanie spôsobilostí bojových¹ jednotiek pozemných síl ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „PS OS SR“) ako vojenského príspevku do koalíčných operácií COIN. Výstupy z tohto výskumu spolu s ďalšími poznatkami tvorili vstupné dáta, ktoré boli použité pri spracovaní dizertačnej práce² autora článku.

Nosnú časť príspevku tvoria interpretácie a vybrané podstatné citácie jednotlivých odpovedí respondentov na druhú skupinu otázok. Predmetné otázky boli obsahovo zamerané na identifikáciu rozhodujúcich úloh koalíčných síl ako vojenského príspevku do operácií COIN v rámci komplexného prístupu. Nasledujúce otázky boli orientované ešte užšie, a to len na bojové jednotky PS OS SR. Cieľom bolo z celého spektra rozpoznaných rozhodujúcich úloh koalíčných vojenských síl identifikovať tie relevantné taktické aktivity a úlohy, ktoré sú bojové jednotky PS OS SR reálne spôsobilé v týchto operáciách v súčasnosti plniť a ktoré sú pre ich prípadné budúce nasadenie rozhodujúce.

Výsledky druhej časti výskumu vychádzajú z identického výskumného súboru pri dodržaní rovnakej metodiky a použití totožnej vedeckej metódy skúmania ako je uvedené v predchádzajúcom príspevku autora.³

VÝSLEDKY VÝSKUMU

Prvá otázka druhej skupiny otázok, *„aké úlohy koalíčných síl považujete za rozhodujúce v rámci vojenského príspevku do operácií COIN“*, smerovala k determinovaniu úloh, ktoré sú za účelom dosiahnutia požadovaného konečného stavu v týchto operáciách realizované. Zámerom bolo z celého spektra úloh plnených jednotlivými aktérmi zapojených do operácie COIN v rámci komplexného prístupu vymedziť tie úlohy, ktoré sú výsostne plnené vojenskými jednotkami koalíčných síl.

Z analýzy odpovedí respondentov vyplýva, že konkretizácia úloh vojenského príspevku do koalíčných operácií COIN je spravidla závislá od fázy operácie, tzn. v zmysle operačného rámca na operačnej/taktickej úrovni („Vyčistiť – Udržať – Budovať“ / „Zaistiť – Formovať – Rozvinúť“), aj keď určité úlohy môžu byť realizované súbežne. Príkladmi sú nasledovné konštatovania:

„...Úplne iná úloha koalície bola v Afganistane na začiatku (Enduring Freedom) a neskôr počas ISAF a samozrejme aj teraz v Resolute Support... Čiže tak ako sa vyvíja

¹ Výskumným objektom boli len mechanizované jednotky PS OS SR do stupňa rota.

² HRNČIAR, M. Možnosti zvýšenia efektívnosti operácií proti povstaniu. 2017.

³ Pozri Vojenské reflexie, ročník XII, číslo 2/2017, HRNČIAR, M. *Súčasný pohľad na operácie proti povstaniu*.

a mení „insurgent“, musí sa flexibilne a agilne meniť COIN, a tým aj samotný vojenský príspevok.“

„V rámci operačného rámca COIN koalície sily plnia úlohy: Vyčistiť - Udržať – Budovať / Zaisťiť - Formovať - Rozvinúť s cieľom zavedenia civilnej kontroly v rámci daného štátu.“

Respondenti identifikovali rozhodujúce úlohy koalických síl v rámci vojenského príspevku do operácií COIN, ktoré je možné kategorizovať do troch skupín (v zmysle vyššie uvedeného operačného/taktického rámca):

- 1) Úlohy súvisiace s vytvorením bezpečného prostredia (vyskytujúce sa najmä vo fáze „Vyčistiť - Clear“, ale príležitostne aj v ostatných fázach operácie), ktoré sú charakterizované realizáciou celej škály ofenzívnych taktických aktivít a úloh za účelom „eliminovať povstalcov“.

Zaujímavým a nie jediným názorom z hľadiska určenia najvhodnejšieho nositeľa týchto úloh je nasledovný názor: *„Doterajšie skúsenosti či už sovietske alebo NATO jednoznačne potvrdili, že na tieto úlohy sa najviac hodia a sú najefektívnejšie SOF (Special Operation Forces – sily pre špeciálne operácie – pozn. autora článku), no obidvom zoskupeniam to trvalo príliš dlho a stálo veľa obetí, kým na to prišli.“*

- 2) Úlohy súvisiace s udrжанím bezpečného prostredia a formovaním mienky a postoja obyvateľstva („Udržať - Hold“), ktoré sú charakterizované realizáciou najmä defenzívnych, ale aj vybraných stabilizačných taktických úloh taktickej stabilizačnej aktivity typu bezpečnosť a kontrola, napr. *„stráženie a ochrana základní, pozorovanie a monitorovanie, ochrana osôb, organizácií, vlastníctva, menšín, hraníc, priestorov“* a pod.
- 3) Úlohy súvisiace s podporou reformy bezpečnostného sektora (tzn. „Budovať - Build“), ktoré sú charakterizované realizáciou vybraných stabilizačných taktických úloh taktickej stabilizačnej aktivity typu podpora reformy bezpečnostného sektora, najmä *„výcvik a poradenstvo miestnych bezpečnostných síl“*.

Ojedinele boli prezentované aj názory týkajúce sa úloh, ktorých cieľom je obnovenie infraštruktúry, vzdelávacích a zdravotníckych zariadení alebo podpory úloh vlády. Za hlavných realizátorov práve týchto úloh však boli inými respondentmi označení iní aktéri, nie primárne vojenské sily, čo je vidieť napríklad v nasledovných konštatovaniach:

„Rekonštrukcia AOO (Area of Operation – priestor operácie – pozn. autora článku) by mala byť doménou NGOs (Non-Governmental Organizations – mimovládne organizácie – pozn. autora článku) alebo GOs (Governmental Organizations – vládne organizácie – pozn. autora článku) s dôrazom na posilnenie pozícií vlády.“

Alebo, „obnovenie infraštruktúry, vzdelávacích a zdravotníckych zariadení prostredníctvom humanitárnych organizácií resp. civilno-vojenskej spolupráce (CIMIC)“.

Z hľadiska efektivity týchto identifikovaných úloh koaličných síl v rámci vojenského príspevku do operácií COIN bola zaujímavá odpoveď respondentu zo skupiny „A“, ktorý na základe svojich skúseností z nasadenia v operácii ISAF (3 rotácie) uvádza:

„Najlepšie zvládnutou úlohou koaličných síl v rámci vedenia COIN operácií je ich prvá časť vyčistenie CLEAR, kedy sa prevažne vedú útočné aktivity. Následne fáza udržania, HOLD a budovania, BUILD sú najväčším problémom. Nedarí sa napríklad po ovládnutí určitého priestoru vo dne eliminovať pôsobenie povstalcov v takomto priestore v noci. Napríklad v Afganistane sa hovorilo o koaličných vojakoch ako o dennej armáde, lebo sa príslušníci ISAF vždy na noc stiahli na stále základne (tzv. „syndróm“ Garrison posture – pozn. autora článku) a Taliban operoval, na cez deň ovládnutom území počas noci, a tak rozširoval a posilňoval svoj vplyv na obyvateľstvo. Teda koaličné sily ešte nemali nadvládu nad územím, ale už sa budovala nová infraštruktúra, ktorá potom často končila v rukách povstalcov alebo nebola pre hrozbu využívaná obyvateľstvom. Toto sa týkalo aj budovania a výstavby bezpečnostných zložiek, keď sa nedostatočne pripraveným domácim bezpečnostným silám odovzdávala veľmi skoro zodpovednosť z čoho zase ťažil Taliban.“

Cieľom ďalšej otázky, **„aké taktické aktivity a úlohy sú v súčasnosti, podľa Vášho názoru, bojové jednotky PS OS SR reálne spôsobilé plniť v koaličných operáciách COIN“**, bolo z celého spektra rozpoznaných rozhodujúcich úloh vojenských síl koalície identifikovať len tie relevantné taktické aktivity a úlohy, ktoré sú v súčasnosti v koaličných operáciách COIN spôsobilé plniť bojové jednotky PS OS SR.

Takmer všetci respondenti sa vyjadrili, že rozsah reálnych spôsobilostí, ktoré môže objekt výskumu v týchto operáciách plniť je výrazne obmedzený, čoho príkladom je nasledovná odpoveď:

„Obmedzené - bojové jednotky sú reálne spôsobilé plniť len určité taktické aktivity a úlohy v koaličných COIN operáciách“.

Väčšina respondentov vo svojich reakciách uviedla, že dôvodom tejto skutočnosti je najmä *„technická a technologická zaostalosť výzbroje, techniky a dôležitého materiálu (predovšetkým miest velenia), ich technická pohotovosť (opravy, náhradné diely, ...) ...“*

Alebo, *„neinteroperabilita OS SR, resp. nízky stupeň interoperability, kedy bez všestrannej podpory (idúcej za rámec zvyklostí) aliančných partnerov nie je OS SR schopná viesť operácie COIN ani samostatne ani v rámci koalíčných operácií COIN“.*

Vzhľadom na uvedené nedostatky sa v podstate všetci respondenti zhodli, že bojové jednotky PS OS SR môžu v súčasnosti plniť iba podporné úlohy, tzn. vybrané taktické úlohy stabilizačných aktivít týkajúce sa zaistenia bezpečnosti a kontroly a podpory reformy bezpečnostného sektora. Jedným z množstva príkladov je nasledovné tvrdenie respondenta:

„Vzhľadom na súčasný stav vybavenia bojových jednotiek PS OS SR zastaranou technikou, ktorá neposkytuje dostatočnú ochranu proti taktike povstalcov je ich použitie pre plnenie taktických úloh v ofenzívnych a defenzívnych operáciách viac než diskutabilné. Za daných podmienok sú vhodné na použitie pri stabilizačných aktivitách.“

Navyše, nasadenie týchto jednotiek vyžaduje nutnú aliančnú podporu v širokej škále oblastí, vrátane *„poskytovania palebnej podpory, intel. podpory a prípravy, CASEVAC (Casualty Evacuation – evakuácia ranených – pozn. autora článku)... OS SR majú veľmi obmedzené spôsobilosti samostatne pôsobiť v napr. sektore pridelenom len pre OS SR“.*

Medzi najfrekvencovanejšie respondentmi identifikované taktické aktivity a úlohy, ktoré sú bojové jednotky PS OS SR v koalíčných operáciách COIN reálne v súčasnosti spôsobilé plniť patrili nasledovné taktické úlohy:

- stráženie a ochrana základní,
- sprevádzanie konvojov,
- hliadkovanie (vo vnútornom a na vonkajšom perimetri základne),
- kontrola ciest, cestná kontrola,
- vytváranie kordónov a prehľadávanie,
- kontrola a ovládanie davu,
- výcvik, poradenstvo a odovzdanie zodpovednosti miestnym bezpečnostným silám.

Tieto identifikované *„podporné“* úlohy sú podľa názoru respondenta zo skupiny „A“ síce *„dôležité, no pre krajinu nedôstojné“*. Aby bojové jednotky PS OS SR mohli v tomto type operácií efektívne plniť celé spektrum im predurčených taktických aktivít a úloh, tzn. najmä bojových úloh, *„musia okrem štandardných požiadaviek na palebnú silu, manéver*

a ochranu síl, mať spôsobilosti, ktoré im účinne pomôžu aktívne nepriateľa vyhľadať a zničiť, a to v absolútnej väčšine prípadov v operáciách v zastavanom priestore a proti nepriateľovi, ktorý používa taktiku „hit and run“, či „večer hostiteľ, ráno terorista“. Na takéto typy úloh a operácií sa BVP či tank veľmi nehodí. A nič viac v podstate v pozemných silách ešte nemáme. Na takýto typ úloh je potrebné vybavenie a výzbroj, a samozrejme aj výcvik, ktorý umožní našim jednotkám sa zapojiť do takýchto úloh. To nám umožní využívať informačnú dominanciu, spôsobilosť zapojiť sa do „spoločného operačného obrazu“ a aktívne do neho aj prispievať, spôsobilosť zapojenia do „joint targeting“ (vrátane koordinácie so špeciálnymi silami, vzdušnými prostriedkami, ...), spôsobilosť navedenia na cieľ, ...“.

V poslednej otázke druhej skupiny otázok, **„aké taktické aktivity a úlohy bojových jednotiek PS OS SR považujete za rozhodujúce pre ich budúce pôsobenie v koalíčných operáciách COIN“**, mali respondenti z celého spektra rozpoznaných rozhodujúcich úloh vojenských síl koalície identifikovať len tie relevantné taktické aktivity a úlohy bojových jednotiek PS OS SR, ktoré však v tomto prípade považujú za rozhodujúce pre ich prípadné budúce pôsobenie v koalíčných operáciách COIN.

Aj pri tejto otázke časť respondentov opakovane uviedla, že rozsah budúcich spôsobilostí, ktorými môžu bojové jednotky PS OS SR pripísať do operácií COIN je výrazne závislý od ich materiálneho, technického a technologického vybavenia.

Väčšina respondentov zo skupiny „A“ vyjadrila názor, že hlavnými úlohami týchto jednotiek v budúcnosti bude celá škála najmä ofenzívnych, defenzívnych, vrátane umožňujúcich aktivít a len dvaja respondenti za rozhodujúce označili stabilizačné aktivity. Jedným z príkladov je nasledovná odpoveď:

„Jednoznačne bojové – teda vyhľadanie a zničenie nepriateľa (či už offensive activities – attack, raid, ambush, recce in force, cez defence activities – defence či delay až po úlohy enabling – recce, security, advance in contact, relief in combat, obstacle breaching or crossing, ...). Myslím si, že či uvažujeme o použití bojových jednotiek v klasickej vojenskej operácii alebo v operácii COIN, rozsah taktických úloh je viac-menej rovnaký, i keď v jednej operácii môžu prevažovať iné úlohy, ako v tej druhej. Doteraz sa však jednotky PS používali viac-menej ako strážne (čo bolo spôsobené nielen vybavením týchto jednotiek, ale aj politickým prístupom k zapojeniu OS SR do týchto operácií). Ako relevantný partner v takýchto operáciách by sme sa mali sústrediť na dobudovanie motorizovaných (ľahkých bojových) jednotiek a na ich podporu dobudovať jednotky potrebné na získanie a udržiavanie

informačnej dominancie (prISTAR - Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance – prápor spravodajstva, sledovania, určovania cieľov a prieskumu – pozn. autora článku, miesta velenia), palebnej podpory (z časti prISTAR, ale aj delostrelecké jednotky či jednotky vzdušnej podpory – UAVs – Unmanned Aerial Vehicles – bezpilotné letecké prostriedky – pozn. autora článku, bojové vrtuľníky) a vybudovanie technickej a technologickej obnovy pozemných jednotiek.“

Na druhej strane väčšina respondentov zo skupiny „B“ uviedla, že tak ako v minulosti aj pre budúce pôsobenie bojových jednotiek PS OS SR za rozhodujúce považujú plnenie najmä „podporných“ úloh, ktoré boli identifikované v predchádzajúcej otázke. Jeden respondent svoje tvrdenie odôvodnil tým, že pre „nasadenie bojových jednotiek PS OS SR v operáciách COIN sa bude vychádzať predovšetkým zo skúseností a poznatkov z operácie ISAF/Resolute Support, kde boli nasadené tieto spôsobilosti:

- strážne jednotky,
- provinčný rekonštrukčný tím,
- operačný výcvikový a styčný tím,
- vojenský poradný tím.“

Aj u tejto skupiny sa však objavili názory, že rozsah príspevku bojových jednotiek PS OS SR by sa mal rozšíriť o vybrané ofenzívne a defenzívne aktivity, čoho príkladom je nasledovné konštatovanie:

„Tie isté aktivity ako v otázke č.5, účasť na spoločných koalíčných kinetických operáciách (nie samostatne, ale spoločne so zahraničnými jednotkami)“.

ZÁVER

Cieľom článku bolo prezentovať druhú časť výsledkov empirického výskumu. Z komparácie vyjadrení respondentov je aj v tomto prípade možné konštatovať, že v jednotlivých odpovediach neboli identifikované diametrálne odlišné názory.

Z analýzy výstupov empirického výskumu je možné konštatovať, že rozsah úloh, ktoré môžu bojové jednotky PS OS SR v súčasnosti v operáciách COIN plniť je najmä z dôvodu nedostupného, resp. nevhodného materiálneho, technického, technologického vybavenia a zodpovedajúceho výcviku výrazne limitovaný. Tento fakt bol v empirickom výskume potvrdený všetkými respondentmi. Uviedli, že predmetné jednotky môžu v operáciách COIN

plniť iba „podporné“ úlohy, tzn. vybrané taktické úlohy stabilizačných aktivít týkajúcich sa zaistenia bezpečnosti a kontroly a podpory reformy bezpečnostného sektora. Tieto boli označené ako „dôležité, no pre krajinu nedôstojné“. Navyše, nasadenie jednotiek PS OS SR na plnenie uvedených úloh vyžaduje nutnú aliančnú podporu v širokej škále oblastí. Rozhodujúcimi taktickými aktivitami a úlohami bojových jednotiek PS OS SR v prípadných budúcich koalíčných operáciách COIN by mali byť okrem stabilizačných aktivít aj úlohy súvisiace s vytvorením bezpečného prostredia, tzn. vybrané ofenzívne a taktiež defenzívne aktivity, avšak tieto by mali byť plnené „nie samostatne, ale spoločne so zahraničnými jednotkami“.

Posledná, tretia časť empirického výskumu bola orientovaná ku konkrétnym poznatkom a skúsenostiam respondentov s budovaním spôsobilostí bojových jednotiek PS OS SR v oblasti COIN, ktoré boli identifikované v predchádzajúcom okruhu otázok. Cieľom tretej skupiny otázok bolo uvedený systém kriticky posúdiť, poukázať na hlavné problémy a získať názory respondentov na opatrenia, ktorých aplikácia by mohla pozitívne ovplyvniť kvalitu a efektívnosť prípravy objektu výskumu na jeho nasadenie do predmetných operácií. Výsledky tejto časti výskumu budú publikované v samostatnom príspevku, ktorý bude v prípade úspešného recenzného konania uverejnený v nasledujúcom čísle vedecko-odborného časopisu Vojenské reflexie.

LITERATÚRA

- [1] HRNČIAR, M. Možnosti zvýšenia efektívnosti operácií proti povstaniu : dizertačná práca [1. vyd.] - Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2017. 195 s.: 1 CD-ROM

Recenzenti:

doc. Ing. Peter SPILÝ, PhD.,

plk. Ing. Tomáš NOVOTNÝ, PhD., MSc.

ZMENY KONDIČNÝCH SCHOPNOSTÍ ŠTUDENTOV 1. ROČNÍKA AKADÉMIE OZBROJENÝCH SÍL GEN. M. R. ŠTEFÁNKA V ŠKOLSKOM ROKU 2013/14, 2014/15, 2015/16.

CHANGES OF CONDITIONAL ABILITIES OF THE 1st GRADE STUDENTS OF THE ARMED FORCES ACADEMY OF GENERAL M. R. STEFANIK IN ACADEMIC YEAR 2013/14, 2014/15, 2015/16.

Mgr. Dušan LITVA, PhD.

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika
Katedra telesnej výchovy a športu

e: mail: dusan.litva@aos.sk

ABSTRAKT

Ozbrojené sily SR pri doplňovaní svojich odborníkov potrebujú všestranne odborne pripraveného profesionála pre výkon služby.

V predloženej štúdii boli získané dáta, ktorými je poukázané na zmenu rozvoja kondičných schopností po absolvovaní prvého ročníka. Súbor tvorilo 165 mužov, priemerného veku 20,5 rokov, telesnej výšky 180,7 cm, telesnej hmotnosti 77,8 kg a ktorí plnia na konci prvého ročníka disciplíny: skokansko - akrobatické cvičenie (SAC), člňkový beh 10 x 10 m, 12 minútový beh, prekonávanie prekážkovej dráhy podľa (9). Podobne sa testovania zúčastňujú aj študentky ktorých súbor tvorilo 35 žien vo veku 20,1 rokov, telesnej výšky 166,06 cm, telesnej hmotnosti 58,2 kg a plnili na konci prvého ročníka disciplíny: skok do diaľky z miesta, beh na 60 m, beh na 1000 m.

Kľúčové slová : kondičná príprava študentov, adaptácia organizmu

ÚVOD

Príprava študentov na budúce povolanie profesionála Ozbrojených síl SR v rámci odborných priprav vyžaduje racionálne prístupy v oblasti rozvoja kondičných schopností. Vzhľadom k potrebám rezortu je nutné reagovať na požiadavky spojené s rozvojom telesnej

zdatnosti, vojensko – praktických zručností pri plnení bojových úloh v rámci spolupráce partnerských armád v rôznych vnútorných aj vonkajších činnostiach kooperácie štátov v zoskupení NATO.

V príprave študentov Akadémie ozbrojených síl gen. M.R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši (AOS) vo vyučovacích hodinách v predmete telesná výchova realizované Katedrou telesnej výchovy a športu je venovaná problematike rozvoja pohybových schopností v každom roku štúdia 14 týždennom semestrálnom vzdelávaní na prvom i druhom stupni (Bc., Mgr. a Ing.) po 60 hodín v rôznych tematických oblastiach:

- T1 – rozvoj pohybových schopností: rýchlosť, sila, vytrvalosť, obratnosť, pohyblivosť.
- T2 – zrýchlené presuny a prekonávanie umelých a prírodných prekážok.
- T3 – plávanie a vojensko – praktické plávanie, základy pomoci zranenému spolubojovníkovi.
- T4 – sebaobrana a boj z blízka – nácvik prvkov obrany a útoku jednotlivca, skupiny v rôznych situáciách a v rôznom vystrojení jednotlivca.

Ďalšie tematické okruhy výučby tvoria nadstavbu smerovanú k vojensko - praktickým zručnostiam napr. lezenie, prekonávanie vodných tokov, otvorených vodných plôch, rôzne činnosti v zimných podmienkach, presuny, zjazdy na lyžiach, prvky prežitia v letných či zimných podmienkach a iné.

Pre rozvíjanie pohybových schopností sa však ukazuje veľmi nízka telesná zdatnosť a pohybová kultúra s ktorou prichádzajú študenti na štúdium do AOS. Tento fakt je značne limitujúci pre prácu pedagógov, lebo od samého začiatku štúdia sa musí zvoliť program rozvoja všetkých pohybových schopností a zručností, ktorý trvá 1 – 3 mesiace takzvaný „prijímač“, aby študenti získali na začiatku primeranú úroveň telesnej zdatnosti a kondície na ktorej sa potom ďalej buduje rozvíjanie kondície vo vyšších ročníkoch ich štúdia. Ľudský organizmus potrebuje pre svoju prácu energiu, ktorej množstvo sa dá zvýšiť v závislosti od veľkosti a času trvania podnetov.

Zvyšovanie kardiovaskulárnej vytrvalosti nie je možné dosiahnuť bez zaťaženia (5). Ak má dôjsť k funkčným zmenám jedinca, musíme pôsobiť najmä na jeho obehový a dýchací systém formou zaťaženia.

Na tréningovú námahu reaguje organizmus superkompenzáciou, inými slovami povedané obnovou pôvodného stavu s prevýšením (nadstavbou). Nástup únavy sa postupne

VOJENSKÉ REFLEXIE

posúva a únava samotná sa už nepociťuje tak nepríjemne. Pre organizmus trénovaný na vyššie zaťaženie sa potom vytrvalostná činnosť stáva menej náročnou (4) .

Zaťaženie teda znamená fyziologický podnet nevyhnutný na to, aby sa mohla prejavíť účinnosť tréningu. Zaťaženie, môžeme tiež popísať ako funkčné a organické zmeny, ktoré sú výsledkom vykonanej záťažovej činnosti (3). Vnútorne zaťaženie pri pohybovej aktivite vyjadrujú fyziologické hodnoty (srdcová frekvencia - SF, ale aj napr. hladina laktátu a iné.

Metodika

Charakteristika procesu rozvoja, východiská k poznaniu a pochopeniu rozvíjania kondičných schopností úzko závisí aj od toho, ako študenti prichádzajú pripravení na začiatku štúdia. Na postup do ďalšieho semestra musí každý študent získať minimálny počet bodov podmienených splnením výkonnostných noriem z rôznych disciplín. Pravidelným testovaním v každom semestri musia preukázať silu, rýchlosť, vytrvalosť, odolnosť voči únave zdokonaľiť sa vo vojensko – praktických disciplínach.

To je odhalené už na začiatku v prvých zamestnaniach jednoduchými testami. Pre ďalšie získanie požadovaných schopností je vytvorený systém prípravy v zimnom a letnom semestri. Motivačným činiteľom je zisk dostatočného počtu bodov, ktoré ich v rámci vysokoškolského hodnotenia v sústave ostatných predmetov rôznych odborností posúvajú do ďalšieho semestra a vyššieho ročníka.

V práci sme sa zamerali na analýzu posledných troch školských ročníkov, 2013-14, 2014-15, 2015-16, keďže práve tá je nevyhnutná pre rast výkonnosti a všeobecnej pripravenosti študentov. Jej úroveň z veľkej časti závisí od funkčných možností srdcovo-cievnej a dýchacej sústavy, od aeróbnej a anaeróbnej kapacity organizmu, od dokonalnej koordinácie pohybových štruktúr, ale aj od psychických vlastností.

Vedomý si týchto poznatkov sme sledovanie rozvoja aeróbných schopností v teréne diagnostikovali prostredníctvom pohybových testov, kedy sú študenti motivovaní plnením výkonov na zisk dostatočného počtu bodov, na postup do ďalšieho semestra tab. č.3, Cooperov test – 12 minútový beh, vytrvalostný člnkový beh 20 m na zvukový signál, člnkový beh 10x10 m, skokansko - akrobatické cvičenie 15 m cez prekonávanie stanovenej zostavy telocvičného náradia - lavička, koza, kôň, kotúľ vpred cez žinenky (SAC), u mužov a prekonávanie štandardnej prekážkovej dráhy pre všetky druhy vojsk u mužov a žien, tab.č.4 skok do diaľky z miesta, beh na 60 m, beh na 1000 m. Výskumnú vzorku tvoril súbor študentov mužov a žien, trojročného (Bc) štúdia v rokoch 2013 – 2016, študujúcich na AOS.

Vojenské REFLEXIE

Charakteristika súboru – testovanú skupinu tvorilo 165 študentov, priemerný vek – 20,5 rokov, telesnej výšky (TV) – 180,7 cm, telesnej hmotnosti (TH) – 77,8 kg, BMI – 24 znamená optimálna hmotnosť postavy, a 35 študentiek v prvých ročníkoch, s priemerným vekom – 20,5, telesnej výšky (TV) – 166,1 cm, telesnej hmotnosti (TH) 58,2 kg, BMI – 21 optimálna hmotnosť postavy parametre boli skúmané na konci letného semestra prvého ročníka tab. č. 1 študenti a tab. č. 2 študentky.

Pre porovnanie výkonnosti boli vybrané testy pre mužov 12 minútový beh, čl. beh 10x10 m, prekonávanie prekážkovej dráhy (spoločné kontrolne cvičenie pre všetky druhy vojsk), SAC. Pre ženy skok do diaľky z miesta, beh na 60 m a beh na 1000 m. Hodnotiace tabuľky pre mužov a pre ženy tab. č. 1, 2. Pre vyjadrenie a kvantifikovanie získaných ukazovateľov boli využité štatistické charakteristiky (1):

aritmetický priemer ($\bar{x}$), je súčtom všetkých hodnôt vydelený ich počtom

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n}$$

smerodajná odchýlka (s^2), Smerodajná odchýlka je definovaná ako kladná druhá odmocnina z rozptylu

$$s = \sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}$$

modus (M_o) – je najčastejšie sa vyskytujúca hodnota znaku X,

medián (M_e) - predstavuje strednú hodnotu, ktorá rozdeľuje štatistický súbor na 2 rovnaké časti z hľadiska početností za podmienky vzostupného alebo zostupného usporiadania obmien znaku, pre mužov i ženy.

Analýza dosiahnutých výsledkov - muži

Získané výsledky študentov boli štatisticky spracované v tab.č.1

Disciplína SAC: disciplína testuje, rýchlosť, obratnosť, koordináciu, odrazové schopnosti. Za sledované vyučovacie roky 2013 až 2016 vyjadruje priemernú hodnotu 20,6 sec. zaraďuje študentov podľa tabuľky hodnotenia výkonov tab.č.3 so ziskom bodov 20 bodov za tieto výkony do mierne podpriemernej úrovne. Najlepšiu priemernú výkonnosť 20,0 sec. mali študenti v šk. roku 2014 - 15. Najhomogénnejšiu skupinu tvorili študenti podľa smerodajnej odchýlky 1,39 v šk. roku 2015 - 16.

VOJENSKÉ REFLEXIE

Disciplína člnkový beh 10x10m: disciplína testuje rýchlosť, koordináciu, či rýchlostnú vytrvalosť. V rokoch 2013 až 2016 dosiahli študenti priemerný výkon 25,20 sec. s ktorým sa ziskom 26 bodov začleňujú ako lepší priemer. Najlepší výkon zaznamenali študenti v šk. roku 2015 - 16 25,11 sec. Najhomogénnejšie výkony dosiahli študenti podľa smerodajnej odchýlky 0,73 v šk. roku 2013 - 14

Disciplína 12 minútový beh: disciplína testuje vytrvalostné schopnosti. Za sledované obdobie rokov 2013 až 16 bol zaznamenaný priemer 2819,0 metrov čo predstavuje zisk 18 bodov čo je podpriemerný výkon. Najlepší priemerný výkon zaznamenali študenti v šk. r. 2013 - 14 2858,0 metrov. Podľa smerodajnej odchýlky najucelenejšiu skupinu tvorili výkonom 176,9 m študenti v šk. r 2015 - 16.

Disciplína prekonávanie umelých prekážok: vojenské cvičenie, takzvané spoločné kontrolné cvičenie testujúce celý komplex vojensko - praktických zručností a kondičných schopností. V sledovanom období rokov 2013 až 16 bol dosiahnutý priemerný výkon 1:33,8 minúty či predstavuje zisk 22 bodov a zaraďuje ich výkonnosť ako priemernú. Najlepší priemerný výkon dosiahli študenti v šk. r. 2014 - 15 1:32,8 minúty. Najhomogénnejšie výkony dosiahli študenti v šk. r. 2015 16 9,6 sec.

Analýza dosiahnutých výsledkov ženy

Získané výsledky študentiek boli štatisticky spracované v tab.č.2

Disciplína skok do diaľky z miesta: testuje silu dolných končatín a odrazové schopnosti. V skúmanom období rokov 2013 až 16 bol študentkami dosiahnutý priemerný výkon 195,09 (cm) za čo získali 28 bodov čo predstavuje priemerný výkon. Najlepšie výsledky v skoku do diaľky z miesta dosiahli študentky v šk. r. 2015 - 16 202,25. Najhomogénnejšie výsledky sa podarilo dosiahnuť študentkám v šk. r. 2013 - 14 podľa smerodajnej odchýlky 6,13.

Disciplína beh na 60 m: testuje rýchlosť a reakciu. V skúmanom období v šk. r. 2013 - 16 študentky v priemere dosiahli výkon 9,58 sec, čo je zisk 35 bodov čo je takmer maximum možného bodového zisku tab.č.4. Najlepší výkon v priemere 9,5 sec, dosiahli študentky v šk. r. 2015 – 16. Najhomogénnejšie výkony podľa smerodajnej odchýlky dosiahli študentky 0,21 v šk. r. 2013 - 14.

Disciplína beh na 1000 m: testuje vytrvalostné schopnosti. V skúmanom období v šk. r. 2013 až 16 zaznamenali výkon v priemere 4:08,1 minúty čo im priraduje 31 bodov,

VOJENSKÉ REFLEXIE

čo je výkon blízko maxima možného zisku bodov. Najhomogénnejšie výsledky podľa smerodajnej odchýlky dosiahli 0,01 študentky v šk. r. 2013 – 14.

Tab. č. 1 Štatistické údaje – študenti

šk.r.2015-16 LS		vek	TV	TH	SAC	10x10	12min	PD
	n	57	57	57	57	57	57	57
	$\bar{x}$	20,5	180,7	77,8	20,1	25,11	2809,6	01:33,8
	s^2	1	6,79	8,28	1,39	0,93	176,90	00:09,5
	modus	20	178	78	18,9	25,4	2650	01:17,0
	medián	20	180	78	20,2	25,2	2780	01:34,0
šk.r.2014-15 LS		vek	TV	TH	SAC	10x10	12min	PD
	n	52	52	52	52	52	52	52
	$\bar{x}$	21	180	79	20,0	26	2743,00	01:32,8
	s^2	0,7	5,95	7,6	2,07	0,96	197,04	00:11,3
	modus	20	178	80	18,5	26,2	2610	01:37,0
	medián	20	181,5	80	19,2	25,4	2760	01:32,0
šk.r.2013-14 LS		vek	TV	TH	SAC	10x10	12min	PD
	n	56	56	56	56	56	56	56
	$\bar{x}$	21,7	179,03	74,82	22,50	25,13	2858,00	01:34,6
	s^2	0,76	4,52	3,82	2,02	0,73	193,14	00:09,8
	modus	21	177	73	19,8	24,8	2760,00	01:29,0
	medián	21	178	74	19,3	25,1	2860,00	01:35,5

šk.2016 -13		vek	TV	TH	SAC	10x10	12min	PD
Celkom za 3.roky	n	165	165	165	165	165	165	165
	$\bar{x}$	20,50	180,70	77,80	20,60	25,20	2819,0	01:33,8
	s^2	0,69	4,68	5,77	2,47	0,67	152,7	00:08,5
	modus	20	178	78	18,5	25,4	2650	01:28,0
	medián	20	180	77	19,6	25,2	2780	01:34,0

Vysvetlivky: n – početnosť súboru, $\bar{x}$ - priemerná hodnota, modus – najčastejšie sa vyskytujúca hodnota znaku, medián – stredná hodnota, ktorá rozdeľuje štatistický súbor na 2 rovnaké časti z hľadiska početností, TV – telesná výška, TH – telesná hmotnosť, SAC – skokansko –akrobatické cvičenie (náradie - koza, lavička, žinenka, kôň usporiadané do zostavy), 10 x10 m – beh, 12 min – Cooperov test, PD – vojenská prek. dráha - podľa predpisu (9)

Tab. č. 2 štatistické údaje - študentky

šk.r.2015-16 LS		vek	TV	TH	skok	60m	1000m
	n	18	18	18	18	18	18
	$\bar{x}$	20,4	166,4	58,4	189,2	9,5	04:09,3
	s^2	0,5	5,72	6,16	15,86	0,61	0:00:20
	modus	20	168	56	195	9,8	04:30,0
	medián	20	165,5	56	194,5	9,5	04:03,0
šk.r.2014-15 LS		vek	TV	TH	skok	60m	1000m
	n	8	8	8	8	8	8
	$\bar{x}$	20,5	165,75	58	202,25	9,61	04:05,1
	s^2	0,5	4,55	4,69	18,1	0,57	00:25,0
	modus	20	168	62	0	9,8	04:29,0
	medián	20,5	168	60	205,5	9,75	04:04,0
šk.r.2013-14 LS		vek	TV	TH	skok	60m	1000m
	n	9	9	9	9	9	9
	$\bar{x}$	20,67	165,22	58	200,56	9,74	04:08,2
	s^2	0,67	4,37	5,14	6,13	0,21	00:00,1
	modus	21	167	0	200	9,5	00:00,0
	medián	21	167	58	200	9,7	04:06,0

šk.2016 - 13		vek	TV	TH	skok	60m	1000m
Celkom za 3.roky	n	35	35	35	35	35	
	$\bar{x}$	20,51	166,06	58,20	195,09	9,58	04:08,1
	s^2	0,55	5,23	5,60	15,86	0,54	00:19,2
	modus	20	168	58	200	9,5	04:30,0
	medián	21	166	56	189,2	9,7	04:04,0

ZÁVER

Získané výsledky z testovaných disciplín, ktoré sú podmienkou k postupu do ďalšieho ročníka preverujú komplexne z telesnej kondície študentov aj študentky. Ukazuje sa, že študenti sa uspokojujú s priemernými výkonmi a sú málo motivovaní k zvýšeniu telesnej zdatnosti a psychickej odolnosti. Študentky sa javia ako viac ctižiadostivé viac motivované k vyššej pohybovej aktivite, chcú zmierniť rozdiel medzi mužmi a ženami slúžiacimi v ozbrojených silách. Nedá sa jednoznačne vysloviť záver, ktoré populačné ročníky sú lepšie či zdatnejšie. Samozrejme, že na rozvoj kondičných schopností a formovania postoja k pohybovej aktivite má aj systém v ktorom sa študenti a študentky

Vojenské REFLEXIE

každý deň pohybujú a práca učiteľov katedry telesnej výchovy, ktorí musia vo veľmi krátkom čase vysoko racionálnym a efektívnym výchovným programom vylepšiť a zvýšiť ich výkonnosť tak, aby boli schopní zaradiť sa do služieb Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Tak tiež je veľmi ťažké porovnávať získané informácie s inými populačnými skupinami vzhľadom k špecifickosti vojenského prostredia v ktorom výcvik a učebný proces prebieha. Tento príspevok je zároveň čiastkovým výstupom vedeckej úlohy zadanej Ministerstvom obrany SR SEMI-18-1/2017-OdRV „Efektivita pôsobenia fyzickej prípravy vojaka v náročných terénnych podmienkach“

Získané výsledky štúdie poslúžia k účelnejšiemu pedagogicko - výchovnému procesu v systéme príprav AOS na katedre telesnej výchovy a športu pri výchove budúcich profesionálov ozbrojených síl SR.

Body	Zimný semester								Letný semester					
	Zhyby počet	kľuky za 30s	Ľah - sed počet	100 kr. pr.	200 kr. pr.	300 kr. pr.	400 kr. pr.	VČB 20 m počet	SAC sec	12' beh metre	čl. beh 10x10 m	SKC na PD	5 km min	5 km ZP min
15	6	20	40	2:35	5:30	8:15	11:00	76	23,0	2600	28,0	1:55	26:00	28:30
16	7	21	41	2:30	5:15	7:57	10:38	80	22,5	2670	27,7	1:50	25:30	27:50
17	8	22	42	2:25	5:00	7:39	10:16	84	22,0	2740	27,4	1:46	25:00	27:10
18	-	23	43	2:20	4:48	7:26	9:56	87	21,5	2800	27,1	1:43	24:30	26:35
19	9	24	44	2:15	4:38	7:11	9:38	90	21,0	2860	26,8	1:40	24:00	26:00
20	-	25	45	2:10	4:28	6:58	9:22	93	20,5	2910	26,5	1:37	23:40	25:30
21	10	26	46	2:05	4:20	6:47	9:07	96	20,0	2960	26,3	1:35	23:20	25:00
22	-	27	47	2:00	4:14	6:38	8:54	99	19,5	3000	26,1	1:33	23:00	24:30
23	-	28	48	1:56	4:09	6:31	8:42	102	19,1	3040	25,9	1:31	22:40	24:10
24	11	29	49	1:52	4:04	6:24	8:31	105	18,7	3080	25,7	1:29	22:20	23:50
25	-	30	50	1:48	3:59	6:18	8:20	108	18,3	3110	25,5	1:27	22:00	23:30
26	-	31	51	1:45	3:54	6:12	8:10	111	18,0	3140	25,3	1:25	21:45	23:10
27	12	32	52	1:42	3:50	6:07	8:00	114	17,7	3160	25,1	1:23	21:30	22:55
28	-	33	53	1:39	3:46	6:02	7:51	116	17,4	3180	24,9	1:21	21:20	22:40
29	-	34	54	1:37	3:43	5:58	7:44	118	17,1	3190	24,8	1:19	21:10	22:25
30	13	35	55	1:35	3:40	5:55	7:40	120	16,8	3200	24,7	1:17	21:00	22:10

Tab. č. 3 bodové hodnotenie v testoch pohybovej výkonnosti v jednotlivých semestroch: študenti

Vysvetlivky: pohybové testy v jednotlivých semestroch štúdia

1. semester: zhyby nadhmatom na hrazde, ľah – sad 1min., VČB 20 m, 100 m kraul (prsia)
2. semester: čln. beh 10 x 10 m, SAC, 12 min. beh, SKC na PD
3. semester: zhyby, VČB 20 m, kľuky, 200m kraul (prsia)
4. semester: čln. beh 10 x 10 m, SAC, 12 min. beh, 5km beh
5. semester: zhyby, sed - ľah, kľuky, 300m kraul (prsia)
6. semester: čln. beh 10 x 10 m, 12 min beh, SKC na PD, 5km ZP

VČB – vytrv. čln. beh 20 M na zvuk. signál, **SAC** – skokansko –akrobatické cvičenie podľa TEL-1-1, **10 x 10 m** – čln. beh 10m opakovane, **SKC** – spoločné kontrol. cvičenie na vojen. prekážkovej dráhe

Vojenské REFLEXIE

vaj. predpis TEL-1-1., **5 km** – atletický beh na dráhe, **5 km ZP** – beh 5 km zrych. presun vo vojenskej ústroji bez záťaže

Tab. č. 4 bodové hodnotenie v testoch pohybovej výkonnosti v jednotlivých semestroch : študentky

Body	Zimný semester						Letný semester							
	šplh	Ľah-sed	100 kr.pr.	200 kr.pr.	300 kr.pr.	VCB 20 m	60 m	100 m	10x10	D z M	1000 m	12'beh	5 km	4 km ZP
20	9,0	35	3:00	6:05	9:15	49	11,2	18,2	30,5	165	4:50	2100	28:00	28:40
22	8,7	37	2:53	5:55	8:58	51	11,0	18,0	30,2	170	4:46	2160	27:52	27:30
23	8,4	39	2:47	5:45	8:43	53	10,8	17,8	30,0	175	4:42	2220	26:50	26:30
24	8,1	41	2:41	5:36	8:28	55	10,7	17,6	29,8	179	4:38	2270	26:20	25:40
25	7,8	43	2:35	5:28	8:15	57	10,6	17,4	29,6	183	4:34	2320	25:50	24:50
26	7,6	45	2:30	5:20	8:03	59	10,5	17,2	29,4	187	4:30	2360	25:25	24:10
27	7,4	46	2:25	5:13	7:51	61	10,4	17,0	29,2	190	4:26	2400	25:00	23:30
28	7,2	47	2:20	5:06	7:40	63	10,3	16,9	29,0	193	4:22	2440	24:40	22:50
29	7,0	48	2:16	5:00	7:31	65	10,2	16,8	28,8	196	4:18	2470	24:20	22:20
30	6,8	49	2:12	4:54	7:23	67	10,1	16,7	28,7	199	4:14	2500	24:05	21:50
31	6,6	50	2:09	4:49	7:15	69	10,0	16,6	28,6	202	4:10	2530	23:50	21:20
32	6,4	51	2:06	4:44	7:08	71	9,9	16,5	28,5	204	4:07	2550	23:40	21:00
33	6,2	52	2:04	4:40	7:01	73	9,8	16,4	28,4	206	4:04	2570	23:30	20:40
34	6,0	53	2:02	4:36	6:56	74	9,7	16,3	28,3	208	4:02	2590	23:20	20:20
35	5,8	54	2:01	4:33	6:53	75	9,6	16,2	28,2	209	4:01	2600	23:15	20:10
36	5,7	55	2:00	4:30	6:50	76	9,5	16,1	28,1	210	4:00	2610	23:10	20:00

Vysvetlivky: pohybové testy v jednotlivých semestroch štúdia

1. semester: šplh na tyči 4 m, ľah – sed za 1 minútu, 100 m kraul (prsia)
2. semester: beh 60 m, diaľka z miesta, 1000 m
3. semester: šplh na tyči 4 m, VČB 20 m, 200 m kraul(prsia)
4. semester: 100 m, 12 min. beh, atletický beh 5 km
5. semester: šplh 4 m na tyči, vytrval. Čln. beh na zvukový signál VČB 20 m, 300 m kraul, (prsia)
6. semester: čln. beh 10 x10 m, 12 min. beh, 4 km. Zrychl. -Presun vo vaj. ústroji bez záťaže

LITERARÚRA

- [1] JUREČKOVÁ, M,- Molnárová, I. 2005. Štatistika s excelom. Vydala Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Prvé vydanie, 2005 ISBN 80-8040-257-4
- [2] KAMPMILLER, T. 2003. Rozvoj vytrvalostných schopností. In: SEDLÁČEK, J. et al. Kondičná atletická príprava a rekreačná atletika. Bratislava: FTVŠ, 2003, s.32 - 48.
- [3] LACZO, E.: Aeróbna vytrvalosť. In: ŠIMONEK-ZRUBÁK et al.: Základy kondičnej prípravy v športe. Bratislava: FTVŠ, 2000, s. 21.

- [4] LITVA, D. 2001. Efektívnosť rozvoja vytrvalostných schopností v špeciálnych jednotkách pozemného vojska Armády Slovenskej republiky. /Dizertačná práca/. Liptovský Mikuláš, 2001.
- [5] LITVA, D. 2008. Intenzita zaťaženia v hodinách kondičnej a vojensko - praktickej telesnej prípravy študentov Akadémie ozbrojených síl Liptovský Mikuláš. Medzinárodná vedecká konferencia " Sport a kvalita života 2008. In Sborník abstrakt mezinárodnej konferencie 6.-7. Listopadu 2008 v Brne. Tiskcentrum s.r.o., Rokytova 28, Brno 2008, s. 78. ISBN 978-80-210-4716-7
- [6] PÁPAY, J. 1996. Optimalizácia pohybového režimu vojakov z povolania./ Dizertačná práca/. Bratislava, 1996
- [7] SÝKORA, F. a kolektív. 1995. Telesná výchova a šport. Terminologický a výkladový slovník 2.zväzok: Bratislava 1995
- [8] ŠIMONEK, J a kolektív. 1995. Základy kondičnej prípravy v športe. Bratislava, Univerzita Komenského, 1995
- [9] 9. TEL-1-1. Vojenský predpis o telesnej výchove a športe v rezorte ministerstva obrany. Bratislava, M OSR, 2001

Recenzenti:

doc. Ing. Pavel BUČKA, CSc.,

Mgr. Ján PÁPAY, PhD.

MIESTO A ÚLOHY STRATEGICKÉHO CENTRA KRÍZOVÉHO MANAŽMENTU V REZORTE MO SR

PLACE AND ROLE OF THE STRATEGIC CRISIS MANAGEMENT CENTER WITHIN THE SLOVAK MINISTRY OF DEFENSE

Ing. Ján MAREK,

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika
doktorand externého štúdia Katedry bezpečnosti a obrany,

E-mail: jan.marek@aos.sk

Ing. Rudolf PÁSTOR,

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika
doktorand externého štúdia Katedry bezpečnosti a obrany,

E-mail: rudolf.pastor@mil.sk

ABSTRACT

The Strategic Crisis Management Center is a decisive element of the command and control of The Slovak Armed Forces in solving the crisis situation inside and outside of the Slovak Republic territory. Its existence is necessary for the transition from the state of safety to the state of war. In addition to the primary role of command and control, it also ensures continuous monitoring of the security environment, maintaining capabilities of the Slovak Armed Forces to solve the crisis situations. Moreover the Strategic Crisis Management Center is responsible for reports distribution and implementing regulations and orders within the MoD.

Key words: command and control, the crisis situation, security environment.

ÚVOD

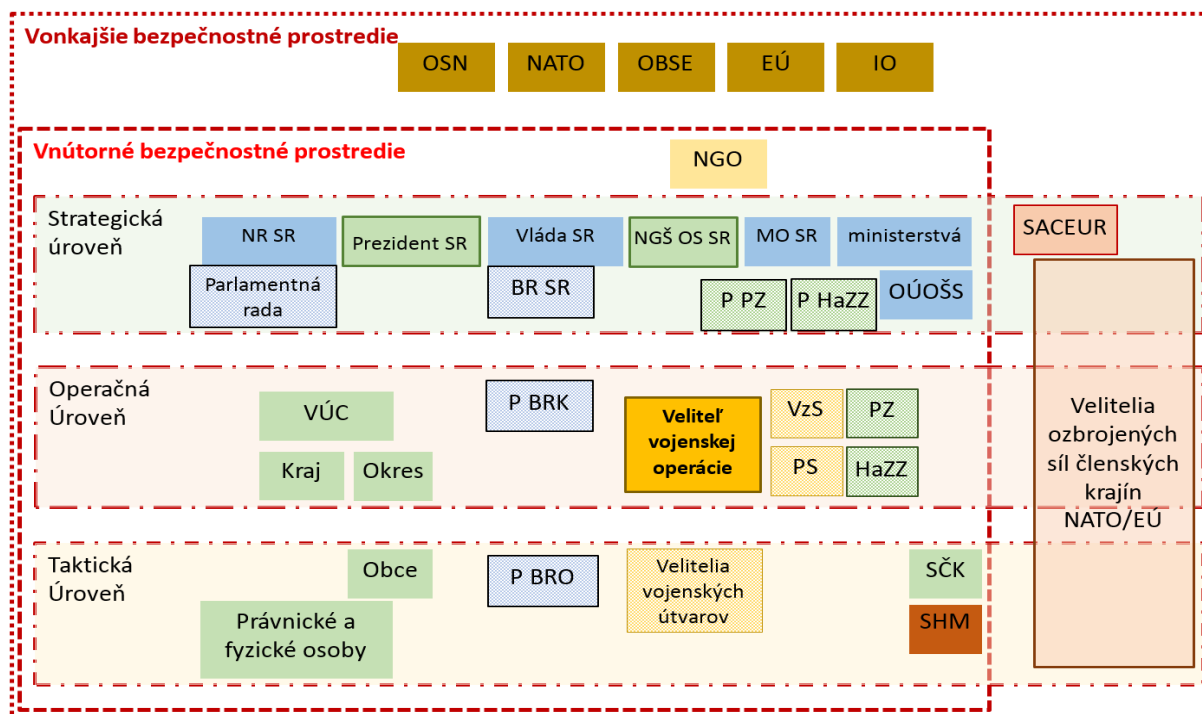
Slovenská republika (ďalej len „SR“) po vstupe do NATO v roku 2004 prijala princípy Severoatlantickej zmluvy, ktoré predstavujú garanciu a východiská pre zabezpečenie obrany. Členstvo nepredstavuje len garanciu v oblasti obrany, ale aj záväzok SR prispievať do spoločnej obrany a bezpečnosti spojencov, tzn. že členstvo rovnako zaväzuje k aktívnejšej účasti na upevňovaní mieru a stability vo svete. Tieto záväzky spolu s meniacim sa bezpečnostným prostredím ovplyvňovali a stále ovplyvňujú nie len spôsob použitia

Vojenské reflexie

ozbrojených síl SR (ďalej len „OS SR“) v domácom a medzinárodnom prostredí, ale aj velenie a riadenie ozbrojených síl.

SR používa svoje vojenské kapacity a spôsobilosti na podporu bezpečnostných záujmov SR v rôznych operáciách¹. Niektoré operácie zahŕňajú len rutinné opakujúce sa vojenské činnosti, ktoré sa netýkajú symetrického a ani asymetrického spôsobu vedenia bojovej činnosti. Zatiaľ čo hlavné operácie sa týkajú symetrického spôsobu vedenia bojovej činnosti, tak naopak operácie ako napríklad boj proti terorizmu a organizovanému zločinu sa týkajú hlavne asymetrického spôsobu vedenia vojenských činností. Všetky tieto operácie, každá s rozdielnou príčinou vzniku, cieľom a aktérmi, môžu byť vedené súčasne v rámci jedného priestoru, čo však kladie veľké nároky na zabezpečenie velenia a riadenia časti OS SR a koordináciu ďalších zúčastnených aktérov.

Od momentu, kedy sa prítomnosť nevojenských aktérov operácií stala bežnou, stúpla súčasne ich zložitosť. Operačný veliteľ a jeho účelové zoskupenie je súčasťou vzájomne prepojenej siete, ktorá smerom nahor siaha na strategický stupeň, smerom nadol na taktický stupeň a smerom do strán k celému spektru vojenských a civilných zoskupení a organizácií. Sieť vzájomných vzťahov je znázornená na obrázku č. 1.

Obrázok č. 1 - Sieť vzájomných vzťahov

¹ Pojem operácie zahŕňa akúkoľvek činnosť ozbrojených síl ustanovenú v § 4 a 12 zákona č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky

Toto spektrum organizácií vyžaduje počas ich spoločného pôsobenia efektívnu a včasnú koordináciu a spoluprácu operačného veliteľa nie len s vojenskými štruktúrami, ale aj s orgánmi štátnej správy, mimovládnyimi organizáciami (ďalej len „NGO“) a medzinárodnými organizáciami a privátnym sektorom. V takýchto zložitých podmienkach vzájomných vzťahov musí existovať dobre fungujúca štruktúra velenia a riadenia, ktorá v krízovej situácii zaručí dosiahnutie spoločne schváleného požadovaného cieľového stavu.

Po vstupe do NATO a EÚ a teda určitej záruke poskytnutého bezpečia, prešla mnohými reorganizačnými zmenami aj štruktúra generálneho štábu OS SR (ďalej len „GŠ OS SR“). V prevažnej väčšine sa jednalo o znižovanie celkového počtu vojakov a zamestnancov generálneho štábu OS SR a tým ušetrenie finančných zdrojov v kapitole obrany. V roku 2013 prebehla reorganizácia, ktorá zrušila tzv. „J-čkovú“ štruktúru. Na základoch štábu pre operácie GŠ OS SR sa vytvorilo Strategické centrum krízového riadenia (ďalej len „SCKM“), ktorého primárnou úlohou bolo prevziať velenie a riadenie nad časťou OS SR pri riešení krízových situácií na území a mimo územia SR. V praxi to znamená, že Náčelník GŠ OS SR (ďalej len „NGŠ“) delegoval časť svojich právomoci velenia a riadenia na veliteľa SCKM. Do vzniku SCKM určité právomoci vykonávalo centrum riadenia operácií, ktoré ako súčasť štábu pre operácie GŠ OS SR malo delegovanú právomoc riadenia operácií. Velenie bolo výhradnou právomocou NGŠ. SCKM sa stalo dôležitým a rozhodujúcim prvkom velenia a riadenia OS SR pri riešení krízovej situácie na a mimo územia SR a predstavuje jadro hlavného miesta velenia (ďalej len „HMOV“). Okrem primárnej úlohy velenia a riadenia zabezpečuje aj nepretržité monitorovanie bezpečnostného prostredia, udržanie použitých kapacít a spôsobilosti OS SR pri riešení krízových situácií a distribúciu hlásení a vykonávacích nariadení a rozkazov v rámci MO SR.

Miesto a úlohy SCKM v rezorte MO SR možno posudzovať z viacerých hľadísk a vo viacerých oblastiach: právne predpisy SR a interné predpisy MO SR; koncept velenia a riadenia OS SR vo vojnovom čase (v čase vojny); organizačný poriadok GŠ OS SR a v neposlednom rade aj miesto SCKM v rezorte MO SR.

1. PRÁVNE PREDPISY SR A INTERNÉ PREDPISY MO SR

Pre pochopenie úloh a miesta SCKM v rezorte obrany je potrebné najprv preskúmať základné normatívne akty, právne predpisy SR a interné predpisy MO SR, ktoré sa zaoberajú problematikou velenia a riadenia. Našou úlohou nie je posudzovať správnosť a dostatočnosť

jednotlivých ustanovení na riešenie krízových situácií a plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná.

1.1 VELENIE A RIADENIE OZBROJENÝM SILÁM

Velenie OS SR upravuje zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 321/2002 Z. z.“):

„Velenie ozbrojeným silám je proces v ktorom veliteľ vydáva v rozsahu svojej pôsobnosti vojenské rozkazy na zabezpečenie plnenia úloh ozbrojených síl.“

Zákon č. 321/2002 Z. z. v § 7 ustanovuje, že OS SR v rozsahu svojej pôsobnosti velí prezident SR, NGŠ, ostatní ustanovení veliteľa a veliteľ organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti, ktorej je SR členom (sily na zabezpečovanie nedotknuteľnosti vzdušného priestoru SR). Ďalej § 11 upravuje velenie OS SR pri vyslaní do vojenských operáciách pod velením medzinárodných vojenských organizácií, na vojenských cvičeniach mimo územia Slovenskej republiky a na vojenských cvičeniach na území SR.

Riadenie ozbrojených síl je proces, v ktorom vláda a MO SR v rozsahu svojej pôsobnosti rozhodujú o použití ozbrojených síl, usmerňujú činnosť ozbrojených síl, určujú celkové početné stavy vojakov a zamestnancov, rozmiestnenie ozbrojených síl a vo vymedzenom rozsahu vykonávajú kontrolu ich činnosti. Pôsobnosť vlády a MO SR pri riadení ozbrojených síl ustanovuje §6, zákona č. 321/2002 Z. z.. Riadenie ozbrojených síl ministerstvom v čase vojny a vojnového stavu je rámcovo upravené v Smernici Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 1/2016 o príprave na plnenie úloh pri mimoriadnej udalosti a v čase výnimočného stavu a núdzového stavu v znení smernice MO SR č. 88/2016 (ďalej len „Smernica 1“), Smernici Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 2/2016 o príprave na plnenie úloh v čase vojny a vojnového stavu v znení smernice MO SR č. 89/2016 (ďalej len „Smernica 2“) a Nariadení ministra obrany Slovenskej republiky č. 74/2016 o krízovom štábe Ministerstva obrany Slovenskej republiky v znení nariadenia MiO č. 28/2017 (ďalej len „Nariadenie“).

Koordinácia činností MO SR s GŠ OS SR a SCKM je určená v Pláne činnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky pri mimoriadnej udalosti a v čase výnimočného stavu a núdzového stavu č. SEOP-122-34/2015 v znení doplnku č. 1 a Pláne činnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky v čase vojny a vojnového stavu č. SEOP-V-29/2015 v znení doplnku č. 1 (ďalej len „plány činnosti MO SR“).

1.2 MIESTA VELENIA A RIADENIA

Na zabezpečenie velenia OS SR schvaľuje minister obrany Slovenskej republiky (ďalej len „minister obrany“) na návrh NGŠ vnútorné organizačné členenie zväzkov, útvarov, jednotiek, úradov a zariadení OS SR a ich logistické zabezpečenie. Toto vnútorné členenie sa vytvára spôsobom, ktoré zabezpečí jednotné velenie na všetkých úrovniach od strategickej po taktickú úroveň a súčasne na horizontálnej úrovni zabezpečí koordináciu a to v stave bezpečnosti, pri riešení krízovej situácie mimo územia SR a v krízových situáciách na území SR.

Velenie OS SR odborne, organizačne a technicky zabezpečuje GŠ na čele s NGŠ. Pri použití OS SR na riešenie krízovej situácie a pri mimoriadnej udalosti uplatňuje NGŠ velenie prostredníctvom veliteľa SCKM, ktorému túto právomoc delegoval.

Na zabezpečenie jednotného velenia ozbrojeným silám v čase vojny a vojnového stavu sa vytvára HMV OS SR². Organizačná štruktúra generálneho štábu po doplnení profesionálnymi vojakmi a fungovanie generálneho štábu v HMV, ktoré je v mieste dislokácie generálneho štábu alebo v inom pripravenom objekte je určené v Koncepte velenia a riadenia ozbrojených síl vo vojnovom stave (v čase vojny) z roku 2012 (ďalej len „koncept“).

Na zabezpečenie riadenia obrany štátu ustanovuje zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 319/2002 Z. z.“) vytvorenie hlavného miesta riadenia (ďalej len „HMR“) určeného pre predsedu vlády, prezidenta, podpredsedu bezpečnostnej rady a členov bezpečnostnej rady.

Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavný zákon č. 227/2002 Z. z.“) ustanovuje ústavným orgánom vykonávanie činnosti v záložnom mieste, ak v čase vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu nemôžu vykonávať činnosť v mieste svojho sídla.

MO SR vykonáva činnosť pri riadení obrany štátu v mieste svojho sídla aj v čase vojny, vojnového stavu. Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. a zákon č. 319/2002 Z. z. neustanovuje MO SR vykonávanie činnosti v záložnom mieste, ak nemôže vykonávať činnosť v mieste svojho sídla. Keďže ministerstvo je ústredným orgánom štátnej správy pre riadenie obrany štátu, je zabezpečenie jeho nepretržitej činnosti nevyhnutné. Riadenie činnosti MO SR

²) §7, zákona č. 321/2002 Z. z.

v mieste svojho sídla je upravené organizačným poriadkom MO SR a rámcovo v Smernici 1 a Smernici 2 a v plánoch činnosti MO SR.

Podrobnosti prípravy, prípravy na zaujatie, zaujatie a činnosť na záložnom mieste MO SR sú obsahom Plánu zaujatia záložného miesta č. SEKRO-V-159/2016, ktorý podlieha utajeniu.

Veliteľ SCKM uplatňuje právomoc velenia časti ozbrojeným silám SR, ktorú mu delegoval NGŠ.

2. KONCEPT VELENIA A RIADENIA OS SR VO VOJNOVOM ČASE

Biela kniha o obrane SR z roku 2016 v časti 5.4 systému velenia a riadenia indikuje transformáciu veliteľstiev síl na spoločné veliteľstvo síl v stave bezpečnosti, ale bez ďalšej konkretizácie, aké úlohy by toto veliteľstvo plnilo. Možno sa len domnievať, že by plnilo aj úlohy velenia a riadenia OS SR v krízových situáciách na a mimo územia SR, čím by došlo aj k reorganizácii SCKM. Nakoľko uvedená transformácia nie je ďalej podrobnejšie rozpracovaná, pozornosť bude sústredená na koncept, ktorý definuje požiadavku na rozvoj systému velenia a riadenia na základe analýzy použitia OS SR v čase vojny a vojnového stavu z roku 2012.

Koncept poskytuje variantné použitie OS SR na celom území, na časti územia SR, mimo územia SR s prienikom na územie SR, ako aj možnosť individuálnej, ako aj kolektívnej obrany SR. Aj keď koncept používa terminológiu používanú v roku 2012 je jediným dokumentom, ktorý problematiku velenia a riadenia popísal a predstavuje východisko pre ďalšie diskusie v tejto oblasti. Do pozornosti je potrebné uviesť aj fakt, že prebehlo niekoľko kôl reorganizácie MO SR a GŠ OS SR.

Koncept definuje požiadavky na organizáciu, súčinnosť, udržateľnosť a bezpečnosť velenia ozbrojeným silám a rozpracúva velenie OS SR variantne a to

- a) v samostatnej operácii OS SR,
- b) pri použití kontingentu OS SR v operácií pod vedením NATO alebo EÚ,
- c) pri použití kontingentu OS SR v koalícnej operácii.

Na základe uvedených variantov velenia OS SR koncept navrhuje funkčné členenia miest velenia, ktoré musia disponovať robustnou odbornou kapacitou v piatich základných oblastiach: velenie, spravodajstvo, boj, ochrana a udržateľnosť. Miesta velenia sú navrhnuté v troch úrovniach: strategická, operačná a taktická. Každá musí mať schopnosť plánovať

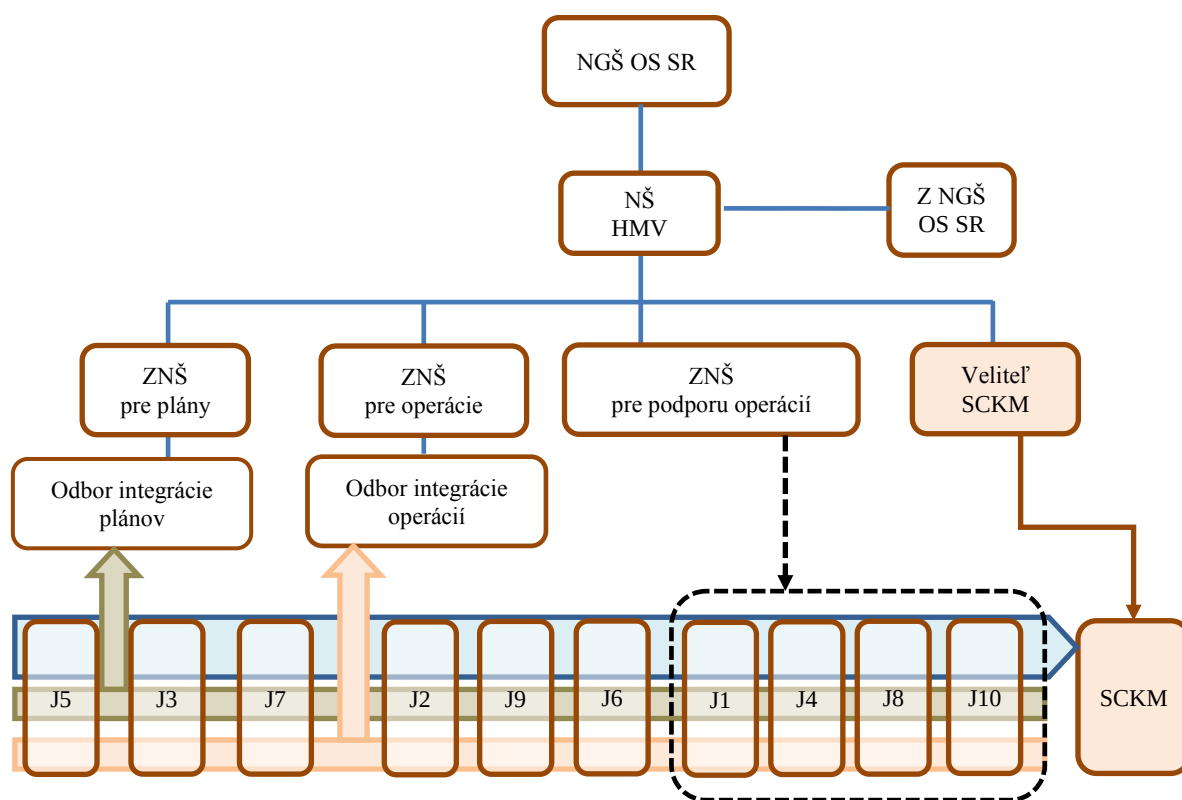
Vojenské reflexie

operácie a zabezpečiť nepretržité velenie. Ako už bolo vyššie uvedené, velenie OS SR zabezpečuje generálny štáb na čele s NGŠ, resp. veliteľ SCKM.

Koncept definuje poslanie prvkov velenia vo vojnovom stave (v čase vojny). Pre naše účely sme vybrali variant č. 1, ktorý vychádza z najnebezpečnejšieho variantu – individuálna obrana SR, resp. samostatné operácie OS SR. Poslanie pre tento variant znie:

„Zabezpečovať jednotné velenie ozbrojeným silám z HMV OS SR na dosiahnutie strategických politických cieľov prostredníctvom samostatných vojenských operácií ozbrojených síl, vykonávaných v súlade so schváleným plánom vojenského ťaženia na území SR.“

Velenie a riadenie na strategickom stupni velenia v čase vojny a vojnového stavu zabezpečuje HMV, ktoré má na tento účel vo svojej štruktúre vytvorené Spoločné centrum velenia. Spoločné centrum velenia bol pojem prijatý v roku 2012 a v súčasnosti toto centrum prijalo názov SCKM. Štruktúra HMV a postavenie SCKM v nej je znázornené na obrázku č.2

Obrázok č. 2. – Miesto SCKM v štruktúre HMV v čase vojny a vojnovom stave

Mimo zabezpečovania výkonu veliteľskej právomoci NGŠ koncept ďalej ukladá úlohy SCKM a to:

- a) udržiavať nepretržitý prehľad o situácii,
- b) riadiť proces plánovania operácií útvarov priamo podriadených NGŠ,
- c) zodpovedať za ich operačné plány,
- d) integrovať vstupy odborných náčelníkov do rozkazov.

NGŠ uplatňuje právomoc velenia a riadenia OS SR v čase vojny a vojnového stavu prostredníctvom SCKM, ktoré tvorí súčasť HMV.

3. INTERNÉ PREDPISY GŠ OS SR

Organizačný poriadok GŠ OS SR (ďalej len „OP“) je ďalším dokumentom upravujúcim činnosť, miesto a pôsobnosť SCKM.

„Strategické centrum krízového manažmentu je organizačná zložka generálneho štábu, ktorá plní úlohy v oblasti zabezpečenia centralizovaného riadenia a velenia ozbrojeným silám pri riešení krízových situácií nevojenského charakteru a mimoriadnych udalostí v pôsobnosti ministerstva alebo v ozbrojených silách, plánovania, velenia, riadenia a koordinácie nasadenia, udržania a stiahnutia vyčlenených síl a prostriedkov ozbrojených síl (ďalej len „nasadené sily“) pri ich použití na plnenie úloh na území Slovenskej republiky a mimo územia Slovenskej republiky, uvádzania ozbrojených síl do pohotovosti, aktivácie deklarovaných príspevkov ozbrojených síl do NATO a EÚ, hodnotenia stavu pripravenosti nasadených síl pred ich použitím na plnenie úloh na území Slovenskej republiky a mimo územia Slovenskej republiky, riadenia spravodajskej podpory a elektronického boja strategických a operačných prvkov velenia a riadenia.“

Úvodné ustanovenie pôsobnosti SCKM determinuje jeho členenie na tri odbory a to:

- a) odbor spravodajstva a elektronického boja,
- b) odbor plánovania a riadenia operácií,
- c) odbor zabezpečenia operácií.

Organizačný poriadok GŠ OS SR ustanovuje veliteľovi SCKM zodpovednosť za velenie a riadenie OS SR pri plnení úloh na území SR a pri plnení úloh mimo územia SR v súlade s právomocami, ktoré mu deleguje NGŠ. Veliteľ SCKM svoju právomoc riadenia deleguje na svojich priamych podriadených, ktorými je najmä:

- a) náčelník odboru spravodajstva a elektronického boja,
- b) náčelník odboru plánovania a riadenia operácií,

c) náčelník odboru zabezpečenia operácií,

Náčelník odboru spravodajstva a elektronického boja plánuje a riadi spravodajskú podporu a elektronický boj strategických a operačných prvkov velenia a riadenia OS SR, riadi činnosť spravodajských dôstojníkov zaradených do spravodajského varovného systému OS SR a riadi proces vyhodnocovania výsledkov spravodajskej činnosti a pripravuje aktuálne informácie o situácii v krízových oblastiach.

Náčelník odboru plánovania a riadenia operácií riadi činnosti spojené s vyslaním, stiahnutím a ukončením použitia OS SR pri riešení krízových situácií a mimoriadnej udalosti na a mimo územia SR a riadi spracovanie plánov použitia OS SR alebo ich časti v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu a iniciuje revíziu plánovacích dokumentov pre operácie na a mimo územia SR. Prostredníctvom stálej zmeny GŠ OS SR zabezpečuje príjem a distribúciu hlásení a informácií v rámci MO SR a GŠ OS SR a zabezpečuje vyrozumieanie výkonných orgánov krízového riadenia a skupín MO SR a GŠ OS SR o vzniku krízovej situácie alebo mimoriadnej udalosti, uvedenie do pohotovosti a bojovej (plnej) pohotovosti MO SR, GŠ OS SR a OS SR. Činnosť stálej zmeny GŠ OS SR bude bližšie opísaná v štvrtej časti tohto dokumentu.

Náčelník odboru zabezpečenia operácií riadi, plánuje, koordinuje a kontroluje komplexné zabezpečenie činnosti OS SR pri ich použití na a mimo územia SR v oblastiach logistiky, bezpečnosti a ochrany informácií a komunikačných a informačných systémov, finančno-ekonomického zabezpečenia a personálnych činností.

SCKM plní rozhodujúcu úlohu v zabezpečovaní velenia a riadenia, plánovania a udržania OS SR pri ich použití v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu, núdzového stavu a pri mimoriadnych udalostiach.

4. MIESTO SCKM V REZORTE MO SR

Pre pochopenie miesta a úloh SCKM v systéme velenia a riadenia je dôležité pripomenúť si dôvod jeho vzniku. Pri príprave podkladov do rozpracovania programového vyhlásenia vlády SR na roky 2012 až 2016 sa identifikovala potreba vytvorenia rezortného prvku pre velenie a riadenie silám a prostriedkom rezortu obrany. Táto bola následne rozpracovaná v oblasti riadenie obrany štátu v bode 1.7 programového vyhlásenia vlády:

„Vytvoriť rezortný prvok pre centralizované riadenie a velenie silám a prostriedkom rezortu obrany pri riešení krízových situácií nevojenského charakteru.“

VOJENSKÉ REFLEXIE

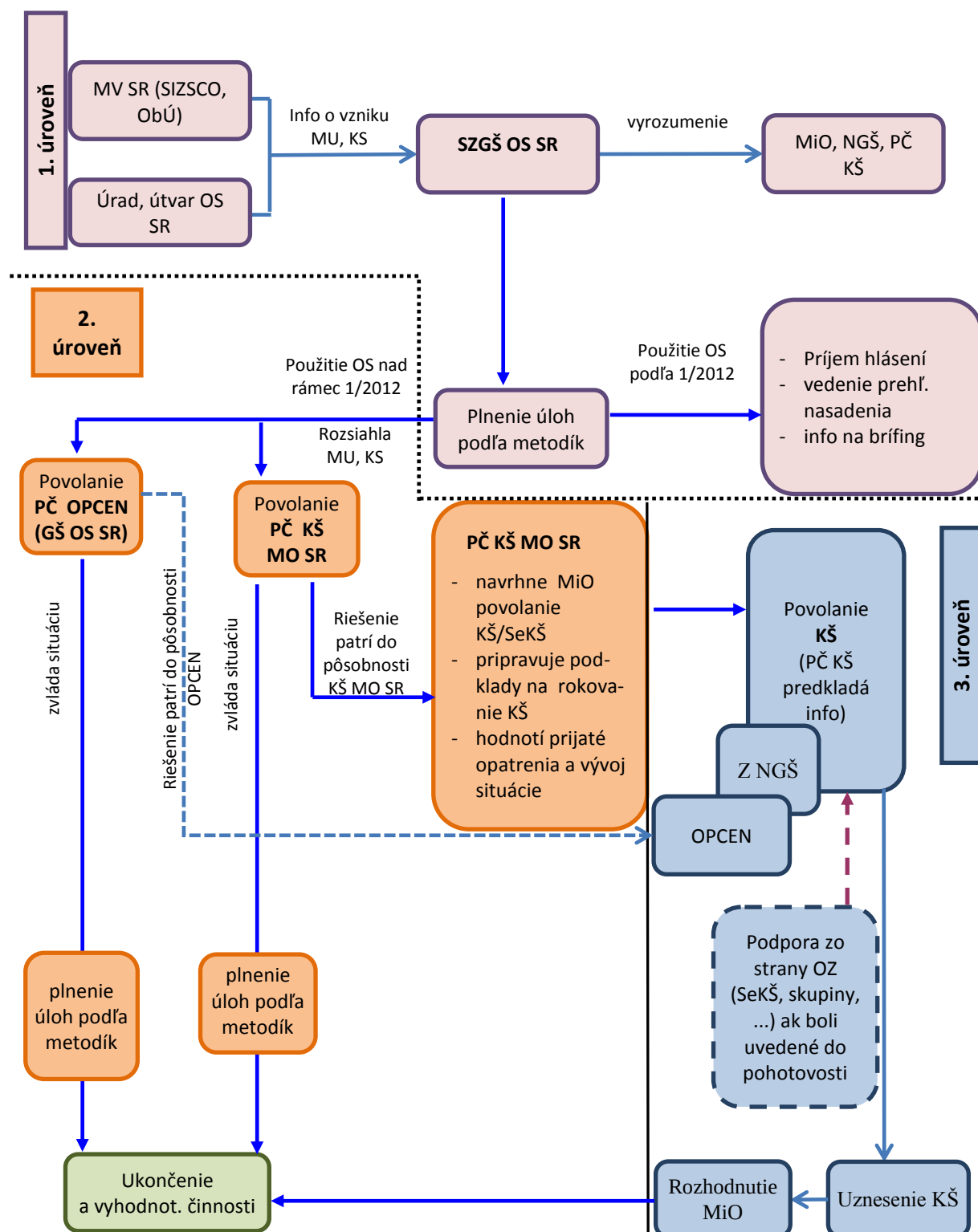
Termín dosiahnutia počiatočnej pripravenosti uvedeného prvku bol stanovený na 1. 7. 2013 s dosiahnutím plnej pripravenosti k 31.12. 2013. Vytvoreniu rezortnému prvku pre centralizované riadenie a velenie predchádzala reorganizácia štruktúr MO SR a GŠ OS SR. Odbor krízového riadenia MO SR v priamej podriadenosti ministra MO SR sa pretransformoval na oddelenie riadenia obrany ako súčasť sekcie obranného plánovania, resp. sekcie riadenia obrany, výstavby ozbrojených síl a obranného plánovania. Stály operačný dôstojník sa stal súčasťou oddelenia zberu informácií, resp. stálej zmeny GŠ OS SR, ktorá je súčasťou SCKM.

Na riešenie mimoriadnej udalosti, krízovej situácie a krízových stavov sa vytvárajú výkonné orgány a skupiny krízového riadenia. Ich úlohy a miesto v celej štruktúre krízového riadenia sú obsahom smernice č. 1, smernice č. 2, Smernice o činnosti OS SR pri mimoriadnej udalosti a v čase výnimočného stavu, núdzového stavu, vojny a vojnového stavu, č. ŠbSP-V-172/2016.

Výkonným orgánom krízového riadenia na GŠ OS SR je pohotovostná časť operačného centra, vytváraná zástupcami SCKM (ďalej len „PČ OPCEN“). Na podporu krízového štábu MO SR sa na GŠ OS SR vytvára OPCEN zložený zo zástupcov jednotlivých odborov SCKM, doplnený vojakmi zo štábu pre podporu operácií a štábu pre strategické plánovanie.

Pre názornosť uvádzam spoluprácu SCKM (najmä stála zmena GŠ OS SR ďalej len „SZ GŠ OS SR“, pohotovostná časť operačného centra ďalej len „PČ OPCEN“ a OPCEN) s MO SR (najmä výkonné orgány a skupiny krízového riadenia MO SR) pri riešení krízovej situácie.

SCKM vykonáva úlohu centralizovaného riadenia a velenia silám a prostriedkom rezortu obrany pri riešení krízových situácií tak nevojenského, ako aj vojenského charakteru, zabezpečuje nepretržité monitorovanie bezpečnostného prostredia, udržanie použitých kapacít a spôsobilosti OS SR použitých na riešenie krízovej situácie na a mimo územia SR, príjem a distribúciu hlásení a vykonávacích nariadení a rozkazov v rámci MO SR, povolávanie na pracovisko a uvádzanie výkonných orgánov a skupín krízového riadenia do pohotovosti alebo bojovej (plnej) pohotovosti.

Obrázok č. 3 - Velenie a riadenie a koordinovanie činností pri riešení krízovej situácie

5. SUMARIZÁCIA

Velenie OS SR veliteľom organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti, ktorej je SR členom, a to na zabezpečenie nedotknuteľnosti jej vzdušného priestoru, je upravené v Taktickej doktríne vzdušných síl. Velenie ozbrojeným silám veliteľom z iných ozbrojených síl, ktorý im velí podľa pravidiel príslušnej medzinárodnej organizácie alebo na základe medzinárodného zmluvného dokumentu, nie je systémovo a komplexne upravené.

Riadenie OS SR MO SR v čase vojny a vojnového stavu pri činnosti GŠ OS SR na HMV mimo miesta jeho dislokácie, pri vyslaní ozbrojených síl na plnenie úloh kolektívnej obrany mimo územia SR a pri obrane štátu v rámci kolektívnej obrany nie je v internom predpise alebo v príslušnom pláne komplexne upravené.

Zákon č. 319/2002 Z. z. ustanovuje velenie a plnenie úloh na úseku obrany štátu a ustanovuje vytváranie HMV na zabezpečenie velenia OS SR. Určenie organizačných zložiek GŠ OS SR, pre ktoré je určené HMV, nie je v internom predpise alebo v príslušnom pláne komplexne upravené.

Opatrenia súvisiace s HMV sú upravené, avšak je potrebné vypracovať plán doplnenia GŠ OS SR príslušníkmi veliteľstiev síl a plán na zaujatie a činnosť GŠ OS SR na HMV.

Koncept velenia a riadenia ozbrojeným silám vo vojnovom stave (v čase vojny) neupravuje velenie OS SR komplexne v nadväznosti na plány použitia ozbrojených síl v čase vojny a vojnového stavu. Je neaktuálny.

Koncepcie, interné predpisy, smernice, plány použitia OS SR a doktríny ustanovujúce velenie a riadenie a štruktúry velenia a riadenia na strategickej, operačnej a taktickej úrovni nie sú navzájom zladené.

ZÁVER

SCKM je rozhodujúcim prvkom velenia a riadenia OS SR pri riešení krízových situácií na a mimo územia SR a jeho existencia je nevyhnutná pri prechode zo stavu bezpečnosti do vojnového stavu, resp. vojny.

V stave bezpečnosti má SCKM vytvorenú vnútornú štruktúru, ktorá nie je robustná, avšak vytvára predpoklady na prechod SR na vojnový stav. V čase vojnového stavu a vojny vytvorí SCKM HMV.

SCKM pre plnenie tak náročnej úlohy ako je velenie a riadenie OS SR potrebuje mať takú vnútornú štruktúru, ktorá zaručí vysoký stupeň interoperability s ozbrojenými silami

členských štátov NATO a EÚ, odolnosť a udržateľnosť velenia a riadenia OS SR a zabezpečiť plynulé dosiahnutie pripravenosti systému velenia a riadenia vo vojnovom stave a v čase vojny.

Tvorba štruktúr SCKM musí byť riadená potrebami velenia a riadenia OS SR a nie obmedzeniami najmä vo forme výdavkov pre kapitolu obrany v štátnom rozpočte. Jedným z najvhodnejších prístupov pri tvorbe nových štruktúr SCKM sa javí posúdenie možnosti zrušenia duplicitných funkcií a z nich vyplývajúcich kompetencií v rámci GŠ OS SR a MO SR.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

BRK – Bezpečnostná rada kraja

BRO – Bezpečnostná rada okresu

BR SR – Bezpečnostná rada SR

Ha ZZ – Hasičský a záchranný zbor

HMR – hlavné miesto riadenia

HMV - hlavné miesto velenia

IO – International Organisation (medzinárodné organizácie)

KŠ – krízový štáb

MiO – Minister obrany

NGO - Non-governmental organizations (mimovládne organizácie)

OPCEN – operačné centrum

OÚOŠŠ - Ostatné ústredné orgány štátnej správy

PČ – pohotovostná časť

PZ – Policajný zbor

SACEUR - The Supreme Allied Commander Europe (vrchný veliteľ síl NATO v Európe)

SCKM – Strategické centrum krízového manažmentu

SČK - Slovenský Červený kríž

SHMÚ - Slovenský hydrometeorologický ústav

VÚC – Vyšší územnosprávny celok

LITERATÚRA

- [1] Obranná stratégia Slovenskej republiky, 2017.
- [2] Biela kniha o obrane Slovenskej republiky, 2016.
- [3] Smernica Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 1/2016 o príprave na plnenie úloh pri mimoriadnej udalosti a v čase výnimočného stavu a núdzového stavu v znení smernice MO SR č. 88/2016, dostupné na <http://okrm.mil.sk/>.
- [4] Smernica Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 2/2016 o príprave na plnenie úloh v čase vojny a vojnového stavu v znení smernice MO SR č. 89/2016, dostupné na <http://okrm.mil.sk/>.
- [5] Smernica o činnosti OS SR pri mimoriadnej udalosti a v čase výnimočného stavu, núdzového stavu, vojny a vojnového stavu, č. ŠbSP-V-172/2016, dostupná na ŠbSP.
- [6] Nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 74/2016 o krízovom štábe Ministerstva obrany Slovenskej republiky v znení nariadenia MiO č. 28/2017, dostupné na <http://okrm.mil.sk/>.
- [7] Nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 1/2012 o určení rozsahu pôsobnosti veliteľa pri rozhodovaní o okamžitom použití vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o nevyhnutnej logistickej podpore potrebnej na riešenie mimoriadnej udalosti v znení neskorších predpisov, dostupné na <http://okrm.mil.sk/>.
- [8] Plán činnosti ministerstva obrany slovenskej republiky pri mimoriadnej udalosti a v čase výnimočného stavu a núdzového stavu č. SEOP-122-34/2015 v znení doplnku č. 1, dostupný na <http://okrm.mil.sk/>.
- [9] Plán činnosti ministerstva obrany slovenskej republiky v čase vojny a vojnového stavu č. SEOP-V-29/2015 v znení doplnku č. 1, dostupný v priestoroch KŠ MO SR, dostupný v priestoroch KŠ MO SR.
- [10] Situačný plán na čas vojny, č. SEOP-V-326-13/2015, dostupný v priestoroch KŠ MO SR.
- [11] Situačný plán na čas vojny mimo územia SR, č. SEOP-V-37/2016, dostupný v priestoroch KŠ MO SR.
- [12] Situačný plán na čas vojnového stavu, č. SEOP-V-326-14/2015, dostupný v priestoroch KŠ MO SR.

Recenzent:

genpor. v.v. Ing. Peter VOJTEK

TWO LIVES IN TWO COUNTRIES 195TH ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF JÁNOS CZETZ

prof. Klára Siposné KECSKEMÉTHY, CSc.

National University of Public Service

Faculty of Military Science and Officer Training, Department of Military Operations *Military Geography and Topography Group*

H-1011 Budapest, Hungária krt. 9-11., Hungary

E-mail: siposne.kecskemethy.klara@uni-nke.hu, ORCID: 0000-0002-4150-7823

ABSTRACT

János Czetz (1822-1904) the outstanding personal of the 1848-1849 Revolution and War of Independence, the Transylvanian army chief of staff and temporary commander in chief, after Világos capitulation fled abroad and more than four decades lived in exile in Argentina. He was the founder of the military officer educational institution, Colegio Militar de la Nación and was the first commander of the institute. In his old age he planned a journey to his beloved home country, but poor health condition prevented this. János Czetz showed exemplary firmness wherever his fate threw him, in two countries he had two outstanding lives.

Keywords: 1848-49 Revolution and War of Independence, Gidófalva, Wiener Neustadt Theresianum, Colegio Militar de la Nación, Buenos Aires,

1. INTRODUCTION

After the 1848-1849 Revolution and the War of Independence, masses of Hungarian soldiers left our country and were scattered throughout the world. The emigrant soldiers occupied high military positions in various countries (János Prágay, Imre Radnich, Lajos Schlesinger), participated in wars and civil wars (Sándor Asbóth, Gyula Kuné), achieved scientific success, they were part of the geographical exploration and mapping of unknown territories (such as János Czetz, Károly László) or succeeded in many other areas of life (such as István Türr, Imre Verebély).¹ Many Hungarian soldiers, who abandoned their country,

¹ Torbágyi Péter: Magyar kivándorlás Latin-Amerikába az első világháború előtt. Szegedi Tudományegyetem, 2009. p. 47. Available at: <http://mek.niif.hu/07500/07571/07571.pdf> (Downloaded July 12, 2017)

have written their memoirs. Their travel descriptions, letters, diaries appeared in the form of books, and they were regularly published by Hungarian daily and weekly newspapers.

The distinguished personality of Hungarian military history, János Czetz, is known not only in his home country, but also in Europe and far away in Argentina. János Czetz was Bem's chief of staff, an excellent strategist, organizer, cartographer, land surveyor. His life was full of turbulent events and quiet periods, a number of biographical writings reveal his lifelong journey. Some of the writings focus on a particular period of his life. Tamás Csikány described the period of his career when he gained his theoretical knowledge and practical experience (Kézdivásárhely, Wiener Neustadt).² Ádám Anderle focused on the Argentine emigration decades, and described in detail the period of the creation of the modern Argentine army and the role of Czetz.³ Edit Petri⁴ in 1991 wrote about János Czetz's career, she outlined his role in the 1848-1849 Revolution and War of Independence. János Theész's article published in 1991 in Geographical Museum Studies (Földrajzi Múzeumi Tanulmányok) emphasized the importance of land surveying and mapping activities of Czetz in Argentina.⁵ Tivadar Ács, who lived in Buenos Aires between the two world wars, mentioned János Czetz in his book The Hungarians in Latin America (Magyarok Latin-Amerikában).⁶ László Szabó published a monograph in 1978 – Hungarian past in South America (Magyar múlt Dél-Amerikában) –, in which he elaborated biographies of outstanding Hungarians. He mentioned the appreciation and respect of Colonel Juan F. Czetz in Buenos Aires, Argentina and in the military institution Colegio Militar de la Nación, which he founded. He published the translation of the first chapter of Czetz's memoir written in Spanish and details of the glorious Transylvanian campaign.⁷

For the anniversary of the Arad martyrs (October 6) the Armenian Self-Government published the book of Gyula Kedves: János Czetz, the youngest general of the War of Independence (*Czetz János a szabadságharc legifjabb tábornoka*) in 1996. The special value of the work is that it is not only a biographical description, but also the history of the Hungarian and Transylvanian organization of the army. In 2001 and 2004 János Czetz's

² Csikány Tamás: Két ország katonatudósa: Czetz János. Új Honvédségi Szemle, 2005. 2. szám, pp. 100–105.

³ Anderle Ádám: A modern argentin hadsereg létrejöttének kérdéséhez: Czetz János. Hadtörténelmi Közlemények, 1970. 2. szám pp. 225–233.

⁴ Petri Edit: Czetz János. Budapest, Magyar Honvédség Oktatási és Kulturális Anyagellátó Központ, 1991, p. 64

⁵ Theész János: Czetz János, Argentína térképezője. Földrajzi Múzeumi Tanulmányok, 1991. 10. szám, pp. 62–63.

⁶ Ács Tivadar: Magyarok Latin Amerikában, Officina, Budapest, 1944. p. 36.

⁷ Szabó László: Czetz tábornok: a lélek nem alszik ki... In: Magyar múlt Dél-Amerikában. Budapest, Európa Kiadó, 1982. p. 282

memoirs and biographical writings –*Emlékezéseim, Utazás Spanyolországban* – were published in the Hungarian-Armenian Library Series.⁸ In the Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek (Armenian Roots in Transylvania Papers) Pál Budai Merze recalled János Czetz's Transylvanian roots, his role in the struggle for freedom and the decades of emigration.

2. THE BEGINNINGS OF A PROMISING CAREER

2.1. The studies

János Czetz (or János Czeecz) was born on 8 June 1822 in the day of St. Medard. On his father's side, Armenian-Sekler, on the mother's side, Sekler gentry origin was proudly mentioned in the emigration and in his new homeland, Argentina. His father, János Czetz, fought the wars against Napoleon in the 11th (Sekler-Székely) hussar regiment. He brought a compass from Paris to teach orientation to his four-year-old son.⁹ The compass remained the decisive tool for the rest of his life¹⁰ and set the course for the young Czetz to the military career.

After the death of his father, he went to the National Military Educational Institution in Kézdivásárhely in 1829. The school was founded in 1822 for Sekler border guard regiments. During the five-year course he studied mathematics, military geography, land surveying, weapon skills, bayonet and sword fighting, Latin and German language, and conducted military exercises. The school prepared him for the non-commissioned officer career.¹¹ In October 1834 after successful completion of the school he gained a foundation-sponsored place in the prestigious Theresianum in Vienna.

In his diary he mentioned his enrollment to the academy, „...the sergeant in services showed me my seat in the study room, my bed in the bedroom, for this reason, for eight years, the outside world has ceased to exist, because my job was solely the acquisition of theoretical and practical studies in military sciences.”¹² The training period was seven years, but the best cadets had the opportunity to complete the eighth year. Czetz was among the best students, completed the eighth year, and in 1842 he became the First Lieutenant of the Austrian Army.

⁸ Messik Miklós: Gidófalvától Buenos Airesig, Száz éve halt meg Czetz János, Honismeret, XXXII. évfolyam, 2004. pp. 10–14.

⁹ Czetz János: Emlékezéseim. Budaörs, Budaörsi Örmény Kisebbségi Önkormányzat 2001. p. 147
Available at: <http://mek.oszk.hu/08500/08509/08509.pdf> (Downloaded July 16, 2017)

¹⁰ Messik Miklós: Ibid p. 10.

¹¹ Csikány Tamás: Két ország katonatudósa: Czetz János. Új Honvédségi Szemle, 2005. 2. szám, pp. 100–105.

¹² Czetz: Emlékezéseim Ibid p. 16.

2.2. Military career

As a young officer, he started his military career in the 3rd battalion of the 62nd Wacquant-Geozelles infantry regiment, which was stationed near his homeland, near Brassó. His task was to check the smuggling routes of the Tömösvári and Töröcsvári Strait. The guards assigned to the roads across the straits were tasked to prevent smuggling, to guard and defend border security, to confront with the invading armed bandits, to ensure transit between the two countries, especially in summer.¹³ At the beginning of his career he was confronted with the fact that the Hungarian language hardly follows the military terminology, so he started collecting and organizing expressions. In 1843 the book of Hungarian Military Grammar (*Magyar hadnyelvtan*) was published.¹⁴ It was an excellent manual. The German-Hungarian military dictionary also helped with parables the officers' liaison with the subordinates.

In 1844 he was promoted to lieutenant. He was relocated as an adjutant to the II. Battalion stationed in Budapest, then back to Transylvania, Gyulafehérvár (Alba Iulia). Four years after graduating from the academy, he applied to the General Staff. The requirements were as follows: military academy degree with excellent results, at least four years of field service and a successful entrance examination. From May 1847 Csetz served at the imperial and royal military general staff in Vienna. He went to the Military Cartography Institute, perfected his mapping skills, performed astronomical calculations, and gained extensive practical experience. He translated to German the two-volume work of Elek Fényes Description of Hungary (*Magyarország leírása*) published in 1847.¹⁵

He watched with interest the appointment of the first independent and responsible Hungarian government and the laws of the Pozsony Diet. In June 1848, Lieutenant Csetz served in the Ministry of Defense. He soon became a military draftsman at the National Defense Committee. In October, Csetz promoted to major was sent to Transylvania. He became Manó Baldacci's chief of staff. After Baldacci's resignation, he was temporarily the leader of the Transylvanian troops, which he reorganized. Then he became the new commander lieutenant general József Bem's chief of staff and was promoted to lieutenant colonel. In the Piski battle of February 9, 1849, Csetz had a significant role. For his excellent

¹³ Csetz: Emlékezéseim Ibid p. 20.

¹⁴ Csetz János: Magyar hadnyelvtan a császári királyi osztriai hadsereg tisztjei számára. Pest, 1844.

¹⁵ Csetz Emlékezéseim. Ibid p. 24.

performance in the Transylvanian campaign, he was first appointed colonel, then general on May 8.¹⁶ Because of a horse accident, he was no longer involved in fighting the Russians.

3. In emigration - The European years

Though the fall of the War of Independence broke his brilliant military career, after capitulation at Világos, he avoided the sad fate of officers executed in Arad. He escaped from Transylvania to Hungary and then to Hamburg via Vienna. In the summer of 1850, he went to Paris from Hamburg via Hanover, Cologne and Brussels. In Paris he met László Teleki and got acquainted with the distinguished political and literary circles. He joined the Emigration Committee led by László Teleki. He became one of the most active, decisive figures of Hungarian emigration in Paris. He wrote military and political articles in various newspapers so he maintained his financial independence.¹⁷ Csetz has undertaken railway engineering tasks to alleviate his financial difficulties. He participated in the railway construction between Geneva and Annecy in the Savoy Alps, and its preparatory works for the northern extension.¹⁸ He contributed to the design of the Mont Cenis railroad and to the construction of alpine mountain tunnels, which at that time was a technical world-sensation.¹⁹ At that time, he met Lady Langdale's family,²⁰ with whom he traveled several times to Spain. In 1857 he visited many Spanish cities (Alicante, Valencia, Albacete, Madrid, Aranjuez, Cordoba) and reached Seville. In Seville, he met Miss Basilia the exiled Argentine politician, Juan Manuel Ortiz de Rosas' niece.²¹ After brief acquaintance, he married her on March 12, 1859.²² The young couple remained in Europe for some years, settled in Paris and in London, among Hungarian emigrants.

Meanwhile, in Hamburg, Csetz published his memoirs in German about Bem's Transylvanian campaign. The *Bem's Feldzug in Siebenbürgen in den Jahren 1848 und 1849* was the first writing to be published about the war of independence. It was published in 1868 as an authentic piece of writing about the Transylvanian fighting events. The three thousand Tallers paid by the Hamburg publisher solved his financial problem for a good while. Csetz's

¹⁶ Csetz: Emlékezéseim Ibid p. 75.

¹⁷ See Czecz (Csetz) János title In: Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái book. Available at: <http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/> (Downloaded July 17, 2017)

¹⁸ Csetz: Emlékezéseim Ibid p. 100.

¹⁹ Budai Merza Pál: Az európai migráció. 2. rész, Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek, VIII. évfolyam 89-90. szám, 2004. július–augusztus, Available at: <http://www.magyarormeny.hu/index.php?apps=page&p=4> (Viewed July 18, 2017)

²⁰ Csetz in his memoir, writes *Landalel*.

²¹ Csetz Emlékezéseim Ibid p. 106.

²² Juan Fernando Cetz, Available at: <http://www.revisionistas.com.ar/?p=6598> (Downloaded July 20, 2017)

first child, whose godfather was Count Sándor Teleki, was born in Lisbon. During the French-Austro-Piedmont War, Czetz participated in the elaboration of the Hungarian volunteer brigade's military plan to help Italian Garibaldi patriots. The peace in Villafranca, signed on July 12, 1859, hindered the plans of the emigration. Czetz finally gave up hopes that with the help of the great powers Hungarian emigration could start the war of independence again. He said goodbye to his country forever and turned to South America in order to create an independent life opportunity for his family.²³

4. In Argentina

He left Europe permanently with his family and in May 1860, boarded the British Royal Mail and arrived in Buenos Aires on June 14, 1860. In Argentina he wanted his general rank to be accepted, so he visited General Justo José de Urquiza y García in Paraná. After a month of waiting, Czetz returned to Buenos Aires, not knowing the slowness of handling official affairs, he undertook a land surveyor job. In Buenos Aires he refreshed his mathematical and geodetic knowledge and skill, and in October took an exam of land surveying.²⁴

In 1862 General Emilio Mitre, Governor of the Province of Buenos Aires, commissioned him to take a land survey of the large estates (estancia) around Azul.²⁵ In 1864 Czetz became ill, which prevented him from continuing the work. With the help of President Mitre and the Minister of Defense, he was appointed commander of the military engineer department in colonel's rank. During the war against Paraguay, there was a need for a military engineer pioneer unit; János Czetz was entrusted with setting it up. He continued the formation of the unit for several months, but Czetz became ill before leaving for the battlefield, he left the team and stayed in Buenos Aires. After a two-month health regeneration, he returned to the Rojas area, where he had to carry out mapping again. At that time, he completed the mapping of the border area.

In 1866, he met with his old comrade of the 1848 Revolution and War of Independence, Sándor Asbóth, who became ambassador of the United States to Argentina and then Uruguay. Asbóth died on January 21, 1868 in Buenos Aires. His death greatly shook János Czetz. He mapped the Brazilian and the Paraguay border, and drafted plans to connect Santa Fe with the railway line to Esperanza and San Germino. He initiated the extension of the railway line to

²³ Czetz: Emlékezéseim Ibid p. 114.

²⁴ Czetz: Emlékezéseim Ibid p. 117.

²⁵ Czetz: Emlékezéseim Ibid p. 117.

northwest to Sunchales, and then from there to Tucuman, avoiding the salty, desert and dry areas of Laguna Mar Chiquita. Towards the south, he initiated the extension of the railway to Rosario. He then built a telegraph line between Rosario-Santa Fe-Paraná-Concepción del Uruguay.²⁶

President Sarmiento and the Minister of Defense decided to extend the border line from Cordoba and Santa Fe to the south and west of Buenos Aires to prevent the Indians from breaking through the border. Czetz studied the data and maps of the area, and prepared the map of the area at the Cordoba Topographic Institute. He proposed to occupy the area up to the Rio Quinto River and designated the places where forts/fortresses should be built. The Sarmiento reinforcement was marked on the southern shore of the Rio Quinto River, then they went south to the fortress of Acha, and finally to Nacocha following the north coast of Lake La Amarga. The news of the expedition earned him a well-deserved recognition in government circles and the Buenos Aires newspapers. Czetz was even named the brave Pampa researcher.²⁷ After the creation of newly established garrisons in Santa Fe and Buenos Aires he built a number of new border forts. In the direction of the Sauce Corto river he marked the location of two more fortresses, just like on the terrain between San Quilco and Pillahuinco. These works meant the end of the extension of Argentina's southern boundaries. The government mandate was completed from June to December, within seven months.²⁸

It laid the foundation of the plan that later meant the final conquest of the pampas. The real purpose of the expedition – the designation of border posts and fortresses – was to prevent Indian invasions.²⁹

4.1. Colegio Militar de la Nación

After returning to Buenos Aires, he was offered the leadership of the Ferrocarril Central Norte Railway Directorate,³⁰ but meeting the demands of the Minister of Defense of Martín de Gainza,³¹ he preferred to set up the Colegio Militar de la Nación.³² President

²⁶ Czetz: Emlékezéseim Ibid pp. 119–120., see also Torbágyi Péter Ibid p. 47.

²⁷ Czetz: Emlékezéseim Ibid p. 122.; See also Nagy Miklós Mihály: Negyvennyolcas katona utazónk, a pampa felfedezője: Czetz János. A Földrajz tanítása, 1998. 6. évfolyam, 3–4. sz. pp. 29–37.

²⁸ Czetz: Emlékezéseim Ibid p. 123.

²⁹ Czetz: Emlékezéseim Ibid p. 124.

³⁰ Ferrocarril Central Norte Buenos Aires was a company operating railway lines connecting the northern provinces.

³¹ He is not just the founder of Colegio Militar, but also the Escuela Naval. See the official website of the latter. available at: <http://www.escuelanaval.mil.ar/> (Downloaded July 21, 2017)

³² Today's name Colegio Militar de la Nación, Available at: <http://www.colegiomilitar.mil.ar/esp/> (Downloaded July 22, 2017)

Domingo Faustino Sarmiento urged the establishment of the country's first military educational institution in 1869. The government created a special military committee to propose its organization and training structure. The group of selected senior officers consisted of Brigadier General Emilio Mitre, General Indalecio Chenaut, Colonel Mariano Moreno, Colonel Juan F. Czetz and Sergeant Major V. L. Peslouan. Two months later, on June 20, 1870, the school foundation decree was issued. Colonel Juan F. Czetz was appointed school commander. The task was difficult because it had to be created almost from scratch with very few assets and tools. The first students were recruited on July 19, 1870. Czetz led the institute for four years, until May 24, 1874, when he was forced to leave for political reasons (Figure 1.)

Figure 1 Colonel Juan Czetz, cadet Ramón Falcón and the officers of the Colegio Militar de la Nación³³

(Edited by Col. Klára Sipos Kecskeméthy)

4.2. Head of the Topographic Institute

His situation was extremely difficult and awkward. He moved with his family to Concepción del Uruguay, the then capital of Entre Ríos. The city was a nationally renowned

³³ See the official website of the Colegio Militar de la Nación, http://www.colegiomilitar.mil.ar/esp/el-colegio-militar_historia.html (Downloaded July 22, 2017)

cultural center.³⁴ In Entre Ríos with the help of his disciples he offered his land surveyors services. He was appointed as Secretary of the Topographic Institute. In October 1874 he was commissioned to correct the land survey of pasture near San Lorenzo. In 1875 he was appointed president of the Topographic Institute. He issued a statement for cadastral survey of all provinces, in Argentina this was the first such work. He made a record of the Entre Ríos province for the exhibition organized in Buenos Aires in 1881 and attached the cadastral plans. His work was recognized with gold medal. Czetz taught mathematics and geometry at Escuela Normal de Profesores between 1875 and 1883, which was based in Concepción del Uruguay and was one of Argentina's top colleges at that time. In 1883, the capital of Entre Ríos moved from Concepción del Uruguay to Paraná. He returned to Buenos Aires and became an engineer at the Topographic Institute. Here again he did land surveying. He was tasked to study the Chivilcoy-Bragado-25 de Mayo railway line and to design the highway from Tandil to Cachari Railway Station. He founded the Academia Militar in 1884 and was appointed head of Military Engineering, Topographic and Cartographic Department.³⁵ He remained in this position until 1896.³⁶ In his memoir Czetz called the Academia Militar as "Military Engineering School".

4.3. Studying the Andes

In 1893, he submitted a letter to the government for the study of the Andes. 30 thousand pesos were allotted for the execution of the plan. Military officers and a civil servant assisted him in executing this task. The civil servant was a Hungarian engineer, Gyula Léderer (Julio Lederer), who arrived in Argentina in 1888. Czetz hired him for geodetic work, because of his thorough geographic and astronomical knowledge. Her daughter Celia married him.

On January 19, 1891, Czetz' wife died.³⁷ After the sad event he lived in a quiet retreat. He had three children: León was born in Lisbon on December 18, 1859; her daughters, Cecilia

³⁴ Argentina 48-as tábornoka, 2008.03.15.

Available at: http://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/argentina_48-as_tabornoka/2050867/ (Downloaded July 22, 2017)

³⁵ IV Sección de Ingenieros Militares, Topografía y Cartografía, Mazzitelli Masticchio, Malena: La cartografía militar en la Argentina:hacia la especialización topográfica(1865-1912)

Available at:

http://www.academia.edu/6004471/La_cartograf%C3%ADa_militar_en_la_Argentina_hacia_la_especializaci%C3%B3n_topogr%C3%A1fica_1865-1912 (Downloaded July 22, 2017)

³⁶ Torbágyi Péter: Ibid. pp. 47–48.

³⁷ Available at: <http://www.genealogiafamiliar.net/getperson.php?personID=I21285&tree=BVCZ> (Downloaded July 12, 2016)

Etelvina María, on October 4, 1861, Celia Alejandrina on November 26, 1863, were born in Buenos Aires. János Czetz had two grandchildren (Celia Lederer Czetz, Osvaldo Lederer Czetz).

5. The years of retirement

János Czetz retired in 1895 as a colonel of the Argentine army. The Hungarian newspapers at regular intervals reportedly evoked his life. Even though he planned to return home to the Millennium Ceremony, due to the rapid deterioration of his health, he did not risk the long sea journey from South America.³⁸ Czetz's return to Hungary was widely discussed in the political circles. The 1848–1849 Military Retirement Committee held its meeting on July 10, 1899 awarded 960 forint pension to General Czetz. Prime Minister Kálmán Széll raised his pension to two thousand forints per year.³⁹ János Czetz's return home was initiated by Albert Deáky lawyer from Kolozsvár and István Kuskó, the director of the National Historic Relic Museum (Országos Történelmi Ereklye Múzeum).⁴⁰ On September 22, 1899, Czetz thanked the official announcement of his pension, and promised to go home with his son and daughter.⁴¹ In his homeland, Gidófalva he was so respected that the community fulfilled his wish to find his parent's grave, the tomb of his parents was restored in the Calvinist cemetery.⁴² On August 1, 1901, János Czetz sent his diary written in Spanish to István Kuskó, to be translated to Hungarian and published in the Historical Newspapers (Történelmi Lapok). The general regretted that he was unable to write the memoir in Hungarian.⁴³ He also had contact with Kristóf Szongott,⁴⁴ a teacher of the Armenian Catholic High School in Szamosújvár, a prominent researcher of the Transylvanian Armenians, who asked him for articles to be published in the Armenia newspaper edited by him.

³⁸ Czecz tábornok nem jön haza. Budapesti Hírlap, 1895. január 20. 15. évfolyam, p. 9.

³⁹ Czecz tábornok nyugdíja. Budapesti Hírlap, 1899. augusztus 12. 19. évfolyam, p. 5.

⁴⁰ Czecz tábornok. Budapesti Hírlap, 1899. szeptember 2. 19. évfolyam, 243. szám, p. 6.

⁴¹ Czecz tábornok levele. Budapesti Hírlap, 1899. október 22. 19. évfolyam, 293. szám, p. 7.

⁴² Czecz tábornok szüleinek sírja. Budapesti Hírlap, 1900. május 20. 20. évfolyam, 137. szám, p. 7.

⁴³ Czecz tábornok naplója. Budapesti Hírlap, 1901. szeptember 8. 21. évfolyam, 247. szám, p. 16.

⁴⁴ He was one of the most prominent Armenians. His most important works are: Szamosújvár szab. kir. város monográfiája, A magyarhoni örmény családok genealógiája. He translated the 5th century chronicle of Great Armenia written by Mózes Chorenai. In 1905 he was the founder of the Armenian Museum of Szamosújvár. He also founded, edited and financially maintained the Armenian journal. He died in 1907, at the age of 64, in Szamosújvár. He was the first to deal with Transylvanian Armenian issues at a scientific level. He is recognized as the creator of Hungarian armenology.

See Polyák Mariann: Az Armenia folyóirat jelentősége Erdélyben. Available at:

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_nemzetisegek/ormenyek/ormeny_diaszpora_a_karpat_menedenceben_II/pages/magyar/011_polyak_mariann.htm (Downloaded July 12, 2016)

On his 80th birthday, the Hungarian colony of Buenos Aires greeted the elderly general, and the delegation was accompanied by Bernát Radits' gipsy band. The general's memoir written in Spanish was translated by Ede Kimer to German in Brazil. At the request of the Kolozsvár National Historical Relic Museum, the Hungarian translation was made by Mihály Strasser. The memoir was published by the Transylvanian Historical Newspaper in Kolozsvár.⁴⁵ In his memoir Czetz described his entire career: childhood, youth, and his role in the war of independence, the years of emigration, marriage, and his Argentine career. At that time in Hungary they hardly knew him. Only one general of the legendary war of independence was alive: Artúr Görgey. Czetz planned to go home, but felt deeply in his soul that he would not be able to do the one-month long trip with his health deteriorated.

*

Hungarian newspapers – Vasárnapi Újság, Budapesti Hírlap – commemorated his death in a decent, dignified way. From the far overseas, from the South American capital of Argentina, Buenos Aires came the news that one of the distinguished soldiers and leaders of the Hungarian war of independence, General János Czetz, had died at the age of 82.⁴⁶ The Budapesti Hírlap commemorated him on October 6, 1904, “...the war-weary soldier died thousands of miles away from where he was born...”⁴⁷

The general of the freedom fight, the colonel of the Argentine Army, was buried with military tribute in the Buenos Aires Recoleta cemetery on September 7. In his coffin, relics were placed: a small bag of domestic soil, a piece from the flag of the Transylvanian Freedom Fighters, and a dry flower from the Carpathian forests. On October 10, 1969, on the 100th anniversary of the founding of the Colegio Militar de la Nación, his ashes were transferred from Recoleta cemetery and placed in the chapel of the military academy.⁴⁸

SUMMARY

His activity and name are highly appreciated in both countries. The “Czetz János” Group of the Hungarian Freedom Fighters Federation in Argentina placed Sándor Asbóth's

⁴⁵ A nyolcvan éves Czeck tábornok. Budapesti Hírlap, 1902. július 19. 22. évfolyam, 196. szám, p. 5.

⁴⁶ Czetz János 1848-49-iki tábornok (1822–1904). Vasárnapi Újság, 41. szám, 1904. 51. évfolyam, pp. 701-702.

⁴⁷ Czetz János tábornok (1822–1904). Czetz János élete. Budapesti Hírlap, 1904. október 6. 24. évfolyam, 276. szám, p. 2.

⁴⁸ v. Ferenczy Lóránt: Magyar Harcosok Bajtársi Közossége argentinai “Czetz János” főcsoportjának történetéről – 1. rész: 1949–1975, Bajtársi Híradó, A Magyar Harcosok Bajtársi Közösségének tájékoztatója, LXIV. évfolyam 2013. július–augusztus–szeptember, 541. szám (See also Theész János Ibid p. 63.)

and János Czetz's memorial plaque on the Wall of Heroes and Martyrs on October 6, 1990.⁴⁹ On November 27, 2004, the Hungarian community in Argentina inaugurated the Plaza Hungria (Magyar tér). The central part of the memorial on the Hungarian Square is the carved Sekler Gate (Székely kapu). This was donated in 2000 by the World Federation of Hungarians to the Hungarians living in Argentina. On the front of the gate, General János Czetz's portrait was carved, with a bilingual (Hungarian and Spanish) inscription on the relief. In August 2005, the statue of King Stephen was inaugurated at the Sekler Gate.⁵⁰

In his birthplace, Gidófalva a memorial plaque commemorates his memory on the wall of the village hall.⁵¹ In 2004, a memorial room was built in the neighborhood of the castle church.⁵² A memorial plaque was commemorated in the Armenian Catholic church in Gyergyószentmiklós in honor of the youngest generals of the Revolution and War of Independence of 1848-1849, the colonel of the Argentine Army.

LITERATURE

- [1] Anderle Ádám: A modern argentin hadsereg létrejöttének kérdéséhez: Czetz János. *Hadtörténelmi Közlemények*, 1970. 2. szám pp. 225–233.
- [2] Argentína 48-as tábornoka. http://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/argentina_48-as_tabornoka/2050867/
- [3] Balázs Dénes: *Magyar utazók lexikona*. Budapest, Panoráma Kiadó, 1993.
- [4] Bona Gábor: *Az 1848/49-es szabadságharc örmény hősei*. Budapest, Országos Örmény Önkormányzat, 1995.
- [5] Budai Merza Pál: Egy irodalmár és térképész honvédtábornok. *Az európai migráció 2. rész. Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek*, VIII. évfolyam 89–90. szám, 2004. július-augusztus
- [6] Budai Merza Pál: Egy irodalmár és térképész honvédtábornok. *Argentína, az új haza 3. rész. Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek*, VIII. évfolyam 91. szám, 2004. szeptember

⁴⁹ Magyar Harcosok Bajtársi Közossége, Argentínai „Czetz János” Főcsoport, http://www.lamoszsz.org/argentina_MHBK.html (Downloaded July 22, 2017).

⁵⁰ Farkas József György: Czetz János – Buenos Aires. http://infovilag.hu/hir-34724-czetz_janos_buenos_aires.html (Downloaded July 19, 2016).

⁵¹ Balázs Dénes: A magyar utazók emlékhelyei a Kárpát-medencében. *Földrajzi Múzeumi Tanulmányok* 11. 1992. pp. 45–46. Available at: http://library.hungaricana.hu/hu/view/SZAK_FOLD_Fmt_11_1992/?pg=47&layout=s (Downloaded July 12, 2017).

⁵² Official website of Gidófalva. Available at: <http://primariaghidfalau.ro/index.php> (Downloaded July 19, 2017).

- [7] Csikány Tamás: Két ország katonatudósa: Czetz János. Új Honvédségi Szemle, 2005. 2. szám, pp. 100–105.
- [8] Csikós Zsuzsanna: Czetz János, egy magyar tábornok Argentínában. Interpress Magazin, 1987. december, p. 41–43.
- [9] Czetz János 1848–49-iki tábornok (1822–1904). Vasárnapi Újság, 1904. 41. szám. pp. 701–702.
- [10] Czetz János: Magyar hadnyelvtan a császári királyi osztriai hadsereg tisztjei számára. Pest, 1844. Új kiad. 1848.
- [11] Czetz János: Emlékezéseim. Budaörs, Budaörsi Örmény Kisebbségi Önkormányzat 2001. p. 147.
- [12] Czetz János: Utazás Spanyolországban. Budaörs, Budaörsi Örmény Kisebbségi Önkormányzat 2004.
- [13] Czetz János: Bem erdélyi hadjárata 1848–1849-ben. Pest, Gyurián és Deutsch Mór, 1868, p. 215
- [14] Egy magyar tábornok Délamerikában, Budapesti Hírlap, 1888. június 15. 165. szám, 7. oldal
- [15] Kedves Gyula: Czetz János, a szabadságharc legifjabb tábornoka. Országos Örmény Önkormányzat, Budapest, 1996. p. 44.
- [16] Kuné Gyula: Egy szabadságharcos emlékiratai. Chicago, 1913. <http://mek.oszk.hu/06600/06677/>
- [17] Messik Miklós: Gidófalvától Buenos Airesig. Száz éve halt meg Czetz János. Honismeret, XXXII. évfolyam, 2004. 6. szám. p. 10–14.
- [18] Petri Edit: Czetz János. Budapest, Magyar Honvédség Oktatási és Kulturális Anyagellátó Központ, 1991
- [19] Siposné Kecskeméthy Klára: Két életút, két hazában, 194 éve született Czetz János, Hadtudomány XXVI. évfolyam, 2016., 3-4. szám, pp. 131-144.
- [20] Szabó László: Czetz tábornok: a lélek nem alszik ki. In: Magyar múlt Dél-Amerikában. Budapest, Európa Kiadó, 1982.
- [21] Szinnyi József: Magyar írók élete és munkái, Budapest, Hornyánszky Viktor Akad. Könyvkereskedése, 1891. 2. kötet, pp. 477-480. <http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/>
- [22] Theész János: Czetz János, Argentína térképezője. Földrajzi Múzeumi Tanulmányok, 1991. 10. szám, p. 62–63.

Reviewer:

doc. Ing. Pavel BUČKA, CSc.

BEZPEČNOSTNÉ ASPEKTY TRADIČNÝCH A NOVÝCH HROZIEB SÚČASNOSTI

SECURITY ASPECTS OF TRADITIONAL AND NEW THREATS NOWADAYS

mjr. Ing. Ján BREZULA

e-mail: jan.brezula@mil.sk

ABSTRACT

This paper makes a case for analysing the security aspects of the traditional and new threats nowadays. In the first part the author introduces the threats of the past, so called traditional threats. The greatest threats to the national security nowadays include international terrorism, cyber attacks targeting individual elements of the state critical infrastructure and hybrid ways of conducting combat activities, which are explained in the second part of the article. The author also deals with the New Security Strategy of the Slovak Republic, which brings the definition of security interests of the Slovak Republic, the characteristics of the security environment as well as the definition of the current security threats nowadays.

Keywords: traditional threat, new threat, cyber security, cyber threat, critical infrastructure, hybrid warfare, hybrid conflict, new strategy.

ÚVOD

Poskytnutie pocitu bezpečia bolo v každej spoločnosti vždy v rukách politických, náboženských alebo spoločenských elít. Zaisťovanie bezpečnosti sa historickým vývojom stalo výhodnou komoditou, za ktorú boli ľudia ochotní platiť vysoké sumy. Pocit bezpečia patrí medzi základné ľudské potreby. Ak je táto potreba naplnená, jedinec i spoločnosť môže napredovať a vyvíjať sa. Neustále zmeny v spoločenskom a prírodnom prostredí kontinuálne menia bezpečnostné hrozby, s ktorými sa musí ľudstvo vysporiadať a zároveň sa pre ne stávajú novými výzvami. Aktuálne sa pre ľudstvo stávajú významnými hrozby ako terorizmus, masová migrácia, proliferácia zbraní hromadného ničenia, kriminalita, zlyhávajúce štáty, či ekonomická nerovnováha vo svete. Bezpečnostné hrozby sú dynamické, vzájomne previazané a podliehajú zmenám v závislosti od národných, regionálnych a globálnych podmienok. V boji proti globálnym hrozbám by reakcia iba na národnej resp. regionálnej úrovni nebola dostačujúca, pretože si tieto problémy vyžadujú globálny prístup.

TRADIČNÉ HROZBY

Ozbrojené násilie a vojny sprevádzajú ľudstvo od nepamäti. Dávne výboje medzi kmeňmi či starovekými mestskými štátmi boli predzvesťou veľkých ťažení, ktoré umožnili vznik najstarších civilizácií presahujúcich celé kontinenty. Králi, cisári a faraóni si svoje bohatstvo, moc a miesto v dejinách zabezpečovali územnými ziskami, ktoré sa často diali za zvuku zbraní. V časoch, keď najvyššou hodnotou bola poľnohospodárska pôda, o ňu panovnícke a šľachtické rody zvädzali ozbrojené súboje, v ktorých zomierali tisíce ľudí. Násilie sa používalo na riešenie politických a náboženských sporov, medzištátnych, ale aj vnútroštátnych sporov. V moderných dejinách viedla tradícia násilia k obrovským tragédiám, ktoré vyvrcholili prvou a druhou svetovou vojnou.

V júni 1945 podpísalo v americkom San Franciscu 50 štátov sveta Chartu Organizácie spojených národov (OSN), ktorá zakazuje riešiť spory použitím sily alebo vyhrázaním sa jej použitím. Útočná vojna sa tak stala v medzinárodnom práve protizákonným konaním a štátom bola ponechaná iba možnosť individuálnej alebo kolektívnej obrany, teda obrannej vojny. Základným aspektom Charty OSN bolo zachovať medzinárodný mier a bezpečnosť a pre tento cieľ robiť účinné kolektívne opatrenia, aby sa predišlo ohrozeniu mieru, odstránilo sa jeho ohrozenie a potlačil každý útočný čin alebo iné porušenie mieru. Ďalej, v zhode so zásadami spravodlivosti a medzinárodného práva, uskutočňovať mierovými prostriedkami úpravu alebo riešenie sporov alebo situácií, ktoré by mohli viesť k porušeniu mieru.

Hoci k Charte OSN dodnes pristúpilo 193 štátov¹, vojna z ľudského sveta nikdy nevymizla a dodnes je jeho každodennou súčasťou. Predstavuje teda hrozbu pre bezpečnosť štátu a jeho obyvateľov, a keďže má naozaj dlhú tradíciu, hovoríme o nej ako o **tradičnej** hrozbe.

Tradičná hrozba môže mať rôzne podoby – okrem vojny medzi štátmi sú časté aj vojny vo vnútri štátu medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva, teda vojny občianske, založené na národnostnom, etnickom či náboženskom princípe. Hoci sú tieto konflikty geograficky obmedzené, často majú katastrofálne následky. Napríklad občianske vojny v Juhoslávii či v Rwande v 90. rokoch 20. storočia boli charakteristické tým, že politickí a vojenský velitelia znepriatelených etník sa dopustili zločinu genocídy a masovo vyvražďovali civilné obyvateľstvo.

¹Ref. 14

Vojny delíme aj podľa druhu použitých zbraní: tie, v ktorých sa používajú iba konvenčné zbrane ako napríklad delostrelectvo (teda nie zbrane hromadného ničenia), nazývame konvenčnými. Naopak, najničivejšou vojnou súčasnosti by bola jadrová vojna. Medzinárodné právo pozná päť jadrových mocností: Čínu, Francúzsko, Rusko, Spojené štáty a Veľkú Britániu. Tieto štáty sú ako víťazné mocnosti druhej svetovej vojny zároveň stálymi členmi Bezpečnostnej rady OSN s právom veta (zvyšných desať členov je volených vždy iba na dva roky). Už dnes však jadrovými zbraňami disponujú aj ďalšie štáty – India, Pakistan, Izrael a Severná Kórea, ktorá si v súčasnosti svojom negatívnym postojom a vyhláseniami voči zahraničnej politike prezidenta Spojeným štátom amerických Donalda Trumpa, snaží vybudovať svoje postavenie medzi ostatnými veľmocami sveta. Bezpečnostným záujmom medzinárodného spoločenstva, vrátane štátov ako Slovensko, je zastavenie ďalšieho šírenia jadrových zbraní.

Dnes je hrozba vojenského konfliktu na našom území v porovnaní s obdobím studenej vojny menšia, no vylúčiť ju nemožno, pričom riziko jeho vzniku sa za posledné roky naopak zvýšilo. Dôvodom obáv sú nebezpečné precedensy v našom okolí: rusko-gruzínska vojna z roku 2008, ruská anexia Krymu a vyvolanie konfliktu na východe Ukrajiny z roku 2014. Vojny a konflikty navyše zúria aj v širšom susedstve Európy, najmä na Blízkom východe a v Afrike. Najzávažnejšie z nich sa odohrávajú napríklad v Sýrii, Iraku, Nigérii, Afganistane, Somálsku, či Južnom Sudáne. Iba v roku 2015 si sýrsky konflikt vyžiadal vyše 50-tisíc obetí² a zo svojich domovov vyhnal ďalšie desaťtisíce, čo vo veľkej miere prispelo k vypuknutiu najväčšej migračnej krízy v Európe od druhej svetovej vojny.

S cieľom chrániť priestor slobody a demokracie pred hrozbou vojenského útoku zo strany totalitného Sovietskeho zväzu bola v roku 1949 podpísaná Severoatlantická (tzv. Washingtonská) zmluva, teda spojenecká zmluva o vytvorení NATO (Organizácia Severoatlantickej zmluvy, respektíve Severoatlantická aliancia). Jej piaty článok hovorí o tom, že v prípade napadnutia členského štátu NATO mu ostatní členovia Aliancie poskytnú pomoc pri obrane územia. Uvedený princíp kolektívnej obrany (*jeden za všetkých – všetci za jedného*) dokázal počas celej studenej vojny odstrašiť nepriateľa od útoku. Dodnes nebol žiaden členský štát NATO napadnutý iným štátom. Táto odstrašovacia schopnosť Aliancie je

² Ref. 11

do veľkej miery založená na členstve troch oficiálnych jadrových mocností³, ktoré disponujú najväčšou vojenskou silou na svete.

Riziko, že sa Slovenská republika zapojí do ozbrojeného konfliktu alebo bude nejaký prebiehať priamo na jej území je menšie ako riziko vypuknutia migračnej krízy, závažného kybernetického útoku, či aktu terorizmu. Ak by však k medzištátnej alebo občianskej vojne naozaj došlo, dopady na štát a jeho obyvateľstvo by mohli byť natoľko devastčné, že ani malé riziko nemožno brať na ľahkú váhu.

Ozbrojený konflikt má dopady na všetky oblasti fungovania štátu a spoločnosti; jeho súčasťou sú vysoké straty na životoch a zdraví vojakov aj civilného obyvateľstva spôsobené vojenskou aktivitou alebo dokonca systematicky organizované vyvražďovanie a iné porušovanie medzinárodného humanitárneho práva. Ďalší ľudia sú v dôsledku ozbrojených konfliktov nútení opustiť svoje domovy a záchranu hľadať v iných štátoch alebo aspoň v relatívne bezpečnejších oblastiach vlastného štátu. Toto vytvára dodatočné humanitárne problémy a záťaž pre tranzitné a prijímajúce štáty (dlhodobým problémom je vznik utečeneckých táborov, v ktorých utečenci strávia aj niekoľko rokov alebo dokonca desaťročí). Len v susednej Ukrajine muselo v dôsledku konfliktu v Donbase utiecť z tejto oblasti vyše 1,5 milióna ľudí⁴, tisíce ďalších zahynuli. Vo vojne v Sýrii režim Baššára Asada zrejme opakovane použil medzinárodným právom zakázané chemické zbrane voči civilnému obyvateľstvu a dnes sa celkový počet obetí konfliktu odhaduje na 400-tisíc.⁵

Tradičné hrozby však nemajú len priamy fyzický efekt na životy obyvateľstva, ich následky možno sledovať aj v iných oblastiach. V stave vojny je prirodzené, že hospodárstvo štátu sa podriaďuje potrebám ozbrojených síl, ktorých zvýšené financovanie je pre prežitie štátu často nevyhnutné. V dôsledku brannej povinnosti, strát na životoch a vynúteného premiestňovania obyvateľstva dochádza aj k závažným problémom na pracovnom trhu, čo má negatívne dôsledky na hospodárstvo štátu. V závislosti od vývoja konfliktu môžu byť zničené veľké priemyselné zariadenia alebo prerušená ich výroba, trpia celé odvetvia národného hospodárstva a obyvateľstvo môže stratiť prístup aj k základným tovarom a službám ako sú elektrina, voda či zemný plyn. Bežnou súčasťou ozbrojených konfliktov je ničenie infraštruktúry protivníka (vojenskej aj civilnej), vrátane ciest, mostov, budov, či letísk.

³ Francúzsko, Spojené štáty americké a Veľká Británia, z celkového počtu 5 mocností

⁴ Ref. 13

⁵ Ref. 15

Ozbrojené konflikty majú často charakter kultúrnej katastrofy, kedy sú zničené kultúrne pamiatky miestneho až svetového významu. Jedným z najznámejších činov tohto druhu sa stalo systematické ničenie starovekého mesta Palmýra, ktoré je zapísané do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, bojovníkmi organizácie Daeš (takzvaný Islamský štát) počas vojny v Sýrii.

Tradičné hrozby síce nevymizli, no v porovnaní s minulosťou sa dostávajú do úzadia a zvyšuje sa povedomie o iných, ktoré v súčasnej dobe trápia moderného človeka.⁶ Zmena v chápaní súčasných hrozieb nastala v posledných desaťročiach ako jeden z dôsledkov rýchlo napredujúcej globalizácie.

NOVÉ HROZBY V SÚČASNOSTI

Na rozdiel od predchádzajúcich storočí sa do popredia popri tradičných hrozbách dostávajú tzv. **nové hrozby**. K najväčším hrozbám pre národnú bezpečnosť v súčasnosti patria medzinárodný terorizmus a kybernetické útoky zamerané na jednotlivé prvky kritickej infraštruktúry štátu.

To, že tento problém je naozaj závažný a aktuálny dokazuje aj návrh novej aktualizovanej podoby Bezpečnostnej stratégie Slovenskej republiky, ktorú začiatkom októbra 2017 schválila vláda SR. Vládny návrh bezpečnostnej stratégie musí teraz po vláde schváliť Národná rada SR. Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky je základným dokumentom bezpečnostnej politiky štátu, ktorý reaguje na dynamický vývoj bezpečnostného prostredia aj v kontexte zvyšujúcej sa akútnosti, intenzity a rozsahu pôsobenia bezpečnostných hrozieb práve na súčasné bezpečnostné prostredie.

Nový návrh bezpečnostnej stratégie, na ktorej pracovali odborníci z viacerých ministerstiev pod vedením rezortu diplomacie, prináša definovanie bezpečnostných záujmov SR, charakteristiku bezpečnostného prostredia, v ktorom sa nachádzame a definíciu súčasných bezpečnostných hrozieb, ktoré zahŕňajú širokú paletu konvenčných a nekonvenčných nástrojov a metód na ohrozenie bezpečnosti krajiny či regiónu.⁷ Nadväzuje na stále platnú bezpečnostnú stratégiu, ktorá bola prijatá ešte v roku 2005.

Cieľom dokumentu je reagovať na zásadné zmeny v bezpečnostnom prostredí a zdefinovať nové bezpečnostné hrozby. Jeho kľúčovým prvkom je kontinuita proeurópskej

⁶ Ref. 10

⁷ Ref. 5

a proatlantickej orientácie bezpečnostnej politiky SR založenej na širokej politickej zhode. Bezpečnostná stratégia preto zdôrazňuje význam aktívneho členstva SR v medzinárodných organizáciách, osobitne v Európskej únii (EÚ) a Severoatlantickej aliancii (NATO), ktoré zostávajú základnými piliermi jej bezpečnosti a prirodzeným priestorom pre realizáciu jej bezpečnostnej politiky. Integrácia v EÚ a NATO je inštitucionálnym vyjadrením civilizačnej príslušnosti Slovenskej republiky, posilňuje jej zahranično-politický vplyv a všestranne podporuje jej rozvoj. Pre SR sa EÚ stala životným a hodnotovým priestorom a NATO obranným a bezpečnostným pilierom. Bezpečnostná stratégia SR je vypracovaná v súlade s Globálnou stratégiou pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ a Strategickou koncepciou NATO.⁸

Štátny tajomník rezortu diplomacie Ivan Korčok v septembri uviedol, že hlavným dôvodom potreby aktualizácie tohto dokumentu je významné zhoršenie bezpečnostného prostredia, na čo musí Slovensko reagovať. Zároveň upozornil na to, že jej aktualizácia bola potrebná aj z dôvodu nových tzv. hybridných hrozieb. *"Ide o zmiešaný spôsob boja, kedy nepotrebujú takpovediac vojaci vyjsť von z kasární, napriek tomu sú štáty ohrozené, nefungujú základné funkcie štátu,"* spresnil Korčok.⁹

Bezpečnostná stratégia SR vychádza z Ústavy a legislatívy SR a zo záväzkov vyplývajúcich pre SR z členstva v EÚ, NATO, OSN a v ostatných medzinárodných organizáciách. Ako základný dokument bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky ponúka spoločnú východiskovú platformu pre ďalšie nadväzujúce stratégie a akčné plány.

Kybernetické útoky ako nový typ hrozieb v súčasnosti

Kybernetická bezpečnosť predstavuje v súčasnosti jeden z rozhodujúcich prvkov bezpečnostného prostredia Slovenskej republiky. Kybernetickú bezpečnosť môžeme definovať ako súhrn organizačných, politických, právnických, technických a vzdelávacích opatrení a nástrojov smerujúcich k zaisteniu chráneného a odolného kyberpriestoru v Slovenskej republike pre subjekty verejného a súkromného sektoru¹⁰.

Kybernetické útoky predstavujú v súčasnosti jednu z najväčších typov hrozieb, patriacich do skupiny nových hrozieb. Ich závažnosť potvrdzuje aj schválenie novej politiky NATO v oblasti kybernetickej obrany, ktorá definuje kybernetické hrozby ako potenciálny

⁸ Ref. 5

⁹ Ref. 6

¹⁰ Ref. 7

zdroj kolektívnej obrany, v zmysle článku 5 Washingtonskej zmluvy¹¹, kedy napadnutie kritickej infraštruktúry členského štátu môže viesť k odpovedi Severoatlantickej aliancie.

Kritická infraštruktúra je z pohľadu dôležitosti v prípade kybernetických útokov jednou z najviac ohrozených oblastí. Kritickú infraštruktúru môžeme v zmysle Zákona č.45/2011 Z. z. o kritickej infraštruktúre v znení neskorších predpisov charakterizovať "ako systém, ktorý sa člení na sektory a prvky. Sektorom kritickej infraštruktúry je časť kritickej infraštruktúry, do ktorej sa zaraďujú prvky, pričom sektor môže obsahovať jeden alebo viac podsektorov kritickej infraštruktúry. Prvkom kritickej infraštruktúry je najmä inžinierska stavba, služba vo verejnom záujme a informačný systém v sektore kritickej infraštruktúry, ktorých narušenie alebo zničenie by malo závažné nepriaznivé dôsledky na uskutočňovanie hospodárskej a sociálnej funkcie štátu, a tým na kvalitu života obyvateľov z hľadiska ochrany ich života, zdravia, bezpečnosti, majetku, ako aj životného prostredia."¹² Všetky zložky kritickej infraštruktúry sú pri správe informácií, komunikácií a kontrolných funkciách závislé na informačnej infraštruktúre, pričom kombinácia počítačov a komunikačných systémov tvoria základnú infraštruktúru pre ekonomiku a priemysel a sú aj hlavnou zložkou pre zaistenie bezpečnosti.¹³

Kybernetický útok ťaží z existencie kybernetického priestoru¹⁴, pričom ho delíme na úmyselný alebo neúmyselný. Medzi úmyselné útoky možno zaradiť napríklad útoky vedené so zámerom preťažiť komunikačné a informačné systémy a zamedziť tak ich fungovaniu. Neúmyselné útoky môžu vzniknúť napríklad zlyhaním pevného disku z dôvodu jeho opotrebovania alebo vplyvom chyby v programovom kóde (reštart počítačového systému v dôsledku neošetrenej situácie v programe riadiacich komponentov počítačového systému).

Kybernetické útoky sa vyznačujú niekoľkými špecifikami. Prvým špecifikom je to, že sa týka obrovského počtu ľudí, pričom sú omnoho bezprostrednejšie v porovnaní s tradičnými vojenskými útokmi. Nedostupnosť internetbankingu, výpadok internetu, e-mailu či telekomunikačnej siete sú občanmi Slovenskej republiky vnímané oveľa osobnejšie a citlivejšie ako ozbrojené konflikty v Európe a vo svete.

Ďalším špecifikom kybernetických útokov je skutočnosť, že si útoky v kybernetickom priestore nevyžadujú organizované skupiny ľudí a ani náročné materiálne zabezpečenie,

¹¹ Ref. 9

¹² § 2 Zákona č.45/2011 Z. z.

¹³ CAVELTY, M., HENSEL, S., MAUER, V., 2007, s. 67

¹⁴ REFSDAL, A., SOLHAUG, B., STOLEN, K., 2015, s. 108

pričom k ich vykonaniu je potrebný zväčša len počítač s pripojením na internet a schopnosti útočníka útok vykonať. Povaha kybernetického priestoru mu umožňuje nasadiť svoje ofenzívne kapacity v priebehu niekoľkých minút prakticky kdekoľvek, bez nutnosti fyzického prístupu k obeti či prítomnosti ozbrojených skupín alebo jednotiek. Kybernetické útoky teda majú vyšší potenciál z hľadiska ohrozenia nášho každodenného života ako hrozby, ktoré sú síce závažnejšie, no ich výskyt je menej častý a je obmedzenejší aj geograficky. Bežný človek sa dokáže pred útokmi brániť avšak miera jeho ochrany závisí na počítačovej gramotnosti a ochote rešpektovať pravidlá používania moderných technológií. Veľmi často je možné stretnúť sa aj s tým, že bežní používatelia informačných technológií neovládajú základy informačnej bezpečnosti a nedodržiavajú jednoduché pravidlá a opatrenia zamerané na zníženie pravdepodobnosti jeho vzniku.

Problémom zaistenia kybernetickej bezpečnosti je fakt, že kybernetické útoky sú v súčasnej dobe mimoriadne sofistikované a preto je obtiažne predpokladať a v konečnom dôsledku určiť, kto je jej skutočným vinníkom. Ešte ťažšie je to dokázať. Bežní užívatelia internetu mnohokrát ani len netušia, že ich počítače boli napadnuté a zneužitie hackermi, ako útočníkov spoločnosť nazýva. Väčšinu svojich kybernetických útokov hackeri vykonávajú na iných miestach než na tých, kde sa reálne nachádzajú.

Vznik bezpečnostnej hrozby môže zapríčiniť nielen vedomé konanie útočníka, ale aj systémová chyba, čo predstavuje ďalšie špecifikum pri zaistovaní kybernetickej bezpečnosti. Zraniteľnosť v systéme môže vzniknúť neúmyselne, napr. počas vývoja bežne používaného softvéru, prípadne pri jeho nedostatočnom zabezpečení a táto zraniteľnosť môže byť využitá potenciálnym útočníkom. V súčasnej dobe je existencia systémov a softvérov bez využiteľných zraniteľností prakticky nedosiahnuteľná. Jednou z možností jej eliminácie je dostatočný bezpečnostný audit v procese vývoja softvéru, aplikácie, či operačného systému. Takisto je nevyhnutné softvér priebežne aktualizovať a nepoužívať jeho zastaranú verziu. Ako dobre vieme, toto nie je problém len z hľadiska finančného (výmena operačného systému alebo prechod na vyššiu verziu vyžaduje ďalšie finančné náklady), ale niektoré špeciálne aplikácie sú vyvinuté len pre konkrétnu verziu operačného systému alebo hardvéru.

Hybridné hrozby

Situácia na juhu a východe Ukrajiny je varovaním, že ozbrojený konflikt v Európe nemusí mať iba podobu priameho vojenského stretu medzi štátmi, ale aj hybridnú podobu zahŕňajúcu celú zmes konvenčných a nekonvenčných nástrojov a metód. Nový typ hrozby - hybridnú hrozbu môžeme definovať ako súbor nátlakových a podvratných činností,

konvenčných a nekonvenčných, vojenských a nevojenských metód a nástrojov, využívaných koordinovane na dosiahnutie konkrétnych politických cieľov bez formálneho vyhlásenia vojny. Zahŕňať môžu ovplyvňujúce, centrálné riadené spravodajské a informačné pôsobenie, pôsobenie neštátnych aktérov, vrátane polovojenských skupín, či nasadenie ozbrojených síl štátneho aktéra bez označenia. Takéto hybridné aktivity sa môžu začať skôr než dôjde k otvorene deklarovaným vojenským operáciám. Polarizujú spoločnosť, vnášajú neistotu, a tým podkopávajú legitimitu, dôveryhodnosť, akcieschopnosť štátnych inštitúcií a demokratický ústavný poriadok a majú tak negatívny vplyv na realizáciu bezpečnostných záujmov Slovenskej republiky. Hybridné aktivity môžu byť zamerané aj na oslabovanie podpory verejnosti pre plnenie medzinárodných záväzkov, či ochromenie reakcie medzinárodného spoločenstva.

Prvky hybridného spôsobu vedenia vojny:

- pri dosahovaní politických a strategických cieľov narastá úloha a význam nasadenia nevojenských/nesilových nástrojov a v mnohých smeroch svojou efektívnosťou prekonáva účinky použitia ozbrojenej sily;
- smer hlavného úsilia politických, ekonomických, informačných, humanitárnych a ostatných nevojenských opatrení je orientovaný na rast protestného potenciálu cieľového obyvateľstva;
- uvedené nástroje sú skryto podporované vojenskými prostriedkami vrátane informačných operácií a aktivít síl špeciálneho určenia;
- otvorené použitie sily, často pod rúškom operácie na podporu mieru či znižovanie krízového napätia, je nasadzované len v konkrétnej fáze vývoja, často až na dosiahnutie finálneho úspechu v konflikte.

Typickým príkladom hybridných hrozieb na bezpečnosť krajiny bola anexia krymského polostrova na jar v roku 2014, kedy bola Ruskou federáciou využitá široká škála vojenských (symetrických i asymetrických), politických, ekonomických, informačných, propagandistických, diplomatických a kybernetických prostriedkov vedenia boja. Ruská invázia na Kryme ukázala, že nešlo o priame zlikvidovanie nepriateľa, ale jeho ovládnutie. Použitie konvenčnej vojenskej sily sa stalo takmer nepotrebné, pretože ovládnutím mysli krymského obyvateľstva, vojakov, námorníkov a príslušníkov ďalších ozbrojených zložiek došlo k tomu, že títo pod informačným a psychologickým vplyvom zradili vlastný štát a podporili agresora a tým umožnili Rusku dosiahnuť vytýčený cieľ.

VOJENSKÉ REFLEXIE

Podľa Čekinova a Bogdanova má vojna novej generácie celkovo 8 fáz¹⁵, z ktorých väčšina z nich bola využitá aj v rámci krymského scenára:

Prvá fáza: nevojenská asymetrická vojna, zahŕňa informačné, morálne, psychologické, ideologické, diplomatické a ekonomické opatrenia ako súčasť plánu pre vytvorenie priaznivej politickej, ekonomickej a vojenskej situácie.

Druhá fáza: sa vyznačuje špeciálnymi operáciami, ktoré majú uviesť do omylu politických a vojenských lídrov (vrátane západných) prostredníctvom koordinovaných opatrení vykonávaných diplomatickými kanálmi, médiami a vrcholovým štátnymi úradníkmi a vojenskými agentúrami, ktoré úmyselne šíria nepravdivé (falošné) údaje, príkazy, smernice a nariadenia.

Tretia fáza: zastrasovanie, klamanie, a podplácanie vládnych a vojenských funkcionárov a dôstojníkov s cieľom donútiť ich neplniť svoje služobné povinnosti. (Táto fáza bola na Kryme využitá aj proti podnikateľom, ktorých podnikateľské aktivity boli previazané s Ruskom).

Štvrtá fáza: destabilizujúcou propagandou zvýšiť nespokojnosť medzi obyvateľstvom, posilnenú príchodom ruských ozbrojených skupín (nevojenských), zapojením miestnych ozbrojených skupín (z kriminálneho prostredia) a stupňujúce rozvracanie situácie.

Piata fáza: vytvorenie bezletovej zóny nad celou krajinou, ktorá má byť napadnutá, zavedenie blokad a rozsiahle využitie súkromných militarizovaných spoločností (súkromných bezpečnostných služieb, vojenských agentúr) v úzkej spolupráci s ozbrojenými opozičnými jednotkami.

Šiesta fáza: začatie vojenskej akcie, ktorej bezprostredne predchádzali rozsiahle prieskumné a diverzné činnosti. K tomu sú využité všetky typy, formy, metódy a sily, vrátane síl špeciálnych operácií, kozmický, rádiový, elektronický prieskum, diplomatická, spravodajská a priemyselná špionáž. V rámci tejto fázy sú realizované vysoko presné zásahy kľúčových objektov.

Siedma fáza: kombinácia cielenej informačnej operácie, elektronického boja, kozmickej operácie, nepretržité letecké obťažovanie v kombinácii s využitím vysoko presných zbraní, odpaľovaných z rôznych platforiem (ďalekonosné delostrelectvo a zbraní

¹⁵ Ref. 12

založených na nových fyzikálnych princípoch, vrátane mikrovlnného žiarenia, nelegálnych biologických zbraní).

Ôsma fáza: zlikvidovanie posledných bodov odporu a zničenie posledných bojujúcich nepriateľských jednotiek pomocou špeciálnych operácií vedených prieskumnými jednotkami. Tie majú za cieľ identifikovať nepriateľské jednotky, ktoré prežili a odovzdávajú o nich súradnice svojim útočiacim raketových a delostreleckých jednotkám. Výsadežovou operáciou sa zabezpečí obkľúčenie vzdorujúcich bodov. Operáciu konečného vyčistenie terénu zabezpečia pozemné jednotky.

Pri porovnaní krymského scenára s hore uvedenými ôsmimi fázami vojny novej generácie postačovalo Rusku na ovládnutie dôležitých administratívnych a vojenských objektov ako aj na získanie dôvery obyvateľstva Krymu, prvých **päť fáz** uvedeného scenára bez nutnosti vedenia bojovej činnosti, v rámci ktorého bolo Ruskom úspešne využité rozsiahle nasadenie nevojenskej sily vo forme informačnej, psychologickej a kybernetickej vojny. V prípade civilného obyvateľstva a príslušníkov ozbrojených síl protivníka bol vytváraný pocit beznádeje a nedôvery v prípadnú výhru ako aj nenávisti k vlastnej vláde. K tomu bola významným spôsobom využitá cenzúra, informačná propaganda ako aj psychologická vojna.¹⁶

Hybridné hrozby predstavujú v súčasnosti nový typ hrozieb, vnímaných ako veľmi silný a komplexný spôsob vedenia moderného ozbrojeného konfliktu, pričom je možné predpokladať, že bude v budúcnosti naďalej realizovaný nielen Ruskou federáciou, ale aj ostatnými krajinami sveta.

ZÁVER

Nové javy a procesy v politickej, ekonomickej i sociálnej rovine medzinárodných vzťahov na začiatku dvadsiateho prvého storočia vedú k dôležitej zmene pohľadu na bezpečnosť, ktorá bola donedávna chápaná predovšetkým v kontexte vojny a mieru. Do popredia vstúpili nové bezpečnostné hrozby prevažne nevojenskej povahy, ktoré si vyžadujú zmenu prístupu k zaisteniu bezpečnosti, nakoľko ich už nie je možné eliminovať vojenskými prostriedkami. Kybernetické útoky, ale aj napríklad využívanie najnovších informačných technológií na šírenie propagandy podporujúcej zahranično-politické ciele

¹⁶BESKID, J., 2014, s. 29

a stratégiu niektorých štátov sveta¹⁷, sú v súčasnosti súčasťou nových typov bezpečnostných hrozieb, tzv. hybridných hrozieb. Hrozieb, ktoré sú svojim konceptom a povahou omnoho nebezpečnejšie a sofistikovanejšie, v porovnaní s tradičnými hrozbami, ktorým sme donedávna čelili. Tieto hrozby sa stávajú jednou z najvýznamnejších výziev dnešnej doby a preto je nevyhnutné, aby štáty na národnej úrovni prijímali také záväzky a opatrenia, ktorými by boli schopné garantovať bezpečnosť svojich občanov a zabezpečiť svoju územnú suverenitu a zvrchovanosť.

LITERATÚRA

- [1] BESKID, J., *Vojna novej generácie realizovaná na Kryme*. In Národná a medzinárodná bezpečnosť 2014 – zborník vedeckých a odborných prác. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika, 2014, s. 24-32. ISBN 978-80-8040-495-6.
- [2] CAVELTY, M., HENSEL, S., MAUER, V., *Power and Security in the Information Age*. Hampshire: Ashgate Publishing, 2007, ISBN 978-0-7546-4947-2, 167 s.
- [3] REFSDAL, A., SOLHAUG, B., STOLEN, K., *Cyber-Risk Management*. Switzerland: Springer International Publishing, 2015, ISBN 978-3-319-23569-1, 145 s.
- [4] ŠIMÁK, L. a kol. *Terminologický slovník krízového riadenia*. Žilina: Fakulta špeciálneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, 2005, ISBN 80-88829-75-5, 44 s.
- [5] Bezpečnostná stratégia SR (návrh): <<http://mepoforum.sk/wp-content/uploads/2017/09/N%C3%A1vrh-Bezpe%C4%8Dnostnej-strat%C3%A9gie-SR.pdf>> [2017.10.22. 16:20]
- [6] Bezpečnostné prostredie sa zmenilo k horšiemu, Slovensko príde s novou stratégiou: <<https://domov.sme.sk/c/20646553/bezpecnostna-strategia-sr-ivan-korcok-mz-sr-riziko-hrozba.html>> [2017.10.21. 17:00]
- [7] Kybernetická bezpečnosť: <https://cybersec.sk/wp-content/uploads/2016/10/Kyberneticka-bezpecnost_SSPI.pdf> [2017.11.24. 11:00]
- [8] Ministr obrany Stropnický v OVM: Rusko financuje dezinformační kampaň po západní Evropě: <<http://www.securitymagazin.cz/zpravy/ministr-obrany-stropnicky-v-ovm-rusko-financuje-dezinformacni-kampan-po-zapadni-evrope-1404053863.html>> [2017.10.22. 21:00]
- [9] NATO Article 5 and Cyber Warfare: NATO's Ambiguous and Outdated Procedure for Determining When Cyber Aggression Qualifies as an Armed Attack: <<https://cip.gmu.edu/2016/08/16/nato-article-5-cyber-warfare-natos-ambiguous-outdated-procedure-determining-cyber-aggression-qualifies-armed-attack/>> [2017.10.22. 18:00]

¹⁷ Ref. 8

- [10] Nové hrozby: <<https://slovaksecurity.org/wp-content/uploads/2016/09/Nove-hrozby.pdf>> [2017.10.22. 10:30]
- [11] Piaty rok občianskej vojny v Sýrii bol zatiaľ najhorší: <<https://spravy.pravda.sk/svet/clanok/386422-piaty-rok-obcianskej-vojny-v-syrii-bol-zatial-najhorsii/>> [2017.10.21. 10:30]
- [12] The Nature and Content of a New - Generation War: http://www.eastviewpress.com/Files/MT_FROM%20THE%20CURRENT%20ISSUE_No.4_2013.pdf> [2017.10.19. 13:00]
- [13] The Ukrainians starting a new life – in Russia: <<https://www.theguardian.com/world/2016/jan/05/ukrainian-russia-refugee-conflict>> [2017.10.19. 21:30]
- [14] Tradičné hrozby a ich význam v súčasnosti: <https://slovaksecurity.org/wp-content/uploads/2016/08/Tradicne-hrozby_SSPI.pdf> [2017.10.18. 11:25]
- [15] Syria death toll: UN envoy estimates 400,000 killed: <<http://www.aljazeera.com/news/2016/04/staffan-de-mistura-400000-killed-syria-civil-war-160423055735629.html>> [2017.10.22. 13:00]
- [16] Zákon č. 45/2011 Z. z. o kritickej infraštruktúre v znení neskorších predpisov

Recenzent:

prof. Ing. Vojtech JURČÁK, CSc.,

A HISTORICAL OVERVIEW OF THE FORMATION OF THE UKRANIAN TERRITORIAL DEFENSE BATTALIONS

Gyula NÉMETH

University of Óbuda Doctoral School on Safety and Security, Budapest, Hungary

E-mail: nemethgyu@t-online.hu

ABSTRACT

The rapid expansion of the Ukraine territorial integrity processes surprised not only the word public opinion but also the Ukraine oligarch class and them federates who helped to overthrow the Janukovich government. They did not expect that thanks to the voted language law by the new parliament, the expansion of the aggressive Ukrainian nationalism and Russia's more and more active engagement would effect in Crimea separating from Ukraine in March. In April, Southeast Ukraine (namely the Donetsk and Luhansk region) started a rebellion against the government. All the incidences could be characterized by the Ukranian army's unability and unwillingness to fight against their own people (currently the Ukrainian government states that all rebels are terrorists). The newly elected leaders – almost all of them were ministers or advisers of the previous governments – were alarmed that Ukraine – the country which cannot boast with independence roots since too long – might follow the example of Yugoslavia and could break up into several parts. The interim president of Ukraine, Oleksandr Turchinov signed the „Anti Terrorist Operations” degree on the 14th of April 2014, which was applied to Southeast Ukraine. Parallel to that, the government announced that they have formed the first volunteer territorial defence battalion called Dnepr. Shortly newer battalions were formed: The Donbas, The Kiev, The Azov and The Aidar etc. The manpower of the corps was counting between 400 to 500 people. The purpose of this publication research is to observe and define the external and internal factors which led to a situation in which a country that lately has had the forth largest and up-to-the-minute army in the world, nowadays has to encounter an inner conflict in which volunteer military battalions depending mainly on parties or oligarchs could gain ground in the country and still not controlled fully by the government.

Keywords: Ukraine, Russia, Crimea, army, battalion. Ukrainian National Guard, Volunteer Territorial Defence Battalion

(the keywords should be changed and modified to corresponded with the text!)

1 INTRODUCTION

Many dispute the circumstances of the current political elite's accession to power, others find it illegitimate. Especially Russians and their allies state that it was a military coup. According to them the elections were not fair because the representatives of the Party of Regions were not given the chance to challenge themselves to acquire power and who thought differently were killed or intimidated.¹

Despite the powerful censorship, recordings have seen light where Ukrainian nationalists were seen assaulting politicians who were loyal to the former elite, other forms of humiliations were also used regularly and methodically (for example one representative was beaten on the streets at night and after that he was thrown into a dustbin).²

The newfound parliament majority has accepted the law on the 23th of February 2014, which, significantly reduced the minorities' right to use their own language (Закон України „Про засади державної мовної політики”). Despite the promises have been made by Ukrainian politicians and the proposals of the OSCE the draft applies anti-minority terminology.³

The law defines Ukraine as a nation-state and the languages of the minorities are defined as foreign languages. According to the draft law foreign languages are not allowed to be used at county level, while in cities and villages only with specific permission.

In addition they deleted the law which was accepted in the summer of 2012 and was more permissive regarding the usage of minority languages.

Nowadays it is hard to tell that during those chaotic times why this specific law was the most vital to adopt, as the first signs of the overcoming chaos became visible at that time.

(The parliament was meeting on a Sunday in order to accept the new language law.)

¹ Available at: <http://www.interfax.ru/world/396601> (downloaded: 02.02.2017)

² Available at: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/11145381/Up-to-a-dozen-Ukraine-officials-dumped-in-wheelie-bins.html> (downloaded: 02.02.2017)

³ Available at: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3314338-turchynov-otkazalsia-podpysat-reshenye-rady-ob-otmene-zakona-o-yazykakh> (downloaded: 02.02.2017)

The fact is, that the language law would not only have reduced the Russian minority's rights but also the Hungarian, Polish and Romanian minorities' rights as well. In practice this meant that using another language than Ukrainian was forbidden or restrained strictly.

Such restriction of the Romanian minorities' rights doesn't seem to be acceptable, but the Ukrainian nationalists are not willing to tolerate other cultures' mother tongue language practice other than their own. Even the presence of minorities elicits emotional storms amongst them.

This fact remains unchangeable even if the law was then not ratified.

Together what has been seen on the Maidan Square, the expansion of the ultranationalists and the intervention of the Russians ended in the separation of Crimea from Ukraine.

Right after the referendum, Crimea asked to join to the Russian Federation and it got approval. By the same token, this process has emerged at Southeast Ukraine as well – where the majority of the population was Russian – and the Carpathian's area was not calm as well.⁴

The new political elite feared that civil war could easily break out.

At that time the quarter of the Ukrainian army was stationing at Crimea. All force of the peninsula's army put down their guns without any shots. The Turchinov led government has recognized that they cannot expect their army's undoubting loyalty so they felt urgent need to show power in order to prevent the independence endeavours at the inhabited areas. They wanted to deter the Russian friendly powers from their intention to establish autonomy.

Arsen Avakov Interior Minister intended to „clean-up” the eastern part in less than 48 hours, however 2,5 years has passed and the parties are still unable to agree.⁵

Since, the civil war is still taking place with smaller or bigger breaks, sacrificing both civil and military life's day after day. The Interior Minister has seen the enforceability of his plan in the formation of an armed force that is loyal to the old/new authority elite, while being independent from the Army. A force that is committed to the nation and able to defeat all dissident armed groups.

⁴ Available at: https://www.nytimes.com/2014/03/17/world/europe/crimea-ukraine-secession-vote-referendum.html?_r=0 (downloaded: 03.02.2017)

⁵ Available at: <http://glavcom.ua/news/174315-vopros-s-luganskimi-separatistami-reshitsja-v-techenie-48-chasov---avakov.html> (downloaded 03.02.2017)

These forces were made up of the Volunteer Territorial Defence Battalions, of the manpower remained after the liquidations of the internal corps, the Ukrainian National Guard (UNG), the National Security Service's special troops and the renewed army's special forces.

I will not discuss all new or renewed military or paramilitary organizations but my intention is to explain those forces that received international attention.

2 FORMATION OF THE UKRAINIAN NATIONAL GUARD

The Ukrainian National Guard was founded on the 12th of March 2014, ratified by the Parliament. ЗАКОН УКРАЇНИ Про Національну гвардію України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 17, ст.594)". Suitably to Oleksandr Turchinov's plans- who was the President of the Parliament as well as the Interim head of the state – the table of the organization was determined in 60.000 people which number could be increased later on by a new parliamentary decision.⁶

Figure 1 The arm signal of the Ukrainian National Guard⁷

The arm signal can be incorporated into one picture! I do not think that army insignia is that important!

The new organisation was created by the subordinated old Interior Ministry organizations, with the aim of protecting the country from criminals, from external aggressors and to fight against terrorism.

The reasons why the reorganization of the interior powers and the recreation of the UNG have been made:

- to release the „old” employees filling up the important positions and to appoint new people loyal to the new system,
- by suggesting the illusion of organizational reformation firing Janukovich loyal employees,

⁶ Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/876-18> (downloaded: 04.02.2017)

⁷ Available at: <http://www.iarex.ru/news/50640.html> (downloaded: 04.02.2017)

- to acquire the control of all criminal databases,
- to create new ideological foundations.

The Ukrainian National Guard was functioning between 1991 and 2000, the dissolution of the former UNG was decided by Leonid Kuchma, then-President. The specific causes were not explained but according to some press reports, corruption and personal conflicts have led to the dissolution of the first National Guard. The newly established „second” Ukrainian National Guard has been actively involved in the battles from the very beginning.⁸

Their greatest success was the recapture of the Sloviansk city and soon they played a major role in recapturing Kramatorsk, an other important city in Donbas. These cities became the symbol of the insurgents of Donbas. The city Sloviansk with its 100.000 people resisted for several months and the Guard has suffered huge losses before recapturing it. The Ukrainian National Guard also played a big role in battles at Donetsk Airport. They must have suffered huge losses in terms of human sacrifices but credible information has not been provided about the real facts. The information provided by both parties shows a big different. The guard is fully financed by the government, the members get fees from the government and are entitled to social benefits. As the Interior Ministry organizations were disbanded, the necessary infrastructure (namely barracks, training bases, armour and other devices) remained available. Therefore the initial conditions for provision were provided. The main task was the successful implementation of the recruitment and to ensure the material conditions needed for the training of the staff. By keeping the loyal military personnel, by launching the war tax and restructuring the budget the conditions become guaranteed. Today the Ukrainian National Guard is actively involved in the war and besides this, it plays a peacemaker role.⁹

3 OVERVIEW OF THE FORMATION OF VOLUNTEER TERRITORIAL DEFENSE BATTALIONS

The Interim President of Ukraine and The President of the Parliament in this term signed the regulation on the 14th of March 2014 which allowed to start the „Anti Terrorist Operation” in Southeast Ukraine. (УКАЗ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року "Про невідкладні

⁸ Available at: http://www.aif.ru/euromaidan/uadontknows/chto_takoe_nacionalnaya_gvardiya_ukrainy_i_zachem_ee_hotyat_vossozdat (downloaded: 06.02.2017)

⁹ Available at: <http://gordonua.com/publications/zavtra-byla-voyna-god-nazad-terroristy-nachali-zahvat-slavyanska-75620.html> (downloaded: 07.02.2017)

заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України").¹⁰

Parallel to that they announced that the first volunteer territorial defence battalion-Dnyepri- was established. Shortly new battalions have come to life, the Donbas and Kiev, in May the Azov and the Aidar. The Government propaganda painted a picture of these battalions as spontaneously founded alignments made up of voluntary patriotics while the Russian and Breakaway Republics leaders shortly started to describe them as „punitive battalions”. Their operation is even judged worse than the German invaders’ in the second Word War, their brutality and treatment of the peaceful population is judged worse than the German soldiers’.¹¹

I will not take side of either points of views, but I will present the main features of their formation and present the operation territory of the volunteer territorial defence battalions.

After the formation of the first volunteer territorial defence battalion, dozens of armed organizations were created. Today there are more than 40. Some has integrated into the National Army or the National Gurad but the majority still invariably operates. Each political party, major oligarchs and important political people thought it important to establish one or more volunteer territorial defence battalions, proving their commitment for the public and the old/new political elite. The population welcomed their appearance, significant donations have helped their operation at the beginning. It can not be ruled out completely that oligarchs (for example: Igor Kolomiski, dollar billionaire, Governor of Dnepropetrovsk) might have had an unconcealed intention to create a powerful private army which is ready to protect themselves against political showdowns and could be used as excellent weapon for political arm-twisting.¹²

To prove my claim, I am going to present the best-known volunteer territorial defence battalion foundations and their main characteristic features.

3.1 Dnepr volunteer territorial defense battalion

Dnepr was established on the 14th of April 2014, under the supervision of the Ministry of Interior, at the headquarters of the so-called „National Defence Regiment” which was

¹⁰ Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/405/2014> (downloaded: 08.02.2017)

¹¹ Available at: <https://www.novayagazeta.ru/articles/2015/03/26/63534-batalony-kolomoyskogo-ostayutsya-v-rezerve> (downloaded: 10.02.2017)

¹² Available at: <http://rian.com.ua/story/20140903/356687226.html> (downloaded: 10.02.2017)

formed in February. The staff was recruited from the Dnyepropetrovsk region led by Igor Kolomojszkij. They were looking for people who have had military or police experience or who have taken part in any local war. Jurij Bereza was appointed as the commander of the battalion, who was the leader of the National Defence Staff. The soldiers of the battalion received mainly hand weapons (pistols or assault rifles), their official uniform was black.¹³

Their operations are directed by the Ministry of Interior, the operating conditions are provided by the ministry. The administration of the region is ensured by Igor Kolomojszkij Russian billionaire oligarch, by the local wealthy entrepreneurs and the offerings of the population. The battalion's primary functional area is the Dnepropetrovsk region but currently they perform service at Donetsk region. The battalion's operation is widely criticized. Their ferocity against the Russian friendly population shocked other commanders making them furious as well. The Russian propaganda's official statements methodically mention this battalion as Kolomojski's private army. The battalion's soldiers were involved in fights from the very beginning, both sides reported serious losses, but there is no official, acceptable data of the real number of victims. The military successes (for example: „the cleaning” of Mariupol), and the reliability of financing encouraged them to establish the so-called Dnepr-1 and Dnepr-2 volunteer territorial defence battalions, the circumstances and characteristics of their establishing were the same as Dnepr's.¹⁴

Figure 2 The arm signal of Dnepr¹⁵

¹³ Available at: <http://colonelcassad.livejournal.com/3367498.html> (downloaded: 11.02.2017)

¹⁴ Available at: <http://www.mk.ru/politics/2014/05/12/armiya-kolomoyskogo-iznutri-kak-gotovyat-dobrovoltsev-v-batalon-dnepr.html> (downloaded: 12.02.2017)

¹⁵ Available at: <http://dnipro1.com.ua/en/> (downloaded: 11.02.2017)

Currently, the Dnepr is actively playing role in the implementations of „Anti-terrorist” operations. Meanwhile these battalions were merged and they received regiment classifications.

3.2 Donbass volunteer territorial defence battalion

This battalion was established in April 2014 by Semion Semechenko in Dnepropetrovsk city, he was appointed as the commander of this organization. The leadership of Donetsk county didn't support Semechenko's initiative, but Igor Kolomoiski, the Governor of Dnepropetrovsk county offered his hand and handed over his own pioneer camp. Semechenko denies that he has ever received any helping hand from Kolomoiski, he told that they maintained their existence by the donations of the population. When this battalion came to existence the process of their formation was continuously supported by the Dnepropetrovsk National Defence Staff, later they became a functional part of the Dnepropetrovsk National Defence Regiment, as the „M” organism.¹⁶

On the 30th of April 2014 the Ukrainian Ministry of Defence legalized the formation of Donbass volunteer territorial defence battalion in a statement. Proposed by Arsen Avakov the Donbass battalion became a part of the Ukrainian National Guard on the 29th of May 2014.

They aimed to participate in the implementations of special operations as well as to take part at the eastern boarder's guarding tasks. The Donbass volunteer territorial defence battalion is one of the armed unit in which many foreign soldiers (Spanish, Georgians, Russians, French, Belarusians) were performing voluntary service. The Eastern-Ukrainian and Russian press deemed this organization as Neo-nazis. They mentioned the offensive arm symbolism (No. 3 picture) as an evidence. The battalion's emblem is based on a triangular harpoon, with a Nazis half-folded upturned eagle wing. This insignia has been used by the Wehrmacht since 1935.

The formation currently wears the 'Ukrainian Ministry of Defence 24 Defence Battalion' name, with soldiers who are no longer volunteers but also professionals.¹⁷

¹⁶ Available at: <http://www.battalion-donbass.info/ru/about/> (downloaded: 14.02.2017)

¹⁷ Available at: <http://odnarodyna.org/content/nemeckie-voyska-v-donbasse-nevyuchennye-germaniey-uroki-istorii> (downloaded: 14.02.2017)

Figure 3 The arm signal of unit Donbass¹⁸

3.3 Kiev-1 (Kiev-2) volunteer territorial defence battalion

This organization was founded in April 2014, as a special police patrol service directed by the Interior Ministry. The main goal of this battalion was maintaining public security in Kiev and in Eastern Ukraine. In the first period of time, during the recruitment, „Maidan” followers applied, afterwards other volunteers were recruited from elsewhere. Its weaponry in addition to hand-held weapons was supplemented with armour vehicles too. The operation conditions were assured by the Interior Ministry, but they received significant voluntary donations.

During the first weeks, the battalion supervised the public security of the capital, Kiev, in May they participated in preventing 'the Odessa uprising', from June beside Kiev they fulfilled patrolling and military tasks at the Eastern country side. Some, mainly the pro-Russian sources keep count as Arsen Avakov's private army, in which his son Aleksandr Avakov performs service.¹⁹

The commander of battalion, Jevgeni Dendej meanwhile became member of the parliament, like many of the commanders did so, who participated in fights against rebels in Donetsk and Luhansk. By the merge of Kiev-1 and Kiev-2 battalions the Kiev Regiment came into existence with special functioning as a professional Interior Ministry corp.²⁰

¹⁸ Available at: <http://www.bat-donbass.com/> (downloaded: 14.02.2017)

¹⁹ Available at: <http://kyiv.npu.gov.ua/ru/publish/article/223492> (downloaded: 14.02.2017)

²⁰ Available at: <https://inforesist.org/komandir-batalona-kiev-1-my-obyavlyaem-oxotu-na-girkina/> (downloaded: 14.02.2017)

Figure 4 The arm signal of Kiev-1²¹

3.4 Azov Regional Voluntary Protection Battalion

The decision about the formation of the battalion was made on the 4th of May in 2016, at Mariupol city in Donetsk county, its service is supervised by the Ministry of Interior.

Igor Kolomojskij and Arsen Avokov played a huge role in establishing the battalion. The members of the armed force became famous as „Men in black”. Later the headquarter of the battalion was moved to the Berdiansk.²²

The soldiers being in attendance here are feeling quite close to the neo-Nazi ideology. The members were mainly recruited from the Majdan square protesters, but football hooligans and members of the “Patriots of Ukraine” organization also served in the battalion. Andrej Bileckij was appointed for the position of the commander of the unit, he has spent 2,5 year in prison in Harkov for his fascist views and other common offenses, and only released after the “victory” of the Majdan square. He is attacked even in Ukraine for his neo-nazi views, and his supporters threatened him many times that they will break down financing funds. The battalion is equipped mostly with handguns, assault rifles and machine guns, they participated in all known combat operations (Mariupol “Clean up”, Battle of the Doneck International Airport). They became famous for their ferocity against the prisoners of war, and against the rebellion supporting population. The public opinion of the battalion is contra dictionary, because of their views most of the patrons have turned away from them.²³

²¹ Available at: <http://nbnews.com.ua/ru/news/123081/> (downloaded: 17.02.2017)

²² Available at: <http://azov.org.ua/about-azov/> (downloaded: 17.02.2017)

²³ Available at: <http://112.ua/politika/taruta-batalon-azov-pomog-sohranit-territoriyu-donbassa-i-spas-mariupol-ot-boevikov-325606.html> (downloaded: 17.02.2017)

It is worth to note the arm signal. (No. 5 picture)

Figure 5 The arm signal of the Azov unit²⁴

In front of the arm signal the wolfsangel (wolf nail or wolf hook) can be seen. The signal was once used by the German Waffen SS, among others the Reich-division used it. Some critics say that the sign trustworthily reflects the ideology of the battalion. The recruitment of the battalion is still on going, volunteers can apply personally or by an electronic form.

3.5 Ajdar Regional Voluntary Protection Battalion

The battalion was formed in May 2014, under the supervision of the Ministry of Defence.

It came to life under the name of the 24th Assault Battalion”. Its name is coming from the most significant river of the Luhansk county, Ajdar. The commander of the battalion was Sergej Melnicuk. Like in other voluntary battalions, most of the candidates were coming from the soldiers of the Majdan Square. Their number of the soldiers exceeded 500 people, their weaponry was made up of mostly handguns and assault rifles, but later on they were equipped with armoured vehicles. The battalion is financed by the state, but they receive donations and the soldiers get salary. Their main objective is to fulfill the patrolling tasks at the regions of the Luhansk county. During the fights the soldiers have suffered significant losses and they were accused with ferocity against the prisoners and peaceful civilians.²⁵

²⁴ Available at: <http://politrussia.com/politkasha/natsisty-na-voyne-batalon-azov-335/> (downloaded: 17.02.2017)

²⁵ Available at: <http://www.pravda.com.ua/articles/2014/07/21/7032532/> (downloaded: 20.02.2017)

On the 29th of January 2015 Sergej Melnicuk announced the practical termination of the battalion, nonetheless later on they tried to close down the roads in Kiev and occupy the building of the Ministry of Defence.²⁶

At the moment Melnicuk is a member of the parliament, also the world's 12th richest person according to his electronic -presumably wrong- wealth declaration. His parliamentary immunity was suspended to enable him to answer all the war crimes committed by his battalion.

Figure 6 The arm signal of the Ajdar unit²⁷

4 CONCLUSION

When I started to write this publication I aimed to get answer for the question, why Ukrainian army and political leadership contributed to transfer the national tasks dealing with the nation's external and internal defence to newly recruited semiprofessional armies.

To understand the answer in depth I needed to recognize the Ukrainian National Army's moral status, technical equipment and skill level.

I came to the conclusion that than leaders and currently leaders were and are aware of the danger of founding such uncontrolled semiprofessional armies. Understandably, those leaders who were worried about the territorial unit of Ukraine tried to choose lesser of two evils.

In order to avoid the disintegration of Ukraine they supported founding volunteer territorial defence battalions.

The oligarchs perceived well the historical importance of this situation therefore they played active role in founding volunteer territorial defence battalions. They achieved 3 important goals.

²⁶ Available at: <http://gordonua.com/news/war/kombat-melnichuk-batalon-aydar-rasformirovan-63851.html> (downloaded: 20.02.2017)

²⁷ Available at: <http://kapterka.com.ua/flag-ato/dobrobaty/flag-batalion-aydar-24-mo> (downloaded: 20.02.2017).

Firstly, they are sparkling in people's eyes as patriots and country's saviors. Secondly, they can expect their armies' support in case of danger. Thirdly, as a payment for their patriotism, they are getting important orders regarding military purchases.

Now, the situation seems to be regularized because these battalions are continuously integrating into the national law-enforcement structures, their operation's legal background is criticised by fewer and fewer.

The Ukrainian leaders reached their most vital goals, the country's territorial units' further disintegration and to stamp out further rebellions. At least the half of Donetsk and Luhansk counties are controlled by the government loyalty powers, the National Army. In Odessa and Harkiv counties the rebels are seeming to decline. Nonetheless, the fights fought for Ukrainian territories are taking victim's lives each day from both of sides.

LITERATURE

- [1] Партия регионов отказалась от участия в парламентских выборах на Украине, Available at: <http://www.interfax.ru/world/396601> (downloaded: 02.02.2017).
- [2] Available at: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/11145381/Up-to-a-dozen-Ukraine-officials-dumped-in-wheelie-bins.html> (downloaded: 02.02.2017).
- [3] Available at: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3314338-turchynov-otkazalsia-podpysat-reshenye-rady-ob-otmene-zakona-o-yazykakh> (downloaded: 02.02.2017).
- [4] Available at: https://www.nytimes.com/2014/03/17/world/europe/crimea-ukraine-secession-vote-referendum.html?_r=0 (downloaded: 03.02.2017).
- [5] Available at: <http://glavcom.ua/news/174315-vopros-s-luganskimi-separatistami-reshitsja-v-techenie-48-chasov---avakov.html> (downloaded 03.02.2017).
- [6] Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/876-18> (downloaded: 04.02.2017)
- [7] Available at: <https://www.novayagazeta.ru/articles/2015/03/26/63534-batalony-kolomoyskogo-ostayutsya-v-rezerve> (downloaded: 10.02.2017).
- [8] Available at: <http://rian.com.ua/story/20140903/356687226.html> (downloaded: 10.02.2017).
- [9] Полк «Днепр» в боях на Донбассе Available at: <http://colonelcassad.livejournal.com/3367498.html> (downloaded: 11.02.2017).
- [10] Available at: <http://www.mk.ru/politics/2014/05/12/armiya-kolomoyskogo-iznutri-kak-gotovyat-dobrovoltsev-v-batalon-dnepr.html> (downloaded: 12.02.2017).
- [11] Available at: <http://www.battalion-donbass.info/ru/about/> (downloaded: 14.02.2017).

- [12] Available at: <http://odnarodyna.org/content/nemeckie-voyska-v-donbasse-nevyuchennye-germaniey-uroki-istorii> (downloaded: 14.02.2017).
- [13] Available at: <http://kyiv.npu.gov.ua/ru/publish/article/223492> (downloaded: 14.02.2017).
- [14] Available at: <https://inforesist.org/komandir-batalona-kiev-1-my-obyavlyaem-oxotu-na-girkina/> (downloaded: 14.02.2017).
- [15] Available at: <http://azov.org.ua/about-azov/> (downloaded: 17.02.2017).
- [16] Available at: <http://112.ua/politika/taruta-batalon-azov-pomog-sohranit-territoriyu-donbassa-i-spas-mariupol-ot-boevikov-325606.html> (downloaded: 17.02.2017).
- [17] Available at: <http://www.pravda.com.ua/articles/2014/07/21/7032532/> (downloaded: 20.02.2017).
- [18] Available at: <http://gordonua.com/news/war/kombat-melnichuk-batalon-aydar-rasformirovan-63851.html> (downloaded: 20.02.2017).

Reviewer:

prof. Klára Siposné KECSKEMÉTHY, CSc.

KOSOVO: ITS PATH TO INDEPENDENCE AND THE STRIVE TO BUILDING DEFENCE INSTITUTIONS

Sinan GECI

PhD Student, *National University of Public Service*
Military Science Doctoral School, Hungary

E-mail: sinan.geci@uni-nke.hu

prof. Klára Siposné KECSKEMÉTHY, CSc.

National University of Public Service
Faculty of Military Science and Officer Training, Department of Military Operations

E-mail: siposne.kecskemethy.klara@uni-nke.hu

ABSTRACT

Kosovo with its strategic position in the Balkans, it serves as an important link in the connection between central and southern Europe, the Adriatic Sea, and Black Sea. This paper examines briefly the history of the Balkan region, the disintegration of Yugoslavia at the beginning of the 1990s, Kosovo's path to independence and the international presence, the post-independence period, the security sector architecture and building defence institutions/capabilities of Kosovo.

Keywords: Socialist Federal Republic of Yugoslavia, United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, Ahtisaari Plan, Kosovo Force, Rambouillet Agreement, Strategic Security Sector Review

1. INTRODUCTION

The study of military history covers vast areas, both topically and chronologically. The military history and the events associated with it have influenced the contemporary form of military and security. Military history educates us that war throughout history has led to the innovation of sophisticated arms and armies which in turn have been employed for amplified reasons from defending kings and countries to conquering and expanding. Military history enlightens us about the present existence of military and political power, socioeconomic, and technological developments, alliances and adversaries.

The military history is argued to have prehistoric roots. Scientists and historians, as well as and the historiography of military history talk about military as far back as Sun Tzu¹ and is used as a reference even today. According to the historian Theodore Ropp, military history is divided in four general periods since the prehistoric man till the death of Frederick the Great in 1786. The earliest time is the millennia before 1000 B.C. when our first civilizations were competing with each other for different reasons by going to wars. The next sixteen centuries cover the Iron Age empires from Assyria to Rome, and from 600 to 1400, during our Middle Ages; while, the final four centuries during which we have had the most sophisticated wars fit our early innovation of gunpowder, that marked the gunpowder era.²

The last century, nonetheless, was the bloodiest century in human history and the most complex one for the military history; although the most enriching century for military historians as the military innovation was greater than ever before in terms of technology affecting vast territory and millions of people in a very short period of time. Europe, as whole, witnessed horrible wars and conflicts that human beings had ever recorded. In this century – as many other centuries before – the Balkan region was impacted enormously.

In fact, the Balkan region was initially involved in the Great War. Kosovo as part of this region was viciously impacted by the events that had captured Europe and never had the organization of a military force that would defend its territory or its population. Historically, Kosovo has been populated by ethnic Albanians and in the beginning of 1900's it was an integrated part of the ethnic Albania administered by the Ottoman Empire of the time. However, the Balkan wars of 1912 and 1913 reshaped to the territories in the Balkan Peninsula and were a cause for the beginning of the First World War in 1914.³ The consequences of early and the later events that followed during the First and Second World Wars that divided nations and territories – with the blessing of Great Powers of Europe – one may argue that it was these sequence of events that ignited the wars in 1990s during the breakup of Former Yugoslavia and reshaped almost the entire Balkan region once again.

2. THE DISSOLUTION OF YUGOSLAVIA

At the beginning of the 1990s, the Socialist Federal Republic of Yugoslavia was one of the largest, most developed and diverse countries in the Balkans. It comprised of six

¹ Sun, Tzu: *The Art of War*, 2011 Obooko Publishing 58 p.

² Ropp, Theodore: *War in the Modern World*. Collier Books, New York, 1962.

³ Hall, C. Richard. 2014. *Balkan Wars 1912-1913*, International Encyclopedia of the First World War. ed. by Ute Daniel, Peter Gatrell, Oliver Janz, Heather Jones, Jennifer Keene, Alan Kramer, and Bill Nasson, issued by Freie Universität Berlin, Berlin. Access date: 12th November, 2017. Available at: https://encyclopedia.1914-1918-online.net/pdf/1914-1918-Online-balkan_wars_1912-1913-2014-10-08.pdf

republics (Bosnia and Herzegovina, Croatia, Macedonia, Montenegro, Serbia and Slovenia) and the two autonomous provinces within the Republic of Serbia (Kosovo, Vojvodina). The former Yugoslavia was a mix of ethnic groups and religions (Orthodox Christianity, Catholicism and Islam).

By 1991, the break-up of Yugoslavia materialized with Slovenia and Croatia which raised their voice against Serbia of unjustly dominating Yugoslavia's government; and centralized military and the finances being concentrated in Belgrade. Serbia in turn alleged at first Slovenia and then Croatia of separatism.⁴

It was Slovenia that formally left Yugoslavia, declaring independence on 25 June 1991. This act triggered an intervention of the Yugoslav People's Army (Jugoslovenskanarodnaarmija, JNA), generally referred to as the Ten-Day War. It ended in a victory of the Slovenian forces, and with the JNA withdrawing its soldiers and equipment. Croatia declared independence on the same day as Slovenia. The sizeable ethnic Serb minority in Croatia openly rejected the authority of the newly proclaimed Croatian state citing the right to remain within Yugoslavia. The war in Croatia ended in the fall of 1995.

Figure 1 The Socialist Federal Republic of Yugoslavia⁵

⁴ *The Conflicts*. The International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) Access date: 12th November, 2017. Available at: <http://www.icty.org/en/about/what-former-yugoslavia/conflicts>

⁵ *Texas University Map Collection*. Access date: 12nd November, 2017. Available at: http://www.lib.utexas.edu/maps/europe/former_yugoslavia.jpg

The conflict in Bosnia and Herzegovina was the deadliest of all in the disintegration process of Yugoslavia. It is estimated that more than 100,000 people were killed and two million people, more than 50 % of the population, were forced to flee their homes. The war lasted from April 1992 to November 1995, the Dayton Accord⁶ ended it.

Macedonia, the southernmost republic of Yugoslavia, declared independence in the fall of 1991 and peacefully separated (See Figure 2; Table 1).

Figure 2 Break-up of the Yugoslavia⁷

Table 1 Break-up of Yugoslavia

Date	Declaration of independency
June 25 th 1991	Slovenia Croatia
September 8 th 1991	Macedonia
March 1 st 1992	Bosnia and Herzegovina
June 3 rd 2006	Montenegro
February 17 th 2008	Kosovo

(Edited by the authors)

⁶ *The general framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina*. Access date: 16th November, 2017. Available at: <http://www.osce.org/bih/126173?download=true>

⁷ *Timeline: Break-up of Yugoslavia*. BBC News, 22 May 2006 Access date: 14th November, 2017. Available at: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4997380.stm>

3. KOSOVO - 1998-1999

The dissolution of Yugoslavia caused turmoil in the Balkan region. The next area of conflict was centred on Kosovo, where the ethnic Albanian community sought independence from Serbia. Later on in early 1998 till the second half of 1999, the next war of Yugoslavia spread out to the south of the country involving Kosovo. In the West it was generally perceived that this crisis, including the civil wars in Croatia and Bosnia-Herzegovina, was the result of internal Yugoslav conflicts, and specifically the conflicts between Croats, Serbs and Bosnian Muslims.⁸

Kosovo was a constituent part of Yugoslavia. However, in March 1989, with the rise of a militant Serb who promoted nationalist policy, Slobodan Milosevic, the then President of Serbia, officially revoked Kosovo's autonomous status and fired the local Albanian officials, substituting them with Serbs. The immediate follow up consequences were the uprising of Kosovo Albanians and due to the Serbian authorities' repression it "resulted in the deaths of over 60 Albanians and the imprisonment of hundreds of Albanian activists."⁹

When Slovenia and Croatia declared their independence from Yugoslavia in 1991, the leader of the self-declared Kosovo Republic, Ibrahim Rugova, leader of the Democratic League of Kosovo (DLK), announced that the Albanians would not remain under the Yugoslav thumb. In July 1990, ethnic Albanian leaders declared independence from Serbia. Unhappy with the situation in Kosovo, Belgrade dissolved the Kosovo government and discharged more than 100,000 ethnic Albanian workers. As a result general strikes emerged in Kosovo,¹⁰ and Kosovo Albanians organized parallel government structures to provide basic social services for the people in Kosovo. Rugova called for a campaign of peaceful opposition to Milosevic's regime. The international community failed to recognize the situation in Kosovo after the wars in Slovenia, Croatia and later on in Bosnia and Herzegovina. The agreement, known as the Dayton Accords, ended the war in Bosnia and Herzegovina, was the turning point for Kosovo provoking the tensions in the territory of Kosovo that eventually escalated into war in 1998-1999.¹¹ The Kosovo Albanians were neglected by the international

⁸ *The Collapse of Yugoslavia: Background and Summary*, Parliamentary Research Service. Australia, Research Paper No. 14. 1995-1996. p. 50, Access date: 15th October, 2017. Available at: <https://www.aph.gov.au/binaries/library/pubs/rp/1995-96/96rp14.pdf>

⁹ Ibid

¹⁰ **Timeline: Kosovo Updated 2012**, Access date: 14th September, 2017. Available at: http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/3550401.stm

¹¹ Carson, Christopher: 2013 *The Dayton Accords and the Escalating Tensions in Kosovo*. Berkeley Undergraduate Journal, 26(1) University of California. Access date: 11th November, 2016. Available at: <http://escholarship.org/uc/item/15p36388#page>

community and it legitimized Milosevic's regime oppression against the Kosovo Albanians and the large violation of human rights in Kosovo.

Although Rugova enjoyed a good reputation and his party, LDK, as a political party that dominated the political scene among the ethnic Albanians was challenged by the opposing voices from the academia and by 1997 and 1998 by the Kosovo Liberation Army (KLA) that inactive peaceful opposition to the regime was bringing no results. As a result, the Kosovo Albanians organized themselves and mobilized to resist the brutal regime which intensified the police and paramilitary actions of Serbian force against the civilians. The KLA, a militant group, became very active during the late 1990s and sought liberation and independence. This movement found great morale and financial support among the Albanian diaspora around the world. The turmoil in Albania in 1997 was also an opportunity for the KLA to purchase and smuggle weapons to Kosovo. As they gained military power, "the KLA's operations had evolved into a significant armed insurrection...[it] escalated its attacks, and Serbia followed suit with reprisal"¹² Serbian forces, indeed, intensified the attacks on civilians pretending they are fighting "terrorists" led to gross violation of human rights, death tolls, displaced people and as a consequence launching ethnic cleansing in Kosovo.

The international community was appalled by the humanitarian situation in Kosovo and in early 1999 invited both the delegation from then-Yugoslavia and the representatives from the ethnic Albanian majority together with the representatives from the KLA to convene in Rambouillet (France) for a peace agreement. This Agreement sought ways to stop the fighting; the peaceful and political solution in Kosovo was to contribute to the peace and stability in the region.¹³ Yugoslavia refused to accept the Accord's terms because according to them the agreement aimed at giving more rights to the Albanian Kosovars and believed that the agreement set up the preamble to independence for Kosovo.¹⁴ Due to these factors and the lack of possibilities to reach an agreement from Serbia while it continued the killings and the ethnic cleansing on the ground, NATO launched air campaign against Serbian forces in March 1999. It lasted 78-day and ended the war. Only after an agreement reached with Serbia

¹² *Kosovo Liberation Army* 2016, EncyclopediaBritannicaAccess date: 5th December, 2017. Available at: <https://www.britannica.com?topic/Kosovo-Liberation-Army>

¹³ *Rambouillet Agreement, Interim Agreement for Peace and Self-Government in Kosovo*, 5 January. 2011. Access date: 5th December, 2017. Available at: http://www.state.gov/www/regions/eur/ksvo_rambouillet_text.html

¹⁴ Kissinger, Henry: *Why I've Changed my Mind About Sending in the Combat Troops*, Independent, 14th April, 1999. Access date: 10th December, 2016. Available at: <http://www.independent.ie/opinion/analysis/why-ive-changed-my-mindabout-sending-in-the-combat-troops-411613.html>

and Montenegro to withdraw their troops from Kosovo did NATO halt their air campaign in June, 1999. On 10 June 1999, a Military-Technical Agreement was reached between NATO and the Federal Republic of Yugoslavia and Serbia for the NATO ground troops to be positioned in Kosovo. The NATO force – KFOR has been operating in Kosovo “under Chapter VII of the UN Charter and, as such, is a peace enforcement operation.”¹⁵

Since then NATO has played a major role in security and stability in Kosovo as well as in support of wider international efforts to build peace and stability in the Balkan region. It contributed in the demilitarization of the Kosovo Liberation Army (KLA) at the end of 1999 and allowed the transformation of the KLA into a civilian organization known as the Kosovo Protection Corps (KPC). The KPC was established by the UNMIK Regulation 1999/8 according to which it should consist of 3000 active and 2000 reserve members mainly transferred from KLA manpower.¹⁶ The UNMIK Regulation 1999/8 states that the Kosovo Protection Corps shall be established as a civilian emergency service agency, which is tasked to: provide disaster response services; perform search and rescue; provide a capacity for humanitarian assistance in isolated areas; assist in demining; and contribute to rebuilding infrastructure and communities.¹⁷

After Kosovo declared independence on February 17, 2008, NATO did not change its neutral role in the country. However, on 12 June 2008, NATO agreed to start implementing its new tasks in Kosovo, which was to assist in the standing down of the Kosovo Protection Corps (KPC) and in the establishment of the Kosovo Security Force (KSF) -based on the Ahtisaari Plan - and a civilian structure to oversee the KSF, the Ministry for the Kosovo Security Force. Officially, the stand down of KPC was on 20 January, 2009, and the stand up of KSF began on January 21.¹⁸

4. KOSOVO'S PATH TO INDEPENDENCE AND INTERNATIONAL PRESENCE

Since June 10, 1999, Kosovo was under the United Nations mission, known as the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo (UNMIK) operating under the mandate of the United Nations Security Council Resolution 1244. Although the UN mission

¹⁵ *NATO's Role in Kosovo*, Access date: 13rd November, 2017. Available at: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_48818.htm

¹⁶ On the establishment of the Kosovo Protection Corps, REGULATION NO. 1999/8, UNMIK/REG/1999/8, 20 September 1999, Access date: 17th November, 2017. Available at: http://www.unmikonline.org/regulations/1999/re99_08.pdf

¹⁷ Ibid

¹⁸ *NATO's Role in Kosovo*, Access date: 13rd November, 2017. Available at: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_48818.htm

is still present in Kosovo since the latter declared its independence on February 17, 2008, the role and the tasks of UNMIK which was “to ensure conditions for a peaceful and normal life for all inhabitants of Kosovo and advance regional stability in the western Balkans”¹⁹ has been diminishing. The Republic of Kosovo is building up its own institutions and is being a promoter for a peaceful and normal life for all its citizens promoting regional cooperation with all the neighbouring countries and the Euro-Atlantic partners as far as Japan, South Korea and Australia. Under the United Nations Security Resolution 1244 an international security presence was mandated to operate in Kosovo. This international security force has been provided by NATO Kosovo Force (KFOR), consists of approximately 4,500 troops provided by 31 countries. KFOR’s task – under the UNSC Resolution 1244 – is to contribute to maintaining a safe and secure environment, freedom of movement for all people and communities, regardless of their ethnic origin in Kosovo. KFOR is responsible for defence issues in the territory of the Republic of Kosovo. According to its mandate the official role of KFOR’s current mission is to contribute to a secure environment and ensure public safety and order; support and coordinate the international humanitarian effort and civil presence; support the development of a stable, democratic, multi-ethnic and peaceful Kosovo and support the development of the Kosovo Security Force.²⁰

NATO and its partner countries have continued to support Kosovo and the KSF through a NATO Liaison and Advisory Team (NLAT) which is distinct from KFOR as well to the Ministry for KSF via the NATO Advisory Team (NAT) in order to assist in establishing a civilian-led organization that exercises civilian control over the KSF. As of August 2016, the North Atlantic Council of NATO has decided that the two above teams merge into one called the NATO Advisory and Liaison Team (NALT) which continues the support.²¹

Not only the Kosovar Albanians but also the international community grew weary of the stalemate status of Kosovo. In 2006, a UN lead mission began mediating the dialogue between Kosovo and Serbia regarding the future status of Kosovo. After 14 months of UN-led negotiations with Serbia regarding the future status of Kosovo, results of the negotiations reflected the compromises between Kosovo and Serbia, and were noted on the

¹⁹ On the establishment of the Kosovo Protection Corps, REGULATION NO. 1999/8, UNMIK/REG/1999/8, 20 September 1999, Access date: 17th November, 2017. Available at: http://www.unmikonline.org/regulations/1999/re99_08.pdf

²⁰ *KFOR Placemat*, Access date: 13rd November, 2017. Available at: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2017_05/20170523_2017-05-KFOR-Placemat.pdf

²¹ *NATO Advisory and Liaison Team Establishment Ceremony*, NATO, 26 Aug 2016 Access date: 17th November, 2017. Available at: <https://jfcnaples.nato.int/kfor/media-center/archive/news/2016-2/nato-advisory-and-liaison-team-establishment-ceremony>

Comprehensive Proposal for the Kosovo Status Settlement. The responsible person was the Special Envoy of the Secretary-General of the United Nations for the future status of Kosovo, Martti Ahtisaari.²² Based on this Proposal that recommended the status of independence for Kosovo - subject to a period of international supervision - the latter declared its independence on February 17, 2008. Additionally, it was renowned the international presence and oversight on the independence. Based on this principle and the binding commitment that Kosovo made to implement fully the Ahtisaari Plan it welcomed the international supervision to monitor that the provisions of the agreement are fully implemented. Additionally, the Constitution of the Republic of Kosovo was also drafted in accordance with the Settlement. Based on the Ahtisaari Plan an International Civilian Representative (ICR) was appointed by the International Steering Group (ISG). The ISG was made up of 20 European Union member states and five non-EU countries, including the United States. It set up the International Civilian Office (ICO), whose mission was to help Kosovo create a stable, multi-ethnic state with an orientation toward the Western world. The ISG ended its supervisory mission in Kosovo, four years after it declared its independence from Serbia in 2008.²³

Another mechanism to support Kosovo in the transition phase under the Ahtisaari Plan was the establishment of the European Union Rule of Law (EULEX).²⁴ The Republic of Kosovo is an aspirant country to EU, thus it invited a European Union (EU) mission, EULEX, to enforce the rule of law in Kosovo, to monitor, mentor, and advise Kosovo police, justice, and customs officials, and to support Kosovo on its path to European Union integration.²⁵ Even after eight years of its presence, EULEX has been extending its mission in Kosovo. Overall, the Republic of Kosovo is announced internally and externally as a success story and has made a tremendous progress since its independence. Within nine years it has been recognized by more than one hundred sovereign and United Nations members and has successfully accomplished all its obligations and fully implemented the requirements foreseen by Ahtisaari Plan.

²² *Secretary-General Appoints Former President Martti Ahtisaari of Finland as Special Envoy for Future Status Process for Kosovo*, United Nations, 15 November 2005. Access date: 17th November, 2017. Available at: <http://www.un.org/press/en/2005/sga955.doc.htm>

²³ *International Steering Group passes sovereignty to Kosovo*, 10 September 2012, Access date: 15th November, 2017. Available at: <http://www.dw.com/en/international-steering-group-passes-sovereignty-to-kosovo/a-16230752-1>

²⁴ *European Union Rule of Law Mission, EULEX Kosovo*, Access date: 15th November, 2017. Available at: <http://www.eulex-kosovo.eu/>

²⁵ **Biserko, Sonja: Attempts to Negotiate Division of Kosovo**, Access date: 15th November, 2017. Available at: <http://tinyurl.hu/1Jpp/>

5. POST-INDEPENDENCE PERIOD IN KOSOVO

In the post-independence period, the Kosovo Protectorate Corps was dissolved and the Kosovo Security Force (KSF) was established. The establishment of the KSF resulted with a proposal for new security architecture in Kosovo, based on the Comprehensive Proposal for Kosovo's status, known as the Ahtisaari Plan. According to this Plan, "the KSF will have a maximum of 2,500 active members and 800 reserve members, without heavy weapons...members of the KSF will be recruited from across Kosovo through a formal selection process developed jointly by Kosovo and the International Military Presence (IMP)."²⁶ The KSF is a force under the civilian and democratic control who has been elected in a democratic way.

According to Article 126 of the Constitution of the Republic of Kosovo, the Kosovo Security Force will serve as a national security force for the Republic of Kosovo, whose members may be deployed abroad in accordance with its international responsibilities. The President of the Republic of Kosovo is the Commander-in-Chief of Kosovo Security Force.²⁷ The Ministry for the Kosovo Security Force (MKSF) is an integrated Ministry (civilian and uniformed staff members within the organization) based on the example of similar ministries in NATO member countries. Based on legal structures, the MKSF has to have forty percent of less uniformed personnel and sixty percent civilian. The Ministry for the Kosovo Security Force is responsible for the civilian oversight of the Kosovo Security Force including management and administration they are accountable to the Assembly of the Republic of Kosovo. The MKSF has the mission to create, implement, assess and develop KSF policies and activities within the legal framework and in accordance to the Constitution of the Republic of Kosovo.²⁸

The Kosovo Security Force is a multi-ethnic force and with a focus to recruit from all communities in Kosovo as well as tries to reach a standard on gender recruitment. The minorities in Kosovo are represented at around ten percent, and MKSF has adopted a strategy to recruit more minorities in the force and maintain a non-less than ten percent of its members from minorities in Kosovo and recruit as many as they fulfil the criteria to be members of the

²⁶ *The Comprehensive proposal for the Kosovo Status Settlement*. 2 February 2007 Access date: 7th December, 2016. Available at: <https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/Comprehensive%20Proposal%20.pdf>

²⁷ *Constitution of the Republic of Kosovo*, Article 126, 2007 Access date: 7th December, 2016. Available at: <http://www.kushtetutakosoves.info/repository/docs/Constitution.of.the.Republic.of.Kosovo.pdf>

²⁸ *Ministry for the Kosovo Security Force*. Access date: 15th November, 2017. Available at: <http://www.mksf-ks.org/?page=2,1>

Security Force. In terms of gender, KSF has eight percent female members and although it stands better than even some NATO members, the leadership of this institution aims to increase the female numbers in the force.²⁹

6. THE SECURITY STRUCTURE AND THE FUTURE KOSOVO ARMED FORCES

Based on the Constitution, the institutions of the Republic of Kosovo are responsible for ensuring the safety and security of its citizens as well protecting the sovereignty, territorial integrity, and national interests. After the successful conclusion of the oversight independence, the Republic of Kosovo took concrete steps to exercise its sovereignty accountably taking into account the basic values of freedom, peace, democracy, equality, respect for human rights and freedoms and the rule of law. As a result, the government took a decision to lay the foundations for the ability of the Kosovo government to defend the State at all levels in a realistic, affordable, transparent and holistic manner through a process known as the Strategic Security Sector Review (SSSR).

The main purpose of the SSSR was to conduct a thorough review of the government, analysing security in the Republic of Kosovo and beyond in order to identify security gaps and needs of the country and its citizens. The government tasked institutions to define roles of each institution in the security sector, in order to avoid duplication and overlapping and maximize the institutional capabilities to meet their mandates and to address the security concerns in an effective and efficient way.

Through this analysis, the SSSR analysis incorporated not only the core security sector institutions of the KSF, police and the intelligence services, but it included the ministries of KSF, foreign affairs, interior, justice, finance, health, education, environment and infrastructure and the Office of the Prime Minister of Kosovo (Table 2). The process produced strategic level policy guidance and concrete recommendations for each of the above mentioned institutions.³⁰

²⁹ Personnel Department, Ministry for the Kosovo Security Force. Access date: 15th November, 2017.

³⁰ Analysis of the Strategic Security Sector Review, Government of Kosovo, Prishtina, March 2014. Access date: 15th November, 2017. Available at: http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Analysis_of_Strategic_Security_Sector_Review_of_RKS_060314.pdf

Table 2 The Security Sector Architecture of the Republic of Kosovo³¹

Supervisory Level	Executive Level	Security Institutions Level
- Assembly Committee on Security - Assembly Committee for Defence - Assembly Committee on Intelligence	- Kosovo Security Council - Ministry of Foreign Affairs - Ministry of Internal Affairs - Ministry of Defence - Ministry of Justice - Ministry of Finance	- Kosovo Armed Forces - Kosovo Police - Kosovo Intelligence Agency - Emergency Management Agency - Correctional Service - Kosovo Customs - KSC Secretariat - Civil Aviation Agency

Due to the gap analysis that the current institutions cannot meet the necessary requirements of the state fundamental attributes and the responsibility it has for its citizens, the SSSR process concluded that the Kosovo Security Force be transformed into the Kosovo Armed Forces and the Ministry for the Kosovo Security Force into the Ministry of Defence. The process enhanced the role and responsibilities of the Kosovo Armed Forces, the core tasks are as follows: defend the sovereignty and territorial integrity; support to civilian authorities; support to communities and participation in international and peace support operations.³²

The Republic of Kosovo as any sovereign state is responsible for its citizens' safety and security. Its strategic aim is the Euro-Atlantic integration and be a contributor to regional and global security. The figure below illustrates the reduction of KFOR troops till 2013, and since 2013 the reduction is not huge (Chart 1). Currently, there are 31 contributing nations with a total number of 4352.³³

³¹ Ibid pp. 21-22.

³² Ibid pp. 33.

³³ *KFOR Placemat*, Access date: 13rd November, 2017. Available at: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2017_05/20170523_2017-05-KFOR-Placemat.pdf

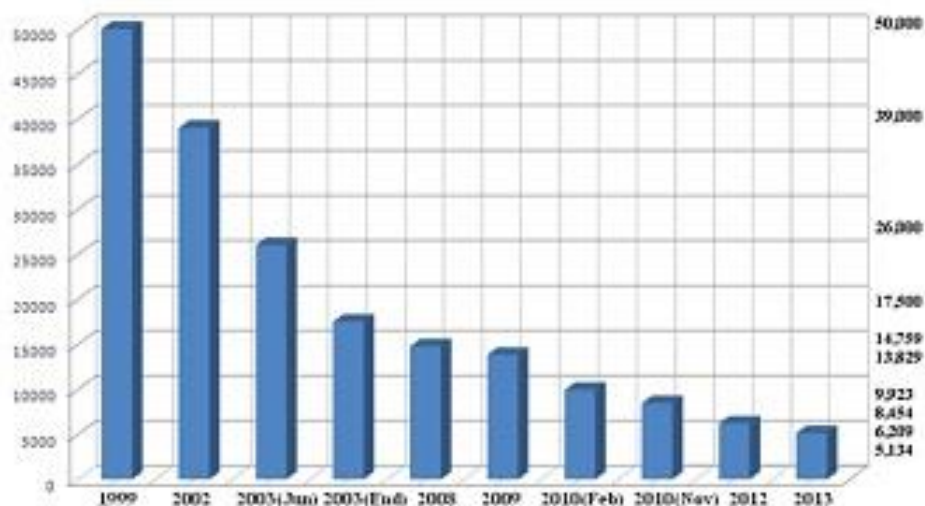

Chart 1 KFOR Force Reduction 1999-2013³⁴

(Edited by SinanGeci)

Considering the fact that KFOR has been reducing its personnel since 1999, Kosovo must build its own defence capabilities. But in order to make the recommendations resulting from the SSSR fully implemented it is required that the Assembly of the Republic of Kosovo approve the Amendment of the Constitution which requires double two thirds of the Members of Parliament; two thirds of all the MP-s and two thirds of the minority/communities represented in the Parliament -120 MP-s in total and 20 reserved for the communities.

SUMMARY

The contemporary history of Kosovo and the challenges regarding the military forces during periods of occupation and liberation till the transformation processes, make Kosovo an example for many other countries. Kosovo is a country that had no military organizations and went through transformations and consolidations. The making of the Kosovo Armed Forces will consolidate the security institutions and the security and defence architecture in the Republic of Kosovo.³⁵ Indeed, the international military presence in Kosovo is condition based and not calendar based which means that the international stakeholders could use the consolidation of Kosovo institutions as their exist strategy as well because the countries contributing to Kosovo have other priorities in other parts of the world and their stay in

³⁴ The figure is based on KFOR Placemats found on the NATO official website. Access date: 13rd November, 2017. Available at: <https://www.nato.int>

³⁵ US to get involved in talks, Kosovo to have army this year. Access date: 13rd November, 2017. Available at: https://www.b92.net/eng/news/politics.php?yyyy=2017&mm=10&dd=03&nav_id=102464

Kosovo means less soldiers in other more troubled regions. The Republic of Kosovo has reassured its neighbours of its good and Euro-Atlantic aspirations and that all its disputes will resolve in the spirit of Euro-Atlantic and European integrations.

LITERATURE

- [1] *Analysis of the Strategic Security Sector Review*, Government of Kosovo, Prishtina, March 2014. Access date: 15th November, 2017. Available at: http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Analysis_of_Strategic_Security_Sector_Review_of_RKS_060314.pdf
- [2] Biserko, Sonja: *Attempts to Negotiate Division of Kosovo*, Access date: 15th November, 2017. Available at: <http://tinyurl.hu/1Jpp/>
- [3] Carson, Christopher: 2013 *The Dayton Accords and the Escalating Tensions in Kosovo*. Berkeley Undergraduate Journal, 26(1) University of California. Access date: 11th November, 2016. Available at: <http://escholarship.org/uc/item/15p36388#page>
- [4] *Constitution of the Republic of Kosovo*, Article 126, 2007 Access date: 7th December, 2016. Available at: <http://www.kushtetutakosoves.info/repository/docs/Constitution.of.the.Republic.of.Kosovo.pdf>
- [5] *European Union Rule of Law Mission, EULEX Kosovo*, Access date: 15th November, 2017. Available at: <http://www.eulex-kosovo.eu/>
- [6] *International Steering Group passes sovereignty to Kosovo*, 10 September 2012, Access date: 15th November, 2017. Available at: <http://www.dw.com/en/international-steering-group-passes-sovereignty-to-kosovo/a-16230752-1>
- [7] Hall, C. Richard. 2014. *Balkan Wars 1912-1913*, International Encyclopedia of the First World War. ed. by Ute Daniel, Peter Gatrell, Oliver Janz, Heather Jones, Jennifer Keene, Alan Kramer, and Bill Nasson, issued by Freie Universität Berlin, Berlin. Access date: 12th November, 2017. Available at: https://encyclopedia.1914-1918-online.net/pdf/1914-1918-Online-balkan_wars_1912-1913-2014-10-08.pdf
- [8] Kissinger, Henry: *Why I've Changed my Mind About Sending in the Combat Troops*, Independent, 14th April, 1999. Access date: 10th December, 2016. Available at: <http://www.independent.ie/opinion/analysis/why-ive-changed-my-mindabout-sending-in-the-combat-troops-411613.html>
- [9] *KFOR Placemat*, Access date: 13rd November, 2017. Available at: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2017_05/20170523_2017-05-KFOR-Placemat.pdf
- [10] *NATO's Role in Kosovo*, Access date: 13rd November, 2017. Available at: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_48818.htm
- [11] *Kosovo Liberation Army* 2016, Encyclopaedia Britannica. Access date: 5th December, 2017. Available at: <https://www.britannica.com?topic/Kosovo-Liberation-Army>

- [12] *Ministry for the Kosovo Security Force*. Access date: 15th November, 2017. Available at: <http://www.mksf-ks.org/?page=2,1>
- [13] *NATO Advisory and Liaison Team Establishment Ceremony*, NATO, 26 Aug 2016 Access date: 17th November, 2017. Available at: <https://jfcnaples.nato.int/kfor/media-center/archive/news/2016-2/nato-advisory-and-liaison-team-establishment-ceremony>
- [14] *NATO's Role in Kosovo*, Access date: 13rd November, 2017. Available at: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_48818.htm
- [15] *On the establishment of the Kosovo Protection Corps*, REGULATION NO. 1999/8, UNMIK/REG/1999/8, 20 September 1999, Access date: 17th November, 2017. Available at: http://www.unmikonline.org/regulations/1999/re99_08.pdf
- [16] *Rambouillet Agreement, Interim Agreement for Peace and Self-Government in Kosovo*, 5 January. 2011. Access date: 5th December, 2017. Available at: http://www.state.gov/www/regions/eur/ksvo_ambouillet_text.html
- [17] Ropp, Theodore: *War in the Modern World*. Collier Books, New York, 1962. *Secretary-General Appoints Former President MarttiAhtisaari of Finland as Special Envoy for Future Status Process for Kosovo*, United Nations, 15 November 2005. Access date: 17th November, 2017. Available at: <http://www.un.org/press/en/2005/sga955.doc.htm>
- [18] *The Conflicts*. The International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) Access date: 12th November, 2017. Available at: <http://www.icty.org/en/about/what-former-yugoslavia/conflicts>
- [19] *The Collapse of Yugoslavia: Background and Summary*, Parliamentary Research Service. Australia, Research Paper No. 14. 1995-1996. p. 50, Access date: 15th October, 2017. Available at: <https://www.aph.gov.au/binaries/library/pubs/rp/1995-96/96rp14.pdf>
- [20] *The Comprehensive proposal for the Kosovo Status Settlement*. 2 February 2007 Access date: 7th December, 2016. Available at: <https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/Comprehensive%20Proposal%20.pdf>
- [21] *The general framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina* Access date: 16th November, 2017. Available at: <http://www.osce.org/bih/126173?download=true>
- [22] *Timeline: Break-up of Yugoslavia*. BBC News, 22 May 2006 Access date: 14th November, 2017. Available at: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4997380.stm>
- [23] *Timeline: Kosovo Updated 2012*, Access date: 14th September, 2017. Available at: http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/3550401.stm
- [24] Sun, Tzu: *The Art of War*. Obooko Publishing, 2011. Access date: 12-11-2017. Available at: https://www.obooko.com/obooko_history/bookpages/hist0006-free-ebook-the-art-of-war-sun-tzu.php

Reviewer:

doc. Ing. Pavel BUČKA, CSc.

LEGISLATÍVNA ÚPRAVA A PROSTRIEDKY BOJA PROTI EXTRÉMIZMU NA ÚZEMÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

LEGISLATIVE MODIFICATION AND COMBAT MEANS AGAINST EXTREMISM IN THE TERRITORY OF THE SLOVAK REPUBLIC

JUDr. Ivona ONDREJKOVÁ

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika
doktorand externého štúdia Katedry bezpečnosti a obrany,

ABSTRAKT

Extrémizmus predstavuje veľmi aktuálnu bezpečnostnú hrozbu. Extrémistické konanie smeruje jednak proti ideológiám demokratického štátu, ale útočí aj na systém základných ľudských práv a slobôd, ktoré sú garantované zákonom č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „*Ústava SR*“), ako aj medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Autorka sa v článku zaoberá legislatívnou úpravou problematiky extrémizmu v Slovenskej republike. Dôraz kladie najmä na záujem štátu chrániť práva menšín priamo zákonnými ustanoveniami. Autorka sa venuje predovšetkým úprave extrémizmu v zákone č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „*Trestný zákon*“), ktorý chráni záujmy spoločnosti. Analyzuje prínos novelizácie Trestného zákona zákonom č. 316/2016 Z. z., ktorá do Trestného zákona implementovala nový trestný čin, ako aj upravila definíciu pojmu extrémistický materiál. Autorka v článku charakterizuje prostriedky boja proti extrémizmu v zmysle Koncepcie boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019.

Kľúčové slová: Extrémizmus. Extrémistický materiál. Trestné činy extrémizmu. Boj proti extrémizmu. Novela Trestného zákona. Demokratický štát.

ABSTRACT

Extremism represents a very current security threat. Extremist action is directed against the ideologies of the democratic state but, in particular, attacks the system of fundamental human rights and freedoms guaranteed by Law no. 460/1992 Coll. The

Constitution of the Slovak Republic as amended (hereinafter "the Constitution of the Slovak Republic"), as well as the international treaties to which the Slovak Republic is bound.

The author deals with the legislation on extremism in the Slovak Republic. Emphasis is placed on the state's interest in protecting minority rights directly by statutory provisions. The author emphasizes especially the treatment of extremism in Act no. 300/2005 Coll. Criminal Code as amended (hereinafter referred to as the "Criminal Code"), which protects the interests of society. It analyzes the contribution of the amendment to the Criminal Code by Act No. 316/2016, which implemented a new crime in the Criminal Code, as well as modified the definition of the term extremist material. In the article, the author discusses the means of combating extremism within the meaning of the Concept of Combating Extremism for the years 2015-2019.

Key words: Extremism. Extremist material. The crimes of extremism. Combating extremism. Amendment to the Criminal Code. Democratic state.

ÚVOD

Žijeme v dobe plnej násilia a nenávisti. Táto veta nezveličuje súčasnú situáciu ale je reálnym obrazom toho, čo sa deje vo svete. Dôkazom sú aj mediálne informácie. Média sú plné správ o teroristických útokoch, streľbe na nevinných ľudí, ktorí boli na kultúrnych alebo športových podujatiach, vrážaní autom, kamiónom do davu ľudí, výhražných odkazov medzi hlavnými predstaviteľmi štátov alebo vražd motivovaných náboženským vyznaním.

Keď sa z médií dozvieme, že muž moslimského vierovyznania vrazil kamiónom do davu ľudí, aký postoj zaujmeme k ľuďom moslimského vierovyznania? Ako by sme sa cítili v ich prítomnosti?

Buďme k sebe úprimní a uznajme, že väčšina z nás by sa necítila komfortne. Tento pocit vychádza zo základnej ľudskej potreby – bezpečnosti.

Niektorí ľudia však neostanú pri tom, že pretrpia nekomfortný pocit, ale budú nenávidieť všetkých, už len z princípu. Aj takto môže vzniknúť extrémistické hnutie, ktoré svojím konaním potláča základné práva a slobody jednotlivcov alebo skupín osôb, ktoré sa niečím líšia od väčšiny.

Aj keď je na území Slovenskej republiky možné považovať situáciu v oblasti radikalizácie a extrémizmu za stabilnú, bez priamych hrozieb na stabilitu štátu, je potrebné pristupovať k tejto problematike preventívne. Nárast extrémizmu v krajinách EÚ však priamo

ovplyvňuje aj Slovenskú republiku. Na to, aby bol boj proti extrémizmu efektívny, opatrenia musí prijať najmä štát. Základným princípom extrémizmu je popieranie demokratických princípov štátu, ktoré ochraňujú každú menšinu priamo legislatívnymi ustanoveniami.

1 LEGISLATÍVNA ÚPRAVA EXTRÉMIZMU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

1. 1 Právna úprava práv menšín

Extrémizmus má mnoho podôb a preto je možné konštatovať, že problematika extrémizmu je upravená vo viacerých zákonoch. Extrémistické konanie môže smerovať proti jednotlivcovi alebo skupine osôb z dôvodu farby pleti, pôvodu, náboženského vyznania, atď.

Nejde však o úpravu extrémizmu v pravom slova zmysle. Pre vysvetlenie by bolo vhodné uviesť, že nižšie uvedené zákony upravujú skôr práva národnostných menšín, základné ľudské práva a slobody, ktorých nerešpektovanie by mohlo byť klasifikované ako extrémizmus. Uvedením týchto zákonov chceme poukázať na štátnu ochranu jazyka, práv a vierovyznania rôznych kultúr. Z hľadiska národnej pôsobnosti, by sme mohli vymedziť nasledovné legislatívne predpisy, ktoré sa dotýkajú problematiky extrémizmu:

- Ústava SR – v Druhej hlave Ústavy SR sú obsiahnuté základné práva a slobody,
- zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov – podľa § 1 ods. 1 citovaného zákona *„každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru sám alebo spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, vyučovaním, náboženskými úkonmi alebo zachovávaním obradov. Každý má právo zmeniť svoje náboženstvo alebo vieru alebo byť bez náboženského vyznania.“*¹,
- zákon č. 191/1994 Z. z. o označovaní obcí v jazyku národnostných menšín v znení neskorších predpisov – predmetom tohto zákona je stanovenie povinnosti uvádzať názvy obcí, v ktorých príslušníci národnostnej menšiny tvoria minimálne 20%,
- zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – tento zákon upravuje podmienky vzdelávania. *„V školách, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje podľa § 12*

¹ § 1 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov

ods. 3, sa vedú dvojjazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku príslušnej národnostnej menšiny.²

- zákon č. 160/2015 . z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov – aj predpis o civilnom procese v § 155 ods. 1 garantuje každému právo konať pred súdom v jazyku, ktorému rozumie.

1.2 Trestný zákon ako základný prvok ochrany spoločnosti pred extrémizmom

Práve z dôvodov spomínaných v úvode tohto článku, prijala Slovenská republika Koncepciu boja proti extrémizmu na roky 2015 - 2019. Cieľom Koncepcie boja proti extrémizmu je najmä vytvorenie objektívnej mienky spoločnosti na jav nazývaný extrémizmus ako aj prevencia, zvyšovanie povedomia v spoločnosti a následná eliminácia príčin a prejavov extrémizmu.

Pojem extrémizmus je definovaný v Koncepcii boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019 nasledovne:

„Extrémizmus označuje konanie a prejavy vychádzajúce z postojov krajne vyhrotenej, demokratickému systému nepriateľskej ideológie, ktoré či už priamo, alebo v určitom časovom horizonte deštruktívne pôsobia na existujúci demokratický systém a jeho základné atribúty. Druhou charakteristickou črtou extrémizmu a s ním spájaných aktivít je, že útočia na systém základných práv a slobôd garantovaných ústavou a medzinárodnými ľudskoprávnymi dokumentmi, alebo sa snažia svojimi aktivitami uplatňovanie týchto práv sťažiť, či znemožniť. Za ďalšie charakteristické znaky extrémizmu sa považuje snaha o obmedzenie, potláčanie, znemožnenie výkonu základných práv a slobôd pre určité skupiny obyvateľstva definované ich pohlavím, národnosťou, rasou, etnikom, farbou pleti, vierovyznaním, jazykom, sexuálnou orientáciou, príslušnosťou k spoločenskej triede, majetkom, ako aj používanie fyzického násillia či hrozba použitia násillia namiereného voči názorovým či politickým oponentom alebo ich majetku. Extrémizmus sa delí na pravicový, ľavicový, náboženský a extrémizmus zameraný na jednu otázku (ekologický, separatizmus a pod.)“³

Slovenská republika sa ako členský štát EÚ hlási k napĺňaniu medzinárodných záväzkov, ktorých úlohou je vykonávanie aktivít smerujúcich k predchádzaniu radikalizácie smerujúcej k násillnému extrémizmu a terorizmu. Práve dokumenty EÚ poskytujú priestor na

² § 18 ods. 3 druhá veta zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

³ KONCEPCIA BOJA PROTI EXTRÉMIZMU NA ROKY 2015-2019, str. 3

formovanie medzinárodných a národných štandardov práv príslušníkov národnostných menšín, etnických skupín a náboženských menšín. Slovenská republika upravuje základné ľudské práva a slobody v mnohých legislatívnych predpisoch, ale predovšetkým v Ústave Slovenskej republiky.

„Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.“⁴

Nemenej dôležitá je legislatívna úprava extrémizmu v Trestnom zákone. Práve Trestný zákon je tá norma, ktorá svojimi ustanoveniami chráni záujmy Slovenskej republiky. V dôsledku intenzívnej spolupráce Slovenskej republiky s Výborom pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie pri Rade vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť došlo k novelizácii Trestného zákona, a to prijatím zákona č. 316/2016 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. januára 2017.

Cieľom legislatívnych zmien, ktoré boli do Trestného zákona implementované vyššie uvedenou novelou, bolo zjednodušenie a precizovanie skutkových podstát jednotlivých trestných činov zakotvených v 12. hlave Osobitnej časti Trestného zákona s názvom „Trestné činy proti mieru, proti ľudskosti, trestné činy terorizmu, extrémizmu a trestné činy vojnové“ ako aj odstránenie neželaného prekryvania sa niektorých skutkových podstát trestných činov. Niektoré skutkové podstaty sa totiž svojím významom vzájomne prekryvali z dôvodu nevyhovujúceho exaktného prebratia právne záväzných aktov EÚ v minulosti.

„Ustupuje sa od dikcie, podľa ktorej je možné definovať materiál ako extrémistický iba vtedy, ak orgány činné v trestnom konaní dokážu jeho spojitosť s podnecovaním k nenávisti, násiliu a ďalším nežiaducim javom. Precizuje sa tiež definícia rasovo motivovaného trestného činu. Na to, aby bolo možné trestný čin klasifikovať ako rasovo motivovaný už nebude nevyhnutná len skutočná, ale aj domnelá príslušnosť jednotlivca alebo osôb k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, a pod.“⁵

Do Trestného zákona bol touto novelou zakotvený nový trestný čin podľa § 424a Trestného zákona, a to trestný čin apartheid a diskriminácia skupiny osôb. V zmysle § 424a

⁴ Čl. 12 ods. 2 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

⁵ DÔVODOVÁ SPRÁVA k zákonu č. 316/2016 Z. z.

ods. 1 Trestného zákona kto uplatňuje apartheid alebo rasovú, etnickú, národnostnú alebo náboženskú segregáciu, alebo inú rozsiahlu alebo systematickú diskrimináciu skupiny osôb, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov. Skutková podstata tohto nového trestného činu je vyjadrením plnenia záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Medzinárodného dohovoru o potlačení a trestaní zločinu apartheidu (Vyhl. č. 116/1976 Zb.) a Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (Vyhl. č. 95/1974 Zb.). Objektom uvedeného trestného činu je predovšetkým zákaz akejkoľvek diskriminácie určitej skupiny ľudí, teda porušenia princípu rovnosti ako je garantovaný v článku 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (Úst. zák. č. 23/1991 Zb.).

Novelizáciou Trestného zákona došlo aj k aplikácii vecných úprav vo Všeobecnej časti Trestného zákona, ktoré sa týkajú definície pojmu extrémistický materiál. Podľa § 130 ods. 7 Trestného zákona sa extrémistickým materiálom na účely Trestného zákona rozumie písomné, grafické, obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové vyhotovení rôznych textov, vyhlásení, zástav, odznakov, hesiel, symbolov, skupín a hnutí, ktoré smerujú alebo v minulosti smerovali k potláčaniu základných ľudských práv alebo slobôd. Za extrémistický materiál sa považuje aj vyhotovenie *„obhajujúce, podporujúce alebo podnecujúce nenávisť, násilie alebo neodôvodnene odlišné zaobchádzanie voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine, pôvodu rodu alebo pre ich náboženské vyznanie.“*⁶

2 PROSTRIEDKY BOJA PROTI EXTRÉMIZMU

Extrémizmus a krajný radikalizmus sú o to nebezpečnejšie, že zasahujú do dvoch sektorov bezpečnosti, a to do societálneho a politického sektora. *„Vznikajú v societálnom sektore, sú odrazom horizontálneho súperenia vo vnútri štátu a musia sa riešiť politickými prostriedkami. Horizontálne súperenie dnes prebieha takmer v každom modernom štáte práve z toho dôvodu, že v demokracii si môžu uplatňovať svoje práva všetky, aj tie najmenšie spoločenské skupiny.“*⁷

Extrémisti sa svojím konaním snažia o narušenie demokratických princípov štátu. Extrémizmus ohrozuje demokraciu v jej základoch. Paradoxom však je, že extrémisti

⁶ § 130 ods. 7 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

⁷ NEČAS, P., UŠIAK, J.: Nový prístup k bezpečnosti štátu na začiatku 21. storočia. Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Liptovský Mikuláš, 2010. str. 131

využívajú na narušenie demokratických princípov štátu nástroje, ktoré im poskytuje práve demokratický štát. Demokracia sa musí proti týmto pokusom efektívne brániť.

Pri analýze možností boja proti extrémizmu budeme vychádzať z Koncepcie boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019. So zreteľom na vývoj extrémistickej scény na Slovensku boli v koncepcii stanovené štyri strategické ciele boja proti extrémizmu. Cieľom všetkých štyroch strategických cieľov je zabránenie radikalizácii vedúcej k extrémizmu, a to skorým odhalením a systematickým vzdelávaním cieľových skupín. Cieľom koncepcie je aj zvýšenie možností na efektívne odhaľovanie a stíhanie trestných činov extrémizmu podľa ustanovení Trestného zákona.

Strategické ciele boja proti extrémizmu v zmysle koncepcie sú nasledovné:

- posilnenie odolnosti komunit a jednotlivcov voči nedemokratickým ideológiám a extrémizmu – náplňou tejto úlohy je usmernenie toku informácií tak, aby sa dostali k adresátom, ktorý dôverujú zodpovedných inštitúciám. Dôležité pre tento cieľ je aj zbierať informácie o obetiach trestných činov extrémizmu, a tak poskytnúť spoločnosti ucelený prehľad o stave trestných činov extrémizmu a rasovo motivovaných trestných činov,
- zvyšovanie povedomia o prejavoch a spoločenskej závažnosti extrémizmu a následkoch radikalizácie – zahŕňa najmä:
 - vzdelávanie v oblasti radikalizácie a extrémizmu,
 - upozorňovanie verejnosti prostredníctvom masmédií,
 - vzdelávanie konkrétnych cieľových skupín,
- efektívne monitorovanie a odhaľovanie trestných činov extrémizmu, stíhania páchatel'ov týchto trestných činov – naplnenie uvedeného cieľa je možné prostredníctvom nasledovných úloh:
 - efektívna výmena informácií,
 - aktualizácia trestnoprávných kódexov podľa vývoja situácie v spoločnosti,
 - monitorovanie miery radikalizácie spoločnosti,
 - monitorovanie extrémistickej činnosti zainteresovanými subjektmi,
- vytváranie personálnych a inštitucionálnych kapacít pre štátne orgány plniac úlohy vo veciach ochrany ústavného zriadenia, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu – uvedenou úlohou sa sleduje vyčlenenie špecialistov na problematiku extrémizmu, pravi-

delné vzdelávanie týchto špecialistov a celkové zlepšenie fungovania bezpečnostných zložiek štátu.

„Uvedené štyri ciele sa dopĺňajú a len vzájomne môžu dopomôcť vytvoriť ucelený spoločenský rámec pre efektívny boj s extrémizmom. Len splnením všetkých štyroch strategických cieľov sa dá dosiahnuť účel koncepcie, ktorým je efektívny, aktívny a multidisciplinárny boj proti radikalizácii a extrémizmu, jeho prejavom a sympatizantom, ale najmä spoločenským dôsledkom.“⁸

ZÁVER

Bezpečnosť štátu je od nepamäti predmetom diskusií v oblasti politológie, medzinárodnej a národnej scény a rôznych odborov bezpečnostných štúdií. Extrémizmus a radikalizácia sú vážnou a veľmi aktuálnou hrozbou súčasnosti. Napriek tomu, že situácia v oblasti extrémizmu na Slovensku nie je kritická a nedochádza k narúšaniu stability štátu, ostatné členské štáty EÚ to žiaľ nemôžu tvrdiť. Dianie v štátoch EÚ sa priamo dotýka aj Slovenskej republiky.

Slovenská republika je demokratický štát. Medzi demokratické prvky štátu okrem iného možno zaradiť aj snahu štátu o ochranu všetkých, aj tých najmenších spoločenských, národných, rasových, náboženských skupín. Na záujem Slovenskej republiky chrániť práva menšín sme poukázali aj vymedzením niektorých zákonov, ktoré obsahujú ustanovenia o ochrane práv rôznych menšín.

Extrémisti útočia svojím konaním na princípy demokratického štátu za pomoci nástrojov, ktoré im poskytuje práve demokracia. V boji proti extrémizmu je veľmi dôležitou prevencia. Veľmi pozitívne hodnotíme novelizáciu Trestného zákona, ktorá výrazne rozšírila, objasnila a precizovala skutkové podstaty trestných činov upravených v 12. hlave Osobitnej časti Trestného zákona, v ktorej sú upravené trestné činy proti mieru, proti ľudskosti, trestné činy terorizmu, extrémizmu a trestné činy vojnové.

Úlohy obsiahnuté v koncepcii sa dotýkajú predovšetkým orgánov verejnej správy a špecializovaných inštitúcií zriadených zákonom. Pre efektívny boj proti extrémizmu však nie je možné ponechať plnenie strategických cieľov len na uvedené inštitúcie. Pri plnení cieľov koncepcie boja proti extrémizmu je kľúčovou aktívna účasť verejnosti a celej

⁸ KONCEPCIA BOJA PROTI EXTRÉMIZMU NA ROKY 2015-2019, str. 7

spoločnosti na plnení jednotlivých úloh. Ochranu princípov demokratického štátu by sme nemali nechávať len na štátne orgány, nakoľko je v záujme nás všetkých.

LITERATÚRA

- [1] Dôvodová správa k zákonu č. 316/2016 Z. z.
- [2] Koncepcia boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019.
- [3] NEČAS, P., UŠIAK, J.: *Nový prístup k bezpečnosti štátu na začiatku 21. storočia*. Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Liptovský Mikuláš, 2010, 166 s. ISBN 978-80-8040-401-7.
- [4] Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov
- [5] Zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov
- [6] Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Recenzent:

doc. Ing. Jaroslav VARECHA, PhD.

VOJENSKÉ REFLEXIE

VOJENSKÉ VEDECKO-ODBORNÉ PERIODIKUM

Informácie pre autorov:

1. Príspevky musia byť spracované písmom „Times New Roman“, veľkosťou písma „12“, s riadkovaním „1,5“ v MS WORD.
2. Nadpis príspevku, nadpis abstraktu a nadpisy kapitol zvýraznite „tučným písmom „B“ bold.
3. Pod názvom príspevku uveďte meno, priezvisko a pracovisko autora.
4. Následne uveďte stručný abstrakt príspevku a kľúčové slová.
5. V záujme prehľadnosti čleňte príspevky do kapitol.
6. Odkazy uvádzajte pod čiarou na konci strany, resp. bibliografické odkazy (použité pramene) na konci príspevku pod hlavičkou „BIBLIOGRAFICKÉ ODKAZY“, „LITERATÚRA“, alebo „BIBLIOGRAPHY“.
7. Príspevky (korešpondenciu) posielajte na e-mailovú adresu redakcie/editorial board: pavel.bucka@aos.sk, dusan.salak@aos.sk

VOJENSKÉ REFLEXIE

AOS

VOJENSKÉ REFLEXIE

Vojenské vedecko - odborné periodikum

Vydavateľ: Akadémia ozbrojených síl
generála Milana Rastislava Štefánika
v Liptovskom Mikuláši

Demänovská cesta č. 393
031 06 Liptovský Mikuláš 6

Počet strán: 132

Náklad: elektronický časopis uverejnený na internete:
www.aos.sk

Vydané: december 2017, ročník XII, č. 2/2017

Foto obálka: Mgr. Mário PAŽICKÝ

Obálka: Ing. Dušan SALAK

ISSN 1336-9202

AKADÉMIA OZBROJENÝCH SÍL
GENERÁLA MILANA RASTISLAVA ŠTEFÁNICA